EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 208, Eylül '99

Türkiye Komünist İşçi Partisi (TKİP)

Parti Tüzüğü

I
Parti

1) Partinin niteliği, amacı ve temel ilkeleri:

Türkiye Komünist İşçi Partisi (TKİP), çeşitli milliyetlerden Türkiye işçi sınıfının öncü devrimci siyasal partisidir. Marksizm-Leninizmi ve proletarya enternasyonalizmini temel alır. Sınıfsız ve sömürüsüz bir dünya için mücadele yürütür. Bu ilke ve amaçlara bağlı militan komünistlerin gönüllü ve örgütlü birliğidir.

TKİP, işçi sınıfının temel tarihsel amaçlarının ve çıkarlarının temsilcisidir. Burjuvaziye karşı mücadelesinin çeşitli gelişme aşamalarında işçi sınıfına yol gösterir, eylemine önderlik eder. Yalnızca ideolojisi, programı ve taktiği ile değil, sınıfsal temeli ve örgütünün sınıf bileşimiyle de proleter bir sınıf partisi olabilmek için azami çaba harcar. Fabrika ve işletme hücreleri temelinde örgütlenmeyi esas alır.

TKİP, devrimin öncü sınıfı olan işçi sınıfına dayanmayı, öteki emekçi sınıf ve katmanların devrimci sınıf mücadelesine ve devrime başarıyla kazanılmasının da güvencesi olarak ele alır. Öteki ezilen ve sömürülen emekçi kitleleri işçi sınıfı önderliğinde devrim mücadelesine kazanmayı devrimin zaferinin temel koşulu olarak görür.

TKİP, burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkmayı, yerine proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmi kurmayı kendisi için temel stratejik devrimci görev olarak saptar. Bu mücadeleyi dünya devrim mücadelesinin bir parçası olarak görür ve proletarya enternasyonalizmi bakışaçısıyla yürütür. Kendisini uluslararası devrimci proletarya ordusunun Türkiye'deki müfrezesi olarak görür.

TKİP, sırtını uluslararası emperyalizme dayamış burjuvazinin sınıf iktidarının ancak şiddete dayalı bir devrimle yıkılacağına inanır. Devrimi kitlelerin eseri olarak görür, kitlelerin devrimci şiddetini esas alır.

TKİP, geçmişten bugüne Türkiye'nin tüm devrimci birikiminin mirasçısı ve bugünkü temsilcisidir. Sosyalizmin ve uluslararası proletaryanın sınıf mücadelesinin iki yüzyıllık devrimci tarihini sahiplenir, ondan eleştirel bir biçimde yararlanır. Proletarya devrimleri çağını başlatan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ilke ve ideallerine kararlılıkla sahip çıkar, kendine rehber alır.

TKİP, burjuvazinin gerici sınıf egemenliği koşullarında, illegal temeller üzerinde

örgütlenmeyi örgütsel varlığını ve siyasal faaliyetini her koşulda sürdürebilmenin biricik gerçek güvencesi sayar. Bu ilkesel temel üzerinde ve ona tabi bir biçimde burjuva legalitesini etkin bir biçimde kullanır.

TKİP, kurulu toplumsal ve siyasal düzene karşı mücadele eden her devrimci siyasal akımı destekler.

II
Parti üyeliği

2) Parti üyesi:

Parti programı ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birinde yeralan ve üye aidatını düzenli olarak ödeyen herkes, Türkiye Komünist İşçi Partisi'ne üye olabilir.

3) Parti üyesinin görevleri:

a) Marksizm-Leninizmi ve parti çizgisini sistematik bir biçimde inceleyerek ideolojik düzeyini ve kavrayışını sürekli olarak güçlendirmek. Bu çerçevede parti yayınlarını düzenli biçimde incelemek, bu yayınlara ve genel olarak partinin düşünce yaşamına katkıda bulunmak.

b) Parti çizgisini ve kararlarını hayata geçirmek için azami çaba harcamak.

c) Proleter ve emekçi kitlelerle bağlarını geliştirmek, onları parti çizgisinin doğruluğuna inandırmak ve kazanmak için sürekli çaba harcamak.

d) Parti tüzüğüne ve parti disiplininin gereklerine tam olarak uymak.

e) Partinin temel ilkelerini, ideolojik-politik çizgisini ve örgütsel birliğini sapmalara, hizipçi-bölücü saldırılara karşı kararlılıkla savunmak.

f) Partiye karşı açık ve dürüst davranmak. Parti yaşamında eleştiri-özeleştiri silahını, parti kuralları ve değerleri temelinde sürekli bir biçimde kullanmak.

g) Parti örgütünün güvenliği için düşmana karşı uyanıklık göstermek. İllegalitenin gereklerine ve gizlilik kurallarına eksiksiz olarak uymak.

h) Siyasi poliste, mahkemede ve zindanda, komünist partisi üyesi olmanın onuru ve sorumluluğu ile hareket etmek. Düşmanın zulmünü yiğitçe göğüslemek, örgütsel sırları canı pahasına korumak.

ı) Partinin maddi olanaklarını titizlikle korumak ve geliştirmek. Tüm maddi olanaklarını partiye açık tutmak.

4) Parti üyesinin hakları:

a) Yeraldığı parti örgütünde ve parti yayınlarında, parti politikasının sorunları üzerine tartışmalara özgürce katılmak.

b) Parti organlarına seçmek ve seçilmek.

c) Örgütsel konumundan bağımsız olarak, tüm parti organlarını ya da görevlilerini eleştirmek.

d) Organında kendi faaliyeti ve kişisel durumuna ilişkin tartışmalarda ve karar süreçlerinde bizzat bulunmak.

e) Kişisel ya da parti ile ilgili tüm sorunlarda, Merkez Komitesi de dahil tüm yönetici organlara soru, eleştiri, istek, duyuru ve önerilerini iletmek, onlardan açıklama istemek.

f) Bir parti üyesi, ayrılma gerekçesini yazılı hale getirmek koşuluyla, partiden ayrılma hakkına sahiptir. Güvenlik gerekçesi sözkonusu olduğunda, ayrılan üye partinin koyduğu sınırlamalara uymak zorundadır. Bu tür bir sınırlama süresi 6 ayı geçemez.

g) Partinin gelişimine ayak uyduramadığı için parti üyesi olmanın yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanan bir parti üyesi, kendi isteği ile parti sempatizanı olabilir.

5) Partiye alınma ve aday üyelik:

a) Üyeler partiye bireysel olarak kabul edilir. Üyelik başvurusu yazılı olarak yapılmalı ve başvuranın ayrıntılı özgeçmişini içermelidir.

b) Üyelik başvurularını kabule yetkili en alt yönetici organ parti il komitesidir. Üyelik başvurusunun kabulüyle birlikte bir deneme ve sınama statüsü olarak aday üyelik başlar. Aday üyelik süresi en az altı ay, en çok bir yıldır. Bu süre yurtdışmda en az bir yıl, en çok iki yıldır.

c) Süresi dolan aday üyelerin üyeliği parti il komiteleri tarafından bir sonuca bağlanır. Üyeliğin kesinleşmesi Merkez Komitesi onayını gerektirir. Üyeliği reddedilen aday üyeye bunun nedenleri yazılı olarak bildirilir. Bu durumdaki aday üyeler, parti Merkez Komitesi ya da parti kongresi şahsında yazılı itirazda bulunabilirler.

d) Aday üyeler seçme, seçilme ve yönetici komitelere üye olma dışında, üyelerle aynı hak ve görevlere sahiptirler.

e) Aday üyelerin kongrede temsili, Merkez Komitesinin saptayacağı esaslara göre sağlanır.

III
Partinin temel organları

6) Parti Kongresi

a) Partinin en yüksek organı parti kongresidir. Olağan kongreler iki yılda bir toplanır. Zorunlu durumlarda kongreler Merkez Komitesi (MK) tarafından bir yıla kadar ertelenebilir.

b) Parti kongresi çağrısı ve gündemi en az üç ay önceden parti örgütlerine ve üyelerine duyurulur. Kongrede temsil edilme kuralları ve delege seçim yöntemi, MK tarafından belirlenir. Mevcut parti üyelerinin yarısından fazlası temsil ediliyorsa, kongre toplanabilir.

c) Olağanüstü kongreler, MK kararıyla veya mevcut il komitelerinin (İK) ya da üyelerin en az yarısının istemi üzerine, en geç 6 ay içinde toplanır.

d) MK'nın olağan ya da olağanüstü kongreleri zamanında toplamaması durumunda, mevcut İK'ların salt çoğunluğunca seçilen ve MK'nın yetkilerini devralacak olan geçici bir organ, parti kongresini toplama yoluna gider.

e) Parti kongresi;

- MK faaliyet raporunu değerlendirir ve sonuca bağlar.
- Parti program ve tüzüğünü gözden geçirir, gerekli gördüğü değişiklikleri yapar.
- Parti politikasının önemli sorunları üzerine taktik çizgiyi belirler.

- MK'yı seçer.

f) Kongrede parti program ve tüzüğünün değiştirilmesine ilişkin kararlar üçte iki oy çoğunluğu ile alınır. Tüm öteki kararlar için salt çoğunluk yeterlidir.

7)Merkez Komitesi (MK):

a) Merkez Komitesi, iki kongre arası dönemde partinin en yüksek organıdır. Parti programı, tüzüğü ve kongrece saptanmış genel çizgi çerçevesinde, partinin tüm faaliyetlerine önderlik eder. Partinin merkezi yayın organlarını ve örgütsel-pratik çalışmasını yönetir. Partinin güç ve olanaklarının dağılımını yapar. Çeşitli parti organları kurar ya da gerektiğinde görevden alır.

b) Kendi iç örgütlenmesini ve çalışma düzenini saptamak, MK'nın kendi yetkisi dahilindedir. MK genel toplantısı en az 6 ayda bir yapılır. MK yedek üyeleri bu toplantılara oy hakkı olmaksızın katılırlar. MK, her tam üyeli toplantının ardından kendi faaliyeti, partinin genel durumu, yeni hedef ve yönelimleri hakkında partiye yazılı bir değerlendirme sunar.

c) MK üye kaybı durumunda doğan boşluğu yeni üyelerle giderebilir. MK'ya yeni üyelerin alınması için üçte iki oy çoğunluğu gereklidir.

d) Bir MK üyesinin görevden alınması ancak yedek üyelerin de hazır bulunduğu tam üyeli bir MK toplantısında ve tüm katılımcıların üçte iki oy çoğunluğuyla olanaklıdır.

e) MK kongrede oy sahibi üç delege tarafından temsil edilir. Yedek MK üyeleri seçimlere kendi yerel çalışma alanlarında katılırlar. MK, parti kongresine oy hakkı olmayan misafir delegeler çağırabilir.

f) İki kongre arası dönemde yerel ya da ulusal düzeyde çeşitli türden parti konferansları toplamak, MK'nın yetkisi dahilindedir. MK konferanslara delege toplama şeklini kendi saptar. Ulusal düzeydeki konferansların kararları, ancak MK tarafından onaylandığı takdirde yürürlüğe girer ve tüm partiyi bağlar.

8) İl Komitesi (İK):

a) İK, sorumlu olduğu alandaki tüm parti örgütlerinin faaliyetini, partinin genel çizgisi ve MK'nın karar ve direktifleri doğrultusunda yönetmekle yükümlü yerel yönetici organdır. İK, partinin ildeki güçlerinin dağılımını yapar, yeni parti birimlerini oluşturur, il kasasını yönetir.

b) İl komiteleri MK tarafından oluşturulur. Oluşturulmuş İK'lar, MK tarafından onaylanmak kaydıyla, kendi bileşimlerinde değişikliklere gidebilirler. İK sekreterini kendi seçer. İK toplantıları en az 15 günde bir yapılır.

c) İK'lar ildeki faaliyet hakkında MK'ya her ay düzenli raporlar vermekle yükümlüdür.

d) İK, her üç ayda bir, il faaliyetinin genel bir değerlendirmesini içeren, il çalışmasının yeni görev ve hedeflerini belirleyen yazılı bir raporu il örgütüne sunmakla yükümlüdür.

e) İK, MK tarafından onaylanmak kaydıyla, kendi sorumluluk alanında parti çizgisi doğrultusunda yerel yayın organları ya da bültenler çıkarabilir.

Özel hüküm: Yurtdışı Komitesi (YDK), partinin yurtdışı çalışmasını yürütmek ve

yönetmekle yükümlüdür. YDK'nın yapısı, oluşumu, görev ve yükümlülükleri İK'larla aynı esaslara bağlıdır. Çalışma alanının özelliğinden kaynaklanan ek görevler ve sorunlar ile gerekli sınırlamalar, MK tarafından tanımlanır ya da çözüme bağlanır.

9) Hücre:

a) Hücre partinin temel örgütsel birimidir. Fabrika ve işletmeler başta olmak üzere parti çalışmasının gerektirdiği tüm öteki birim, kurum ve alanlarda oluşturulur.

b) Hücre bir üst organ tarafından en az üç en fazla yedi üye ve aday üyeden oluşturulur. Hücre kendi sekreterini kendisi seçer. Aday üyeler hücre sekreteri olamazlar.

c) Hücre partinin işçi sınıfı ve emekçilerle bağını kuran temel örgütsel birimdir. Bulunduğu birim ya da alanda partinin işçilere ve emekçilere yönelik çalışmasını yürütmekle yükümlüdür. Parti çizgisini, karar ve direktiflerini uygulamak; kitleleri parti çizgisine ve devrim mücadelesine kazanmak için sistematik bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme faaliyeti yürütmek, bunun araçlarını ve olanaklarını yaratmak, parti hücresinin temel görevidir.

e) Hücreler kendi faaliyetleri ile ilgili olarak her ay bağlı bulundukları yönetici organa yazılı rapor vermekle yükümlüdürler. Bu raporların bir örneği geciktirilmeksizin MK'ya da iletilir.

IV
Parti yaşamı, işleyiş ve iç demokrasi

10) Partinin temel örgütlenme ilkesi demokratik merkeziyetçiliktir. Bu ilkenin yorumu ve uygulanması illegalite koşullarına, partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ve nihayet devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişine tabidir.

11) Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin genel anlamı şudur:

a) Partide birey örgüte, azınlık çoğunluğa, alt organlar üst organlara, bütün örgüt MK'ya, MK parti kongresine tabidir.

b) İllegalite koşullarının getirdiği zorunlu sınırlamalar elverdiği ölçüde, parti yönetici organlarının oluşumunda seçim ilkesi uygulanır. Seçimlerde liste çıkarılamaz, üyeler ancak tek tek aday olabilir ya da önerilebilir.

c) Partide üst organların kararları, kendine bağlı alt organlar ve üyeler için kesin bir biçimde bağlayıcıdır.

d) Her düzeyde parti organlarında kararlar ancak özgürce yapılmış kollektif tartışmaların ardından ve oy çokluğuyla alınır. Alınmış kararlar tüm organ üyeleri için bağlayıcıdır, koşulsuz olarak uygulanmak zorundadır.

e) Partide yukardan aşağıya ve aşağıdan yukarıya sürekli bir karşılıklı denetim tüm parti örgütlerinin ortak görevidir.

12) Türkiye Komünist İşçi Partisi, üretim ve bölge esasına göre örgütlenir.

Partinin temel örgütleri fabrika, işletme ve hizmet kurumları esasına göre kurulan hücrelerdir.

Belirli bir bölgedeki tüm parti hücreleri tek bir parti örgütünde (alt komiteler) toplanırlar ve il düzeyinde tek yönetici organ olarak il komitesine bağlanırlar.

13) Partide kollektivizm ilkesine dayalı bir sorumluluk ve çalışma tarzı esastır.

Kollektif sorumluluk ve çalışma tarzı, bireysel sorumluluk ve inisiyatiften beslenir ve tersinden onu besler.

14) Parti iç yaşamında açıklık ilkesi esastır. Bu ilkenin uygulanması yalnızca iç illegalitenin gerekleriyle sınırlanır. Partinin ideolojik ve siyasal iç yaşamına ilişkin sorunlar ve anlaşmazlıklar parti örgütlerinden ve üyelerden gizlenemez.

Parti içi açıklık ilkesinin bir öteki temel anlamı ve işlevi ise, parti çalışmasının tüm bilgisinin sürekli ve düzenli olarak MK'ya aktarılmasıdır. Bu uygulama başarılı bir merkezi önderliğin zorunlu bir önkoşuludur.

15) Partide hata ve zaafların giderilmesinin, yanlışların düzeltilmesinin, sorunların çözümünün temel yöntemi, eleştiri-özeleştiridir. Eleştiri-özeleştiri, partinin teorik, siyasal ve örgütsel olarak güçlendirilmesinin, iç birliğinin pekiştirilmesinin, mücadele gücü ve kapasitesinin yükseltilmesinin temel bir aracıdır.

16) Parti siyasetinin tüm sorunlarının parti örgütlerinde ya da bir bütün olarak partide tartışılması, parti üyelerinin dokunulmaz hakkıdır ve parti içi demokrasinin temel bir gereğidir. Bu hak, partinin irade ve eylem birliğini bozacak, zaafa uğratacak bir biçimde kullanılamaz.

Partide parti siyasetinin şu veya bu sorunu üzerine genel bir tartışma, MK'mn kararı veya mevcut İK'larm ya da üyelerin üçte birinin talebi üzerine başlatılır. Tartışmanın yöntemi MK tarafından saptanır.

17) Yerel parti örgütleri kendi sorumluluk alanlarında, parti çizgisi çerçevesinde geniş bir inisiyatifle çalışırlar. Kendi yerel çalışmalarında, bu çalışmaların sorunların karara bağlamada özerktirler.

18) Partide yatay örgütsel ilişki yasaktır. Hiçbir parti organı ya da üyesi, bağlı olduğu üst organ ve sorumluluğu altındaki alt organlar dışındaki parti organ ve üyeleriyle, yetkili organların bilgisi ve onayı olmaksızın örgütsel ilişkiye giremez.

19) Partide hiziplerin varlığı demokratik merkeziyetçilik ilkesiyle bağdaşmaz. Partinin birliğini, işleyişini ve disiplini zaafa uğratan, parti çizgisinin ve kararlarının uygulanmasını engellemeye yönelen her parti içi gruplaşma, bir hizip hareketidir.

V
Parti disiplini

20) Partide bütün üyeler için aynı ölçüde geçerli tek tip disiplin uygulanır. En tam ve sıkı bir disiplin, tüm parti üyelerinin ve örgütlerinin en üstün görevidir. Tartışma ve eleştiride özgürlük eylemde birlik, partide bilinçli ve gönüllü bir disiplinin temelidir.

21) Parti programına ve çizgisine aykırı hareket eden, parti tüzüğünü ihlal eden, parti kararlarını uygulamayan, parti içi demokrasiyi çiğneyen, yetkilerini kötüye kullanan, tutum ve davranışlarıyla partinin itibarını sarsan, parti sırlarını deşifre eden, partiye karşı dürüst davranmayarak onu aldatan, partiyi ilgilendiren bilgileri partiden gizleyen, vb. tutum ve davranışlar gösteren her parti üyesi ya da organı, disiplin suçu işlemiş demektir.

22) Disiplin suçu işlemekle suçlananlar, bu konuda partiye yazılı savunma verirler ve ilgili organ önünde sözlü savunma yaparlar.

23) Disiplin suçunun niteliğine ve ağırlığına göre uyarı, ihtar, mevcut görevinden

alınarak daha alt görevlere verilme, belirli bir süre yönetici olamama, aday üyeliğe düşürülme, üyeliğin geçici olarak dondurulması ve partiden ihraç cezaları verilebilir. Sözkonusu suçu herhangi bir parti örgütü işlemişse, organın feshi ve genel üye kayıt yenilenmesi yoluna gidilebilir. Disiplin soruşturması süresince üyelik dondurulabilir.

Bir parti üyesine uyarı ve ihtar cezaları, bulunduğu parti organı ya da bir üst organ tarafından verilir.

24) Partiden ihraç en büyük parti cezasıdır ve Merkez Komitesi tarafından karara bağlanır.

25) Cezalandırılan üyelerin bir üst organdan başlayarak Merkez Komitesine kadar itiraz etme hakları vardır. Partiden ihraç edilen üyeler, kongre nezdinde itirazda bulunabilirler.

26) Poliste çözülenlerin parti üyeliği kendiliğinden düşer.

27) Üyelerle ilgili disiplin kuralları aday üyeler için de geçerlidir. Aday üyeler için ihraç kararını il komiteleri alır.

VI
Partinin mali kaynakları

28) Partinin mali kaynakları üyelerin aidatları, bağışlar, bağış kampanyalarının gelirleri ve öteki gelirlerdir.

29) Parti üye aidatları Merkez Komitesi tarafından belirlenen esaslara göre saptanır.

TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri

Tüzük Taslağı üzerine sunuş konuşması

Cihan: Önümüzde tartışılıp onaylanmak üzere sunulmuş bir parti tüzüğü taslağı var. Bu taslağı ne yazık ki biraz son ana sıkıştırmak durumunda kaldım. Bu beni aşan bir durum oldu. Daha önce örgüt komisyonundan bir tüzük taslağı hazırlanması istenmişti. Komisyondan iki yoldaş bu görevi somut olarak üstlendiler, ama sonuçta hazırladıkları taslak amaca yanıt vermekten oldukça uzaktı. Bu, bir çok şeyi tartışmalı gördükleri için tartışmaya açık bırakan, daha çok belli yönleriyle tartışmanın çerçevesini çizen bir taslak olmuştu. Bu açıdan çok işlevsel bir taslak değildi. Zaten hazırlayan yoldaşlar da kendi taslakları konusunda pek bir iddia taşımıyorlardı. Bunun işlevsel bir taslak olmadığına kısa bir süre önce karar verdik ve yeni bir taslak hazırlama ancak bundan sonra gündeme gelebildi. Yeni bir taslak hazırlamak gerekti ve ben bunu son günlerin çok sıkışık geçen oturumları arasına sığdırmak durumunda kaldım.

Geçmiş deneyimlerin ve kendi pratiğimizin eleştirel sentezi

Buna rağmen tartışmaya sunulan taslağın ciddi bir emek ürünü olduğunu vurgulamak durumundayım. Toplam birikimiz, tüzük üzerine ön hazırlık ve çalışmalarımız, ve nihayet, resmi kongre çalışmalarını hemen önceleyan tüzük üzerine ön tartışmaların sağladığı toplam açıklıklar, bu taslağın kaleme alınmasını bir hayli kolaylaştırmıştır. Tüm bunlar, bu taslağın gerçekte yılları bulan bir birikimin ve yoğun bir emeğin ürünü olduğunun göstergesidir.

Bizim 10 yılı bulan kendi örgüt yaşamımız, bunun ürünü olan önemli bir örgütsel-pratik deneyimimiz var. Kendi örgütsel yaşamımızın oluşumu ve akışı içinde, geleneksel örgütlerin yaşamlarına, örgütsel anlayış, uygulama ve geleneklerine yöneltilmiş kapsamlı eleştirilerimiz var. Parti yapısı ve yaşamlarına ilişkin olarak dünya komünist hareketinin tarihinden çıkardığımız, anlayış ve uygulama olarak eleştirel bir bakışaçısıyla incelediğimiz ve irdelediğimiz önemli deneyimler var. Bütün bunların ışığında tüzük konusunda, tüzüğün sorunları konusunda fazlasıyla açık bir hareket durumundayız.

Tüzük, deyim uygunsa, genellikle sabit bir form oluşturan bir dizi temel örgütsel soruna, bizim kendi görüş ve anlayışlarımıza göre vereceğimiz yanıtlardan oluşur. Bu form iyi-kötü bellidir. Formdan bir parti tüzüğünün teknik yapısını, sistematiğini ve temel iç unsurlarını kastediyorum. O sistematik içerisinde partinin örgütsel yaşamını, işleyişini, demokrasisini, disiplinini, yapılanmasını oluşturan sorunların neler olduğu da iyi-kötü bellidir. Bu durumda bütün sorun, sizin bu sorunlara, bunların her bir unsuruna nasıl yanıt verdiğinizdir. Her bir soruna ilişkin olarak kendi yanıtınızı ortaya koyduğunuzda, böylece bunların toplamından sizin tüzüğünüz de kendiliğinden ortaya çıkar.

Bu açıdan bakıldığında, ortaya bir tüzük taslağı koymak sanıldığı ya da göründüğü kadar da zor bir sorun değil. Ya da bir zorluğu varsa eğer, bu onun teknik yapısından değil, fakat sorunlara maddeleştirilmiş biçimde vereceğiniz yanıtların içeriğinden gelir. Eğer bu konuda kafanız açıksa (ki bu örgüt, örgüt yapısı, işleyişi ve yaşamına ilişkin sorunlarda bir açıklık demektir), bu takdirde sizin için bir tüzük metni kaleme almanın esasa ilişkin bir güçlüğü de yok demektir.

Fakat tüm bunlara rağmen, sunulmuş taslak üzerinden yapılacak bir tartışmayı gene de çok önemsemek gerekir. Bu önem nereden gelir?

Geleneksel örgütlerin iç örgütsel yaşamları her zaman ciddi sorunlarla ve zaaflarla yüklüydü. Hareketimizin kurucuları geçmiş

örgüt yaşamlarından geldikleri için bunu bizzat içinden yaşayarak görmüşlerdi. Ve zaten yaşadıkları kopuşun başlangıcında, bu örgüt anlayışı ve yaşamının eleştirisi de önemli bir yer tutmaktaydı. Bu örgütlerin ideolojik ve sınıfsal kimliklerinin anlaşılmasında, sorunun bu boyutunun da küçümsenemez bir payı vardı.

Buradan gelen önemli bir birikim ve deneyime peşinen sahiptik. Aynı şekilde, ortaya çıktığımız dönemde, dünya komünist hareketinin parti geleneği bakımından yaşadığı ciddi zaafiyetler de bizim için tarihin bir gerçeğiydi. Bunlara karşı bir hassasiyetimiz, bu çerçevede eleştirel yaklaşımlarımız vardı. Bunu, teorinin temel devrimci esaslarını yaratıcı bir biçimde kavrama ve özellikle Bolşevizmin bu alandaki örnek tarihsel deneyimlerinden en iyi biçimde öğrenme tutumu ile birleştiriyorduk. Bunun bize daha başlangıçtan itibaren kazandırdığı bir bakışaçısı vardı. Doğal olarak bu zamanla daha da gelişti ve olgunlaştı.

Ve tüm bunlardan öteye, hareket olarak bizzat biz kendimiz 10 yıllık bir örgütsel yaşam içerisinden geliyoruz. Buradan geliştirdiğimiz, oluşturduğumuz ve olgunlaştırdığımız kendi yaklaşımlarımız var. Değerlerimiz, geleneklerimiz, eğilimlerimiz var; bütün bunların toplamı olan çok önemli düşünsel ve pratik açıklıklarımız var.

Sonuç olarak; genel teori ve tarihsel deneyim ile kendi pratiğimizin eleştirel sentezinden oluşan bir tüzük taslağı var şu an önümüzde. Bu tüzük taslağı belli bakımlardan belli sorunlar taşıyor olabilir. Belli noktaları fazlalık olabilir, farklı bölümler bazı tekrarlar içeriyor olabilir. Bu açıdan muhakkak ki bu taslak, buradaki tartışmaların da ışığında, kongre sonrasında titiz bir redaksiyondan geçirilecektir.

Fakat önemli olan yanı bu değil. Bir partinin yaşamında kritik önem taşıyan bazı sorunlar var; önemli olan, kongrenin tam da bu noktalar üzerinde bir açıklık sağlayarak bir mutabakata varabilmesidir. Bu sorunların neler olduğu ise, taslak madde madde incelendiğinde zaten karşımıza çıkacaktır.

İşlevsel bir tüzüğün zorunlu koşulu

Hantal ve bürokratik olmayan, sade, pratik ve işlevsel bir tüzüğe ihtiyacımız var. Hangi tüzüğe bakarsanız bakın, parti hücresinin tanımı ve işlevi az-çok birbirinin benzeridir. Fakat genellikle bununla yetinilmez, maddeleştirilmiş uzun açıklamalara ve gerekçelendirmelere girişilir. Oysa tüm bunların yeri tüzük değildir, bunlar bir tüzüğü yalnızca hantallaştırır ve onu asıl işlevinden uzaklaştırır. Nihayetinde siz oturursunuz; parti hücresi nedir, görevi ve işlevi nedir, sorumlulukları nelerdir, tüm bunlar üzerine örgütsel bir metin hazırlarsınız; orada parti hücresine ilişkin bütün bu sorunları tüm kapsamıyla ortaya koyar, açarsınız. Ve zaten gerekli açıklığı, bu çerçevede asıl bilinci ve kavrayışı da bu tür bir çaba verir. Tutup son derece kısa ve özlü olması gereken bir tüzük metninde beş on cümleyle şu şudur, bu budur demek, işlevsel olmadığı gibi gerekli de değildir.

Bir tüzükte hücre partinin temel örgütüdür, temel örgütsel birimidir demek bile aslında yeterlidir. Onun işlevi, görev ve sorumlulukları şunlar şunlardır diye çok özel açıklamalara girmek gerekmiyor. Hücre bulunduğu yerde partinin faaliyetini kitlelere taşıyan, taşımakla yükümlü olan temel örgütsel birimdir demek, işin aslında yeterlidir. Bunu, geleneksel örgütlerin tüzüklerinde genellikle yapıldığı gibi, dallandırıp budaklandırmanın fazla bir anlamı yok. Bunun bir tüzüğü hantallaştırıp gerçek işlevinden uzaklaştırmaktan başka hiçbir yararı yok. Yanımda bu türden birkaç tüzük örneği var, içinde hücre üzerine yedi-sekiz maddelik bölümler var. Bu yedi-sekiz maddeyi bu şekilde koyup tüzüğü hantallaştıracağınıza, böylece onu gerçek işlevinden uzaklaştıracağınıza, alın o maddeleri, birer arabaşlık olarak işleyip hücre üzerine bir makale yazın, böylece çok daha işlevli bir iş yapmış olursunuz.

Bu açıdan bakıldığında, bizim tüzük taslağımız belli ölçülerde yine de şişkin sayılır. Taslağı bu açıdan da değerlendirmeli, fazlalık olan herşeyi ayıklamaya çalışmalıyız. Fakat biçime ilişkin bu sorundan da önce, asıl önemli olan işlevsel bir tüzüğün temel önkoşulları konusundaki açıklıktır.

Bu taslağı hazırlarken doğal olarak geçmişe ve bugüne ait bir dizi tüzüğe de baktım. Bunların hazırlanışındaki mantığı anlamaya çalıştım. Devrim öncesi Rusya'da kullanılmış bir dizi tüzük örneği var, onlara baktım. Bolşeviklerin 1917 Nisan konferansının kabul ettiği yeni tüzük

örneğine, Komintern'nin örnek tüzüğüne, SBKP'nin 1939'da onayladığı yeni tüzüğe baktım. Bunların ışığında doğal olarak bizim bazı geleneksel örgütlerimizin tüzüğüne baktım.

Sonuçta şunu farkettim: Eskiden TDKP'nin tüzüğü için; kardeş partilerinin tüzüğü getirildi, çevrildi, bunların ortalaması alındı ve sonuçta ortya TDKP tüzüğü çıktı, diyordum. Şimdi TDKP tüzüğünü Komintern'in '20'lerde hazırladığı örnek tüzük ve Jidanov'un hazırladığı tüzükle karşılaştırdığımda, zamanında onun yararlandığı kardeş parti tüzüklerinin asıl kaynağı konusunda da bir açıklığa kavuşmuş oldum. 1925'de Komünist Enternasyonal Örgütlenme Sekreteryası'mn hazırladığı tüzük örneği ile SBKP'nin 1939'da kabul edilmiş tüzüğünden yararlanılarak oluşturulmuş tüzükler bunlar. Bu açıdan deyim uygunsa biraz çeviri ürünü, biribirinin kopyası tüzükler. Gerçek örgütsel yaşamda işlevsiz kalmaları da çok büyük ölçüde bununla bağlantılı.

Sovyetler Birliği bir ülkeler ve uluslar topluluğu olduğu için, SBKP tüzüğünün buradan gelen karmaşık yanları var. Bunları ayıkladığınızda, geriye temel esaslar olarak herkesin kullanmakta olduğu ortak klasik form kalıyor. Form doğal olarak çok önemli değil, bu biçimden elbette ki yararlanabilir, yararlanmalıdır. Önemli olan, tüzüğün ideolojik-politik özü, içeriği ve ruhudur. Bunun ilgili parti tarafından ne kadar özümsenip benimsendiği, gerçekten anlaşılıp sindirildiğidir. Dolayısıyla sözkonusu partinin gerçek örgütsel yaşamını ne denli belirlediğidir. Bir partinin kendi ideolojik-politik çizgisinden, kendi mücadele koşullarından olduğu kadar örgüt anlayışı ve deneyimlerinden kaynaklanmayan, bunun ürünü olmayan, daha çok çeviri kokan herhangi bir tüzük ise bunu sağlayamaz.

TDKP'nin tüzüğü buna en kötüsünden bir örnek olarak verilebilir. Örneğin; TDKP tüzüğü, parti kongresi partinin en üst organıdır ve dört senede bir düzenli olarak toplanır, diyordu. Ama bu tüzüğün onayladığı ilk kongrenin ardından ikinci bir kongre, TDKP'nin örgütsel varlığına fiilen son verdiği tarihe kadar geçen 15-16 yıllık süre boyunca hiç toplanmadı. Bu temel tüzük hükmünün bu partinin yaşamında hiç bir anlamı olmadı. (...)

Aynı tüzükte, eğer parti merkez komitesi süresi dolduğunda parti kongresini toplamazsa, parti örgütlerinin MK'nm yetkileriyle donanmış bir kongre hazırlık komitesi kurması bir haktır deniliyor, ama pratikte bunun da bir anlam taşımadığını biliyoruz. Bu madde SBKP'nin tüzüğünden, Jidanov'un hazırladığı tüzükten alınmış. Ama biz, bunun SBKP'nin bu yeni tüzüğünün kabulünden sonraki yaşamında herhangi bir anlam ve işlev taşımadığını da biliyoruz. Yeni tüzük 1939'daki 18. Kongre'de onaylanmıştı, 19. Kongre ancak 1953'de toplanabildi. Yani 14 yıl sonra, araya giren savaşın bitiminden ise tam 8 yıl sonra!

Dolayısıyla tüzük kendi başma alındığında bir hukuksal formdur. Asıl önemli olan, onun taşıdığı ya da taşıması gereken ideolojik-politik ve örgütsel içerik ve ruhtur. Gerçek hayatta bu içerik ve öze uygun düşen bir örgütsel yapıya, yaşama, işleyişe sahip olabilmektir. Biz bunu kavramadıktan sonra, buna ilişkin bir politik kavrayışa sahip olmadıktan sonra, herşeyi tüzük sistematiği içinde dört dörtlük ifade etsek bile, bu sonuçta kağıt üzerinden kalmaya mahkumdur. Deneyimlerin de bütün açıklığıyla gösterdiği budur.

Ama biz gerçekten bir kavrayış oluşturuyorsak eğer, bizim sağlam bir ideolojik-politik bilincimiz varsa; artı, örgütsel sorunlara açık ve net yaklaşımlarımız varsa; artı, örgütümüzü gerçekten belli esaslar, davranış normları ve işleyiş esasları, belli haklar ve görevler bütünlüğü temeli üzerinde bir düzene sokmak istiyorsak, bunda kararlıysak, yani sözümüz ile pratiğimiz biribirini tamamlıyorsa, teori ve eylem birliği varsa, tüzüğümüz bu durumda gerçekten de çok işlevsel olacaktır. Tüzüğümüz o zaman gerçekten de çok özel bir önem ve hayatiyet kazanacaktır. Ve ben inanıyorum ki, bizim tüzüğümüz böyle olacaktır. Bir tüzüğümüz yokken de biz bu taslakta dile getirilen, formüle edilen birçok hükmü fiilen uyguluyorduk. Ben maddelerin altını doldururken bunu çok somut olarak gördüm. Bu tüzüğümüzün bundan sonraki örgüt yaşamımızda işlevsel olacağının da bir ön göstergesi ve güvencesidir.

Partinin gelişme ve olgunlaşma süreci ve tüzük

Altını çizmek istediğim bir başka noktayı, somuttan, taslaktaki bir tanımdan giderek ortaya

koymak istiyorum. Taslağın *"Parti yaşamı, işleyişi ve iç demokrasi"*ye ilişkin bölümünün 1. maddesinde şöyle deniliyor: *"Partinin temel örgütlenme ilkesi demokratik merkeziyetçiliktir. Bu ilkenin yorumu ve uygulanması illegalite koşullarına, partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ve nihayet devrimci siyasal mücadelenin genel gidişine tabidir."*

Tüzüğümüzün yorumunda, belli maddelerin amaca uygun yanıtlarının aranmasında, en çok dikkat etmemiz gereken nokta işte bu. Partinin politik ve örgütsel olgunlaşma düzeyi, hakların ve görevlerin, yetkilerin ve sorumlulukların tanımında hep yeni durumlar ortaya çıkaracaktır. Yeni değerlendirmeler ve tercihler gerektirecektir. Partimizin ileride öylesine bir olgunlaşma düzeyi olacaktır ki, biz parti üyelerinden oluşan bir hücreye örgüte üye kabul etme yetkisi bile tanıyabileceğiz. MK'nın bugünkü yetkilerinin bir kısmı il komitelerine devredilecektir ileriki bir gelişme aşamasında. Ya da mücadele koşullarında ortaya çıkacak yeni bir duruma bağlı olarak, bu amaca uygun bir ihtiyaç olarak çıkacaktır karşımıza. Bunlar hep kendi mevcut durumunuzla, örgütsel ve siyasal gelişme ve olgunlaşma düzeyiniz ile bağlantılı durumlar. MK lehine İK'ların bazı yetkilerini sınırlayan tutum ve tercih, İK'larımızm ve il örgütlerimizin bugünkü gelişme ve olgunlaşma düzeyinden, oturmuşluğundan çok ayrı bir şey değil.

Yine aynı bölümün d şıkkında; *"İllegalite koşullarının getirdiği zorunlu sınırlamalar elverdiği ölçüde, parti yönetici organlarının oluşumunda seçim ilkesi uygulanır"*, deniliyor. Burada sınırlama gerçekte sadece illegaliteden gelmiyor, artı partinin örgütsel gelişme düzeyinden de geliyor. Bugün siz İK'lar il konferanslarında seçilir derseniz ve il konferansları üzerine tüzük bölümleri hazırlarsanız, gerçekte bu herhangi bir anlam ve işlev taşımaz. Zira sizin öyle illeriniz var ki, bugün bütün üyeleriniz neredeyse sadece il komitesinden ibaret. Yani bir il komitesi; altında bir sürü çalışma grubu ve bir takım aday üyeler var, ama üyeleriniz yok. Böyle olunca bu türden bir hükmün de bugün için pek fazla bir değeri ve işlevi kalmıyor.

Ama parti yarın olgunlaşacaktır. Bir dizi önemli sanayi kentinde az-çok gelişmiş il örgütlerine, çok sayıda alt parti organından ve dolayısıyla bunları oluşturan çok sayıda üyeden oluşan il örgütlerine kavuştuğumuzda, doğal olarak durum da değişmiş olacaktır. Bu durumda, yani bizim bugünkü İstanbul il örgütümüz formunda, hatta fabrikalarda taban örgütlerini de yaratmış, dolayısıyla ondan da daha gelişmiş bir biçimiyle il örgütlerimiz ortaya çıktığı zaman, bu partinin temel organları bölümüne, parti kongresi ve MK'nın hemen altına, il konferansları gibi bir bölüm de koymak durumunda kalacağız. Ama il konferanslarının kurumlaşması, İK'ların buradan seçilmesi, il faaliyetinin burada değerlendirilmesi, bugünkü şekliyle bizim örgütsel gelişme düzeyimize henüz uymuyor. Bu nedenle de mevcut tüzüğümüzün bu türden bölümleri yok.

Özetle, örgüt geliştiği ölçüde, hukuku da ona göre genişleyecektir. Mevcut hukuk, yani tüzük, örgüte dar gelmeye başlayacaktır. Örgütte merkeziyetçilik, örgütte otorite sağlam bir biçimde oturacaktır. Bu, demokrasinin daha da güçlenmesi için bir imkana dönüşecektir. Duruma göre bunun tersi de olabilecektir. Aşırı demokrasisinin kötüye kullanıldığı ve bunun partinin çalışma ve savaşma kapasitesini zaafa uğrattığı kimi durumlarda, buna karşı verilen ideolojik-politik mücadele, buna karşı yürütülen örgütsel savaşın yanısıra, tüzükle de bu mücadelenin kolaylaştırılması yoluna gidilebilecektir. Belli şeyleri sınırlandırmak ihtiyacı duyulabilecektir.

Merkeziyetçilik ve disiplin ile demokrasinin devrimci birliği

Tüzük, bir partide devrimci temellere dayalı bir birlik varken işlevseldir. Ben bunu her zaman söyledim ve savundum, tüzük ön tartışmalarda bir kez daha önemle ve özenle bu gerçeğin altını çizdim: Tüzük, birliğini koruyan ve yolunu yürüyen bir partide anlamlı ve işlevseldir, böyle bir partinin yaşamına ve işleyişine bir açıklık, düzen ve normlar sistemi sağlar. Böyle bir partinin örgütsel yaşamına ve gidişatına yön verir. Parti bu birliği kaybetti mi, tüzük, özellikle de parti birliğini zaafa uğratan öğeler tarafından, anında fiilen boşa çıkarılır ve tüzük hükümlerinin yerini başka şeyler almaya başlar.

Bunu böyle düşündüğüm içindir ki, tüzük taslağının bazı maddelerini hazırlarken çok zorlandım. Bazı maddelere hiç yer vermemeyi

bile düşündüm, ama sonuçta herşeye rağmen yer verme yoluna gittim.

Bir maddeyi buna örnek olarak vermek istiyorum: *"Merkez Komitesinin olağan ya da olağanüstü kongreleri zamanında toplamaması durumunda, mevcut il komitelerinin salt çoğunluğunca seçilen ve Merkez Komitesi yetkilerini devralacak olan geçici bir organ, parti kongresini toplama yoluna gider."*

Bu tüzük maddesinin gerçekte çok işlevi yok gibi geliyor bana. Neden? Çünkü partisinin önüne bu kadar kaba bir biçimde dikilmiş bir MK'nın varlığı, çok ciddi bir bunalımın, parti içinde çok ciddi bir zaafiyetin göstergesidir ve böyle durumlarda da, işler tümüyle başka bir biçimde çözülüyor. Sana bile çok işlevsel görünmediyse niye koydun böyle bir madde denilecektir. Bu maddeyi buna rağmen koydum, zira herşeye rağmen bir işlevi olabilir. Bu madde, parti içi mücadelede parti hukuku çerçevesindeki meşruiyet tartışmaları açısından işlevseldir. Parti içi çatışmada taraflar, kendilerine parti tüzüğü üzerinden bir moral destek almak, meşruiyet tartışmasında bir dayanak bulmak istiyorlarsa, tüzüğün o maddesinden gereğince yararlanabilirler. Bu açıdan herşeye rağmen bir işlevi var.

Ama her zamanki görüşümü de burada yineliyorum: bir partide ideolojik birlik dağılmışsa eğer, tüzüğün de fazla bir kıymeti ve işlevi kalmaz. Bir partide üyeler, o partiye gönüllü ve bilinçli bağlılıklarını sürdürmedikleri sürece, tüzüğe hangi hükmü koyarsanız koyun, sonuç çok fazla değişmez. Bu, daha önce de (*Tüzük Üzerine Ön Tartışmalar-Red.*) yeterince gerekçelendirildiği için burada üzerinde fazlaca durmak istemiyorum.

Bizim kendi tüzüğümüze, bir takım başka özelliklerine dönersek; bu tüzük, parti otoritesini, parti disiplinini ve parti demokrasisini organik bir bütünlük içerisinde gözetmeye çalışmıştır. Kaleme aldıktan sonra ortaya çıkan taslağı önüme çekip de titiz bir redaksiyon yapmak imkanı bulamadım. Belli çelişkiler ya da tutarsızlıklar var mıdır, bilemiyorum. Beraber tartışacağız ve göreceğiz. Zaten yeni MK olarak, tüzüğü yayına sunmadan önce titizce elden geçirmek için kongreden bir redaksiyon yetkisi de isteğeceğiz.

Ama bunu bir yana bırakırsanız, ben toplam yapı bakımından, burada, demokrasi ile disiplin arasında, parti yerel örgütlerinin inisiyatifiyle merkezi otorite arasında diyalektik-organik bir devrimci bütünlüğün kurulabildiğine inanıyorum. Hem örgüt demokrasisi, bu çerçevede üyelerin hakları, bu çerçevede yerel örgütlerin inisiyatifi, bu çerçevede hak arama mekanizmaları gözetilmiştir. Ama hem de, ciddi bir iş yaptığımız gerçeği hesaba katılmıştır. Bu ne demektir? Biz polis rejimi koşullarında devrim mücadelesi yürüten bir örgütüz, demokrasi oyunu oynama lüksümüz yok. Partimizin iç demokrasisi devrimci bir demokrasidir. Merkezi otoritemizi ve örgüt disiplinimizi güçlendiren, partimizin çalışma ve mücadele gücünü ve kapasitesini büyütüp pekiştiren, politik amaçlarımıza ulaşmamızı kolaylaştıran bir demokrasidir bu. Parti üyesini, parti organını ve toplam olarak parti örgütünü etkin ve başarılı bir çalışma ve mücadele için silahlandıran bir demokrasidir bu. Özetle, amaca hizmet eden bir demokrasidir bizim demokrasimiz. Bu temel üzerinde, hareketin bugünkü gelişme düzeyinde kuşkusuz en güçlü organı olan MK'nın yetkilerine gerekli özen gösterimiştir tüzük taslağında.

Bunun dışında söylenecek bir takım başka şeyler var, ama bunlar maddelerin somut olarak tartışılması esnasında söylenebilir şeyler. Ben genel planda bakıldığında söylenebilecek bazı şeyleri ifade etmekle yetiniyorum burada.

Partiye tüzüğe dayalı bir yaşamı egemen kılmalıyız

Programımızı tartıştık ve onayladık. Böylece ideolojik birliğimizi bir program birliği düzeyine çıkarmış olduk. Şimdi tüzüğümüz de tartışacağız ve onaylayacağız. Böylece parti birliğimizi örgütsel alanda da yeni bir düzeye çıkarmış ve belli esaslara bağlamış olacağız. Bilindiği gibi biz, tüzüğün kapsamını oluşturan hükümleri, ayrıntılı örgütsel tartışmaların süzülmüş bir ifadesi sayıyoruz. Dolayısıyla, tüzüğümüzü örgüt sorunları üzerine, örgüt yapısı, işleyişi ve yaşamı üzerine, kadro sorunları üzerine yaptığımız kapsamlı ve çok yönlü tartışmalar temeli üzerinden kavramak zorundayız. Parti tüzüğümüz, partide her türlü keyfiyet alanını ortadan kaldıran, parti üyelerini parti yaşamı, parti işleyişi, hak ve görevler bütünlüğü konusunda eğiten, partiye bağlayıcı davranış normları getiren bir araç olacak, böyle bir işlev görecektir.

Ben parti tüzüğümüzün örgüt yaşamımıza yeni bir soluk kazandıracağına, güçlü ve sağlıklı bir iç örgütsel yaşam kurmamızı kolaylaştıracağına ve bu temelde bir örgütsel davranış olgunluğu üreteceğine inanıyorum. Parti üyelerimiz artık birçok sorunu, tutumu ve davranışı tüzük üzerinden gözetmeye ve tüzüğe uygun davranmaya çalışacaklardır. Biz bunun için ayrıca özel bir çaba harcamak, bu çerçevede sürekli bir iç mücadele de vermek durumundayız. Eğer kendimizi ciddiye alıyorsak, tüzüğümüzü de ciddiye almak durumundayız. Bunu özellikle vurguluyorum; zira tüzüklere ilişkin en trajik sonuç bu olmuştur, partiler çoğu kere kendi tüzüklerini ciddiye almamışlardır. Tüzük birçok partide işlevsiz bir kağıt parçası olarak kalmıştır. Biz devrimci bir parti olacaksak eğer, kendi tüzüğümüzü, tıpkı programımız gibi, son derece ciddiye almak durumundayız. Bu bize çok şey kazandıracak, örgüt yaşamımızı rahatlatacak ve güçlendirecektir.

Dolayısıyla, gerek tüzüğümüzün kavranması, gerekse titizlikle uygulanması ve tüm örgütümüzü bağlayan bir ortak davranış yasası haline gelebilmesi için, hepimizin üzerine düşeni fazlasıyla yapması gerekiyor. Kavranması, titizlikle uyulması ve uygulanması için, bilinçli ve kararlı bir tüzük savaşı vermek durumundayız. Özüne indiğimiz ve derinlemesine tartıştığımızda, temel tüzük hükümlerinin biçimsel maddeler olmadığını göreceğiz. Bunlar bizim örgüt yaşamımızın, işleyişimizin esasları. Bunu gereğince kavrarsak, tüzüğümüzü de gereğince sahipleniriz.

Elbette tüzük, bizim politik özümüzü geliştiren bir biçim, hukuksal bir biçim. Öyle evreler gelebilir ki, bu hukuksal biçim bizim politik özümüzü sınırlamaya başlar. Biz o zaman tüzüğümüzü değiştirmek anlamında tutup aşarız. Bu, dar gelmeye başlayan ya da tersinden fazla bol gelen bir elbisenin uymadığı kalıba göre gözden geçirilmesinden başka bir şey olmayacaktır. Bu açıdan tüzüğümüzü kendi içinde amaçlaştıracak değiliz. Muhtemeldir ki ikinci ya da sonraki kongrelerde bu tüzük birçok yönden değişliklerden geçecektir. Bunu, aradaki pratik deneyimler, bu deneyimlerin yardımıyla sağlayacağımız örgütsel kavrayış olgunluğu, yanısıra partimizin örgütsel gelişmesinin o günkü düzeyi ve sınıf mücadelesinin o günkü ortamı belirleyecektir. Muhtemel değişiklikleri, bunların neler olacağını ve bu değişikliklerin ne sınırlar içerisinde kalacağını, bu türden bir dizi etken belirleyecektir.

Tartışmalı bulunan ya da açıkta bırakılan bazı sorunlar

Mevcut taslakta, komünist gençlik örgütü, yurtdışı örgütü, bazı ara örgütlenmeler yer almıyor. Bunlara bilinçli olarak yer verilmedi. Bunlara yer vermek için kendimi bu sıkışık zaman içerisinde fazlaca zorlamadım. Ayrıca örneğin gençlik örgütümüz yokken, bununla ilgili olarak tutup belirli hükümler koymanın doğru olacağını da zannetmiyorum. Şu an için bu gerekli değil. Yurtdışı örgütü ya da komitesi üzerine kısa bir madde konabilir. Zaten parti üyeliği bölümünde bir hüküm var, ki en kritik noktalardan biri de zaten bu. İK bölümüne YDK'ya ilişkin özel bir hüküm de eklenebilir. Bunun dışında bir takım ara örgütsel biçimlerin tüzükte çok yeri yok.

Somut olarak da düşündüm; İstanbul'da örneğin, il komitesinin altında alt bölge komitelerimiz var. Bunlar aslında konumları ve işlevleri itibariyle son derece önemli organlar. Tüzükte bunlara nasıl yer verilir? Tüzük bunların hukukunu nasıl tanımlar? Bunun üzerine tartışılabilir. Bunlara il komitesi yetkisi vermek, İstanbul il komitesini bölge komitesi olarak tanımlamayı gerektirir. Oysa İstanbul İK bir bölge komitesi değil, gerçek manada bir il komitesidir. Neden? Çünkü İstanbul kendi içinde organik yaşam bütünlüğü olan bir kent, bu kentte siyasal yaşam bir bütün. Bu çerçevede partinin siyasal ve örgütsel yaşamı da bir il komitesinde net bir biçimde bütünleşmek zorunda. Ama aynı zamanda çok büyük ve karmaşık bir kent olduğu içindir ki, kendi altına doğru bir dizi alt bölge komitesi de gerektirebiliyor. Bugün bunların sayısı üçtür, dörtür, beştir, ileride on, onbir, onikiye çıkar. Bunlar ara yönetici komiteler. Bunların bizim örgüt yaşamımız içindeki yeri, hukuku, işleyişi iyi-kötü belli ama, yine de tüzük formu içinde bunlara bir tanım getirmek çok kolay olmayabiliyor. Bunu bu türden durumlara yalnızca bir örnek olarak verdim.

Benim Tüzlük Taslağı'mn sunuluşu çerçevesinde söyleyeceklerim şimdilik bundan ibaret.

TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri

Tüzük taslağı üzerine tartışmalar

Yeni biçimi ve işleviyle merkezi örgüt konferansları

Celil: MK maddesinin son bendinde şöyle deniliyor: *"İki kongre arası dönemde yerel ya da ulusal düzeyde çeşitli türden parti konferansları toplamak, MK'nın yetkisi dahilindedir. MK konferanslara delege toplama şeklini kendi saptar. Ulusal düzeydeki konferansların kararları, ancak MK tarafından onaylandığı takdirde yürürlüğe girer ve tüm partiyi bağlar."*

Burada yerel düzeydeki konferanslar için söylenenler açık ve anlaşılır şeyler. Ama ulusal düzeyde bir platform olan konferansların kararlarının MK tarafından onaylanması ihtiyacı nereden doğuyor, bunun gerekçesi nedir?

Cihan: Celil yoldaşın sorusu oldukça önemli. Zira bu soru, "konferans" terimine ve kurumuna, bizim bugüne kadarki örgüt yaşamımızın uygulamaları üzerinden bakmaktan gelen bir karışıklığı giderme imkanı sunuyor bize. Bugüne kadar en üst organımız, en yetkili örgüt platformumuz, ortalama iki yılda bir toplanan merkezi örgüt konferansıydı. Örgüt konferansı, parti öncesi bir örgüt olarak bizim için, bir tür örgüt kongresi demekti. Gerek oluşum biçimi, gerek yetkisi, gerekse genel olarak örgüt yaşamı içindeki işlevi bakımından bu böyleydi.

Genellikle parti öncesi örgütler kongre demeyi tercih etmezler, bu tür merkezi örgüt platformlarına konferans derler. Bizde de bu bugüne kadar böyle oldu. Kongre genellikle partiyle özdeşleşmiş bir kavram ve kurum olduğu için, biz de kongre değil de konferans demeyi tercih ettik. Bü anlamda bir konferans, parti öncesi bir örgütün en üst organı/ platformudur. Ki bizim için de tüm parti öncesi örgüt döneminde böyle oldu. Bugün tüzüğümüzde kongre için yapılan bütün tanımlamalar ve saptanan bütün yetkiler, düne kadar konferanslarımıza aitti.

Ama artık bir partiyiz. Bundan böyle partimizin en üst organı artık kongredir. Demokratik bir tarzda oluşturulan, mevcut üyelerin demokratik temsili temeli üzerinde yükselecek olan parti kongresidir. Bugüne kadar konferanslarımızda olan yetkiler ve işlevler, bundan böyle, olduğu gibi kongrelere geçti. Konferans ise, burada (tüzüğümüzde) ve bundan böyle tümüyle farklı bir kurum olacak bizim için. Dolayısıyla tüzükte sözü edilen türden konferanslara, bugüne kadar bizde alışılmış bulunulan konferans kurumu, onun yapısı ve işlevleri üzerinden bakılamaz artık.

Bu konferanslar hangi ihtiyacın ürünü olacak ve nasıl bir işlev yerine getireceklerdir? Diyelim ki ülkede ciddi bir gelişme oldu ya da partide bir iç sorun ortaya çıktı, ya da başka bir gelişme yaşandı. Böyle durumlarda, ihtiyaç duyarsa eğer, MK, örneğin il örgütlerinin, hatta sadece İK'ların birer ya da ikişer delegesinden oluşan bir merkezi konferans toplama yoluna gider. Sözkonusu meseleyi burada gündeme getirir. Bir tür danışma kuruludur bu tür konferanslar; bir danışma formu ya da platformudur artık burada sözkonusu olan. MK'nın bizzat kendi katkısı ya da yönlendirmesiyle belli kararlar da çıkabilir bu konferanslardan. Ama bu kararlar ancak MK tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer. Neden? Çünkü iki kongre arası dönemde partinin en yetkili organı, bizzat kongre tarafından yetkilendirilmiş en üst organ, MK'dır. Yeni bir kongre toplanıncaya kadar MK'nın yetkisini aşan başka herhangi bir platform bir partide oluşamaz, bu tüzük dışı bir uygulama olur, bir önceki kongrenin iradesini çiğnemek anlamına gelir.

MK, bu ulusal konferansı kendi iradesi ve tercihiyle topluyor. Deyim uygunsa, belli

sorunlarda daha iyi bir fikir oluşturmak için kendine bir danışma kurulu topluyor. Bir soruna daha başarılı bir müdahalede bulunmak, onu partinin gündemine daha etkili bir şekilde sokmak ve daha kolay bir biçimde sonuç almak için de bu yola başvurabilir. Bu türden bir konferans oluştuğu andan itibaren ise, doğal olarak onun kendine göre bir iç hukuku olur. Diyelim ki MK beş kişidir, konferansın toplamı ise 20 kişi. Burada kararlar oy çokluğuyla alınır, sonuçta bir dizi karar çıkarı. Eğer MK bu kararlara onayını vermiyorsa, bu durumda bu kararlar partiyi bağlayan kararlar olamaz. Bu türden platformlardaki tartışmalarında MK pekala azınlık durumuna da düşebilir. Danışma kurulunu toplar da, ortaya çıkan sonuç kendi istediği ya da onaylayabileceği türden bir sonuç olmayabilir. Böyle bir durumda, MK, yeni bir kongreye kadar meşru yetkili organ olarak, kendi konumunu ve kendi tercihini muhafaza eder. Ulusal konferansın yaptığı tartışmaları da kendisi ve parti için bir imkan olarak değerlendirir sadece. Bunun gibi bir şey.

Diyeceksiniz ki, ulusal düzeyde bir konferansta böyle bir çelişki çıktıktan sonra, MK'nın çağırdığı delegelerden oluşmuş olsa da, partinin daha geniş bir bileşimiyle toplanan bir merkezi platformda ortaya çıkan sonuçlar eğer MK'ya aykırı sonuçlar olabiliyorsa, bunun kendisi bir bunalımın ya da ciddi bir görüş ayrılığının göstergesi olmaz mı? Kuşkusuz olabilir. Ama parti hukuku açısından yetkili olan yine de MK olduğu için, tüzükte buna göre yapılmış bir tanımlama ve buna göre saptanmış bir hüküm bu. Yani MK'nın onayıyla yürürlüğe girer demek, temelde bir meşruluk vurgusudur. Yeni bir kongre toplanıncaya kadar yetkili olan organ, bir önceki kongrece seçilmiş MK'dır. Kuşkusuz ki örgütün tüzüğünü ve çizgisini çiğnemediği sürece bu böyledir.

Bayram: Parti öncesi örgütte konferansın yeri farklı oluyor. Bir parti aşamasındaysa konferansın yeri elbette değişiyor. Partili süreçte konferansın yetkileri kongreye göre belli bakımlardan doğal olarak daha sınırlı oluyor.

Örneğin konferanslar, diyelim ki kendisini örgütsel sorunlarla ya da taktik sorunlarla sınırlayabiliyor. Örneğin programı tartışma, programatik sorunlara girme durumuna sahip olmayabiliyor. Bu anlamda konferansların yetkileri daha sınırlı oluyor. Partili bir süreçte, konferanslar, diyelim ki yeni bir MK seçmek gibi, programın çeşitli maddelerini değiştirmek gibi bir yetkiye sahip değiller. Bu kongrenin yetkisi dahilinde olan bir konu olmuş oluyor.

Cihan: Bir konferansın bileşiminin nasıl oluşacağı üzerine de bir şeyler eklemek istiyorum. Bu konferanslar duruma göre partinin bazı daha özel sorunlarını tartışmak için de toplanabilir ve doğal olarak bileşimi de buna göre oluşur. Diyelim ki propaganda-ajitasyon sorunları üzerine ulusal düzeyde bir konferans çağrısı yapıyor MK. Haliyle bu, yerel örgütlerin propaganda-ajitasyon bölümlerinden delegelerin çağrıldığı bir konferans olacaktır.

1912 Prag konferansında, yani Bolşeviklerin kendilerini artık Menşeviklerden her açıdan ayırdıkları bir sırada, bir önceki parti tüzüğü şöyle değiştiriliyor; *"Sekizinci madde silinmiş yerine şu konmuştur: MK olanaklar ölçüsünde bütün örgütlerin temsilcilerinin katıldığı konferansları sıkça toplantıya çağırır."*

İşte böyle bir uygulama, bu kongreden tümüyle farklı. Bunlar bir tür danışma toplantılarıdır. Partinin iç yaşamını canlı tutmanın da bir aracıdır bu türden platformlar. Ani bir durumda ya da hızlı gelişmeler karşısında, usulüne ve amacına uygun bir yetkili kongre toplamanın güçlüklerinden de gelen bir uygulama, böyle yanları da var elbette.

Daha sonra, iktidar döneminde, Bolşevikler tüzük gereğince parti kongresini önce her yıl topluyorlar, iç savaş koşullarına rağmen bunu aksatmıyorlar. Sonra bu iki yılda bire çıkıyor. Sonra gide gide ara biraz daha açılıyor. Fakat araya bu sefer kongreyi hemen önceleyen bir takım konferanslar giriyor. Genellikle kongrenin bir yıl öncesinde merkezi düzeyde konferanslar yapılıyor bir dönem sonra. Benzer bir uygulamayı PKK tekrarladı.

Bu konferansların temsil yetkisi nedir, bunlar nasıl oluşturuluyor, nasıl toplanıyor, belli değil. Ama belli olan bir şey var; bu konferanslar, hemen ardından toplanacak olan kongrenin bir çerçevesini çiziyorlar. Yani deyim uygunsa herşey aşağı-yukarı orada kotarılıp hazırlanıyor. Kongre de bunu

onaylayan bir platforma dönüşüyor. Bu uygulama ne kadar amaca uygun ve sağlıklı? Bu, bu uygulamalara ve bu türden tercihlerin gerisindeki gerçek saiklere somut olarak bakmakla anlaşılabilir bir şey. Yine de ben, parti kongresini hemen önceleyen bu tür bir uygulamayı çok anlamlı bulmadığımı, dahası bunun bazı ciddi sakıncalar taşıdığını belirtmek istiyorum.

Bayram: Biraz da kongreyi biçimselleştirme oluyor. Böyle yapacağınıza, kongrenizi daha sık periyodlarla yapmaya bakın.

Tüzükte yorum yer almamalıdır

Celil: Parti üyesinin hakları bölümünde, *"İşlevsel Bir Örgüt Demokrasisi İçin"* başlıklı örgüt komisyonu metnine bir atıf yapılıyor. Bu ihtiyaç neden duyuldu?

Cihan: Zamanım çok az olduğu için, yanısıra parti üyesinin hakları da kongre hazırlık toplantılarında ve o metinde zaten tartışılmış bulunduğu için, en çok bilineni en sona bıraktım. Üzerinde gereğince durulmamış noktalara öncelik verdim. Yoldaşın sözünü ettiği notu ilgili bölüme son anda ekledim, parti üyesinin haklarına ilişkin olarak eksik bıraktığımız noktalar varsa buradan tamamlansın diye.

Komisyon metninde parti üyesinin haklarına ilişkin maddeleştirmeler genişçe konuluyor, biz kuşkusuz bu kadar geniş koyamayız. Ama orada belirtilen, burada parti üyesininn hakları bölümünde belirtilmeyen bir takım noktalar, yarar umulan bir takım noktalar varsa, (açan, işleyen değil, gerçekten bir hak olarak, bir hak alanı olarak tanımlanmamış noktalar varsa), sonradan bu bölüme ekleyelim diye o notu düştüm. Bir şeyi açmak, izah etmek için değil. Hep vurguladığım gibi, bunu yapmanın yeri tüzük değil. Tüzük süzülmüş sonuçların mümkün olan en kısa ve özlü biçimde maddeleştirildiği bir metin olmak durumunda.

Burada görevler olarak sıralananlar, parti üyelerinin yükümlülüklerinin belirli temel alanlarıdır. Nedir mesela? Bir parti üyesi organının ve üst organların kararına uyar, parti disiplinine uyar, partinin ideolojisine, programına bağlı olmak zorundadır, partiye karşı açık ve dürüst olmak zorundadır, siyasi polise karşı şöyle olmak zorundadır. Bunlar hep yükümlülük alanları. Bunları izah etmek kaygısı yok tüzükte, olamaz. Tüzük de, tıpkı program gibi, bu budur der ve geçer, en ufak bir gerekçelendirme girişiminde bulunmaz. Bunlar bu türden tartışmalar içinde, sonradan tüzüğümüzü açan, izah eden, yorumlayan parti metinlerinde yapılır.

En temel noktalar üzerinden bir parti üyesinin kendi partisine karşı sözü nedir sorusunun yanıtı var, *"Parti üyesinin görevleri"* başlıklı bu bölümde. Bir insanın partiye başvurması, "ben şu temel noktalar üzerinden üstüme düşeni yapacağım" vaadinde bulunması, parti önünde bir söz vermesi demektir. Bunlar bu açıdan konmuştur. Klasik tüzüklerde, Bolşeviklerin devrim öncesi tüzüklerinde böyle şeyler yok, fakat sonraki dönemin tüzüklerinde var. Parti üyesinin görevlerine ilişkin maddelere bakıldığında, bunların çok somut birer uygulama hükmünden çok, pratikte biraz yoruma açık yükümlülük tanımları olduğu görülür. Ama buna rağmen tüzükte yer alması önemli bence.

Örneğin, "partiye karşı açık ve dürüst davranmak"... Her parti üyesi partinin kapısından içeriye adımını attığı andan itibaren, bunun kendisi için hiçbir koşulda ihlal ve ihmal edemeyeceği bir yükümlülük olduğunu bizzat tüzük üzerinden görebilmeli. Buna aykırı en ufak bir davranışın parti üyeliği, parti üyesi olma olma onuru ve ahlakı ile bağdaşmayacağını bilebilmeli.

Tüzüğün yorumunun yeri tüzüğün kendisi değildir. Geleneksel gruplardan birisinin tüzüğünün arkasında garip bir tüzük yorumu var. Bazı maddelere işaret ediliyor; bu madde partinin bugünkü durumunda böyledir, fakat yarın bu değişebilir diyor. Buna neden gerek duyulmuş, anlaşılır değil. Tüzük zaten partinin o günkü durumuna uymalı, buna yanıt vermeli, buna uygun bir içerik ve işlevde olmalıdır. Değişen koşullara, partinin ulaştığı yeni gelişme aşamasına uygun olarak, tüzük de elden geçirilmeli, şu ya da bu maddesi yeniden yorumlanmalı ve düzenlenmelidir.

Sunuş konuşmasında; tüzük bir partinin hukukudur, ama partinin hukuku partinin politik-örgütsel gelişmesini izlemek ve ona uymak zorundadır; parti politik olarak

olgunlaşırsa, hukuku da ona göre değişik biçimler alabilir; eğer bugün bizim parti örgütümüz daha gelişmiş bir biçimde olsaydı, bazı şeyler başka türlü ifade edilebilirdi vb., demiştim. Burada anlatmaya çalıştığım neyse, birilerinin tutup "tüzük yorumu" adına bizzat tüzüğe koydukları da bir bakıma bu. Bir örgüt tüzüğüne tutup; biz aslında seçim ilkesinden çok yanayız, ama illegalite koşullarından dolayı bu ilkeyi gereğince uygulayamıyoruz türünden bir "tüzük yorumu" koymak, boş işlerle uğraşmaktır. Bu yorumlar, genel olarak örgüt sorunlarına yaklaşımlar üzerine zaten fazlasıyla var. Tüzük bunlardan süzülmüş bir özlü sonuç. Tüzüğün kendisinde tüzük maddesi yorumlarının ne işi olabilir ki?

Elbette bazı maddelere ek açıklamalar getirilebilinir. Ruslar'da var mesela. Bir madde koyuyor, altına açıklama diyor ve bir şey söylüyor. Bazı istisnalar vurgulanmış ya da bazı somut tanımlar getirilmiş oluyor. Bu çok farklı bir durum; o günkü parti yaşamı açısından gerçekten çok somut bir ihtiyacın ürünü.

Tüzüğün yorumu gerekli, ama falanca madde şöyle anlaşılmalıdır demek için değil. Kuşkusuz tüzüğün yapısı ve maddeleri bir bütün olarak genişçe yorumlanmalı. Bu, tüzüğün doğru ve derinlemesine anlaşılıp özümsenmesi ve uygulanmasının kolaylaştırılması için gerekli. Tüzük taslağımızda yer alan maddeler bu açıdan muğlaklıklar, belirsizlikler taşıyorlar mı, bilemiyorum. Ben mümkün mertebe en net, en açık bir biçimde ifade etmeye çalıştım. Buna rağmen bazı durumlara uygun düşen maddeler olmayabilir. Ama herşeye de tüzükte bir karşılık bulamazsınız zaten, bulmak da gerekmiyor. Tüzük temel noktalara bir karşılık olmalı. Lenin'in örgüt sorunlarına ne kadar çok önem verdiğini bilirsiniz. Ama Lenin'in 1904 Kongresi'ne sunduğu tüzük 12 maddeden oluşuyor. Bir takım temel noktaların tanımı yapılıyor. Parti üyesi kimdir, kongre nedir, MK nedir, parti konseyi nedir, parti organı nedir, bunların görev ve yetkileri nelerdir, hangileri kongrede temsil edilir, kongre kaç yılda bir toplanır, vb., vb. sorulara verilmiş bir-iki cümlelik yanıtlardan oluşan kısacık bir tüzük bu.

Tüzük bir ayrıntılar yığını olmamalı, en temel noktaları koymalı, gerisini pratik parti yaşamına bırakmalı. Parti kendi örgütsel yaşamı içerisinde bir dizi ayrıntıyı çözer. Ayrıntıya kaçtığımız ölçüde ise, yer vermediğimiz her tali nokta problem olmaya başlar. Önemli olan genel çerçeveyi açık-seçik bir biçimde ortaya koyabilmektir.

Partiden ayrılma ve ihraç durumları

Temmuz: Parti disiplini bölümü bazı tüzük örneklerinde daha çok son bölüme konuluyor. Sanırım organların tanımından sonraki bölüme konabilir. Bu bir tercih tabi. Daha çok parti kurallarının ihlalinde verilecek cezalara ilişkin özel bir yan taşıması nedeniyle böyle bir sınıflamaya gidiliyor. Ama biz demokrasiyle disiplinin bütünlüğüne özel bir vurgu yaptığımız yerde, taslaktaki gibi de tercih edebiliriz.

Parti üyesinin hakları bölümünde, ayrılma hakkına ilişkin, ayrılırken partiye mutlaka yazılı bir açıklama verme zorunluğu koymalıyız tüzüğümüze. Yanısıra, güvenlik sorunları nedeniyle belli bir süre için, düşmanın ayrılan parti üyesine ulaşabileceği yerlere gitmemek vb. gibi, belli kayıtlar koymak durumundayız. Sizin bir parti örgütünüzde çalışıp bir dizi yerinizi, üyenizi, hangi fabrikada çalıştığını vs.'yi bilen bir insan mücadeleyi bırakıyor ve polis tarafından ciddi bir biçimde aranıyor. Bu bizim güvenliğimiz açısından sorun yaratıyor. Buna ilişkin bir kayıt tüzüğümüzde yer almalı.

Cihan: Tüzüğümüze göre, saflarımıza gelen insanlar üyelik için bizzat kendileri başvuracaklar. Başvuran insanlar burada üyelik yükümlükleriyle ilgili sıralanan temel hükümleri de kabul etmiş olacaklar. Bu konuda bize karşı sorumluluk ve yükümlülük altına girmiş olacaklar. Bu durumda bizim onlara karşı davranışımızın da meşru bir hukuku olacaktır. Bu öyle kolay çiğnenemeyecek ya da çiğnenirse karşılıksız kalmayacaktır.

Kuşkusuz üyelik gönüllüdür. Partiden ayrılma hakkı da... Bu açıdan biz bu gönüllü insanlara partiden ayrılma hakkını da tanımak durumundayız. Ama ayrılanların da ayrıldıklarında, zamanında saflarına katıldıkları partinin faşist bir polis rejimi altında mücadele eden bir devrimci örgüt olduğunu; içinde çalıştıkları ölçüde onun belli bilgilerine,

yaşamının belli iç sorunlarına üyelik hakkı çerçevesinde ulaşmış olduklarını ve bunun kendi omuzlarına belirli yükümlülükler bindirdiğini bilmek zorundalar. Parti de kendi hukuku konusunda titiz olmak zorunda.

Disiplin bölümüne ilişkin olarak yoldaşın söylediğine gelince. Dikkat edilirse, önce parti üyesinin hak ve yükümlülükleri var. Ardından partinin temel organları, bunun ardından ise "Parti yaşamı, işleyişi ve iç demokrasi" bölümü var. Çok büyük ölçüde işleyiş ve demokrasinin esasları var. Bunun ardından yapılan disiplin vurgusu bu organik akış içinde bir anlam taşıyor.

Ben disiplinin buradaki yerinin daha doğru olacağını düşündüm. Diğeri gerçekten basit bir cezai madde gibi anlaşılıyor. Oysa parti disiplinine ilişkin maddemizi böyle dar ve tek boyutlu kavramamak gerekiyor. Yine de bölümlerin amaca uygun bir sıralanışı üzerinde yeniden ve dikkatle düşünmek gerekir.

Söz buraya geçmişken, ben oradaki maddelerin redaksiyonunun yapılmadığını söylemiştim. Örneğin, parti disiplini bölümünde 6. maddeye bakarsanız, aslında burada bir onay yetkisini belirtiyor. Bana göre bir üyenin ihraç kararını bir İK alabilir, ama onun yürürlüğe girebilmesi için MK'nın bu karara onay vermesi gerekiyor. Ya da bu ihracı bizzat MK'nm kendisi görüşür.

Hemen altındakki maddeyi (7. madde) okuyorum: *"Cezalandırılan üyelerin bir üst organdan başlayarak MK'ya kadar itiraz etme hakları vardır."* Mesela tüzük yorumu açısından belirtmek istiyorum, bir üye itirazını durduk yerde MK'ya yapmamalıdır. Bir üye öncelikle itirazını bir üst organa bildirmelidir. Tüzüğümüzün başka maddelerine bakarsanız, her örgüt üyesinin MK'ya yazı yazmak, soru sormak hakkı vardır, ama bir itirazı önce bir üst organa yapmalıdır. Diyelim ki bir hücre, öncelikle kendi üstündeki bölge komitesine itiraz etmelidir, bölge komitesi yanıt vermiyorsa İK'ya itiraz etmelidir. Yoksa bütün itirazlar MK'nın masasına yığılır. 7. maddenin cümle kuruluşu tüzük üslubu bakımından çok dikkatlidir; *"cezalandırılan bir üst organdan başlayarak"* deniliyor ve MK'nın başvurulacak son organ olduğu belirtiliyor.

Tuna: Niye MK'ya kadar? Kongreye kadar olması gerekmiyor mu?

Cihan: Kongreye kadar... Üyelik hakları bölümünde kongreye de götürülebilir şeyler olduğu belirtiliyor. Ama MK sürekli bir orgadır. Oysa kongreler birkaç yılda bir toplanır. Mesela kongresi dört yılda bir toplanan partiler var. Zaten 7. maddenin devamında, *"partiden ihraç edilen üyeler, kongre nezdinde itirazda bulunabilirler"* deniliyor. Kuşkusuz kongre bir ihracı da görüşebilir, bu madde yeralıyor zaten. 7. maddede sözü edilen cezalandırmalar genel cezalandırmalar kapsamında, burada sözkonusu olan salt ihraç meselesi değil. Zaten parti üyeliğinden ihracın itiraz edilebileceği organ, bunu karara bağlayan organ MK olduğuna göre, bir üst organ da kongre olabilir ancak.

Cezalandırmalarda yetki sorunu

Osman: Yoldaş uyarı ve ihtarla ilgili açıklık var, fakat ihraçla ilgili hangi organın görevli olduğu konusunda bir açıklık yok.

Cihan: 6. maddede var.

Temmuz: 5. maddede, uyarı ve ihtar cezaları bulunduğu parti organı tarafından bağlanıyor. Uyarı ve ihtar dışında kalan cezalar, sadece ihraç değil, yeniden üyeliğe kayıt, bir organı dağıtmak, vb.'inde MK'nm onaylaması gerekiyor.

Cihan: Üyeliğe, aday üyeliğe alma hakları üzerinden bakarsanız, tersinden cezaları verecek yetkili organlar konusunda da açıklığa kavuşmuş olursunuz. Uyarı ile ihtar niye belirtildi, diyeceksiniz. Bunu özellikle belirtmek gerekiyor, çünkü bu konuda bir açıklık olmayabilir. Aday üyelikten kim düşürebilir sorusu da karşılıksız bir soru değil, tüzükte var karşılığı. Ama bir organın kendi üyelerine ihtar ya da uyarı cezası verebileceğini vurgulamak; bu tüzüğün başka yerinde bunu anlamayı kolaylaştıracak başka herhangi bir hüküm olmadığı için, özel bir gereklilik taşımıştır. Öte yandan, partiden ihraç ağır bir parti cezası olduğu için ona da bir tanım getirilmiştir.

Bunun ötesinde, örneğin, İstanbul İK kendi altındaki Bayrampaşa bölge komitesini feshetti, üye kayıt yenilemesine gitti. Ne demek üye kayıt yenilemesi? Orada örgüt üyeleri var, onların üyeliklerini iptal ederek yeni başvurular

temelinde seçerek, suç işlemiş üyeleri arasında ayıklama yaparak, yeni üyeler alması anlamına geliyor, değil mi? Bu yeni üyelerin hangi organın kararıyla onaylanabileceği bizim tüzüğümüzde yeterince açık. Burada tutup bir kez daha, "bu kararı İK'lar alır MK da onaylar" demek, tüzüğü yinelemelerle doldurmak demektir. Ben bazı örgütlerin tüzüklerinde bunu gördüm. Aynı hüküm 4-5 yerde tekrarlanmış. Bu tür yinelemelerin çok olduğu bir tüzük bir ağırlık, bir kargaşa yaratıyor. Bir tüzükte ne kadar az tekrar varsa, anlaşılması ve organik içi bütünlüğünün yakalanması da o kadar kolay olacaktır.

(...)

Temmuz: Parti yaşamı, işleyişi ve iç demokrasi konusunda bazı tüzüklerde kollektif işleyişe ve kollektif sorumluluğa vurgu var. Daha önceki MYO yazılarında, organların işleyişi sorunları üzerinden federatif tarza karşı kollektif sorumluluk bizim hep özel bir vurgumuz oldu. Organların ve örgütlerin kollektif sorumluluk esasına göre işlediğini, demokratik merkeziyetçilik ilkesinden sonra bir cümleyle tanımlayamaz mıyız? Bunu tercih edebiliriz diye düşünüyorum. Demokratik merkeziyetçilik tanımlanırken, b şıkkında, *"illegalite koşullarının getirdiği zorunlu sınırlamalar el verdiği ölçüde, parti yönetici organlarının oluşumunda seçim ilkesi uygulanır"* deniliyor. Bu gizli oy, açık sayım (en azından belli durumlarda) konusunda bir şey söyleyecek miyiz?

Seçim ilkesini uygulamanın sınırları

Cihan: Bunun bir tüzük hükmü olması gerekiyor mu, onu bilemiyorum. Bu konu üzerine tartışmaları biliyorum. Ben diyorum ki, partide genel olarak kararlar açık tartışma ve oylamayla alınır. Burada sadece yönetici organların seçimiyle ilgili olarak ortaya çıkan bir sorun var. Bence bu toplumda yaşadığımız sürece, bu toplumun bir takım alışkanlıklarını, geleneklerini, sınırlanmalarını, baskılanmalarını da gözetmek durumundayız. Kuşkusuz samimiyet, rahatlık, komünist açıklık ve açık yüreklilik çok arzu edilir bir şey. Ama bunun bir parti yaşamına sinmesi de uzun yılları alabiliyor. Bunun henüz gereğince oturmadığı bir evrede ise gözetilmesi gereken bazı noktalar var. Yönetici örgüt kurumlarının seçiminde üyeler tercihlerini son derece özgür bir biçimde yapabilmeliler. Gizli oy burada bir imkan oluyor ve dikkat ederseniz bizde sadece MK seçiminde gündeme geliyor. Öteki herşeyi açıktan tartışıyoruz, açıktan oyluyoruz.

MK gibi çok temel bir yönetici organın seçiminde gizli oy, demokratik ve rahat bir tercih bakımından önemli bir olanaktır. Bunun ötesinde gizli oylamayı gerektiren ne tür durumlar olabilir? Ben bunu çok fazla düşünemiyorum. Bu durumda, böyle bir maddeyle kendimizi bağlamak yerine, parti yaşamımız için açık tartışma, açık oylama ve açık sayımın olanaklı ve sorunsuz olduğu her durumda bunu böyle yapalım. Ama gizli oylamanın gerektiği bazı durumlarda da gizli oylamayı tercih edelim. Şu an için bu kalıplardan biriyle kendimizi bağlamayalım, diyorum.

Merkeziyetçi illegal bir partide yönetici organların seçimle oluşturulması ilk bakışta çok gerçekçi görünmüyor. Ama dikkat edin, biz partinin en üst organı kongremiz, artı MK'mız için halihazırda seçim ilkesini uyguluyoruz. Geriye temel bir yönetici organ olarak İK kalıyor. Bizim oluşmuş il örgütlerimiz, yani bir il konferansı toplayacak olgunlukta ve genişlikte örgütsel yapılarımız olmadığı için, onu şimdilik MK atamak durumunda kalıyor. Tüzükte net bir biçimde, İK'lar MK tarafından oluşturulur ve atanır deniliyor.

Ama bu bugünkü örgütsel gelişme düzeyimizle ilgili bir durum. Yarın örgütsel yapımız olgunlaşır, biz il komitelerinin il konferanslarında seçilmesini gündeme getiririz ve tüzüğümüzde buna yer veririz. Bunu daha önce de söyledim. İK da seçimle oluştuktan sonra, geriye alt komite dediğimiz örgüt birimleri ile hücreler kalıyor. Onları da doğal olarak yönetici organlar kuruyorlar. Bir örgütsel inşa süreci oluyor, gidiyorsunuz bir alanda parti hücresi kuruyorsunuz. Bu başka türlü zaten olamaz.

Yani sanıldığının aksine, yaşadışı bir örgütün yaşamında çok da uygulanmayan bir ilke değil bu. Uygulama alanı hayli geniş. En kritik organlar için (parti kongresi ve MK) şimdiden bu uygulanabiliyor. Tabi ki biz gizlilik ilkesinin belirleyici olduğu yasadışı bir örgütüz, bu nedenledir ki demokrasi ancak

temsili esaslara göre işliyor, zorunlu bir durum bu.

MK iç yaşamına ilişkin bazı sorunlar

Celil: Tam üyeli MK toplantısına ilişkin maddede; *"Her tam üyeli toplantının ardından MK kendi faaliyeti, partinin genel durumu, yeni hedef ve yönelimleri hakkında partiye yazılı değerlendirme sunar."* deniliyor.

Burada tam üyeli vurgusu var. Yakalanmalar farklıdır, ama onun ötesinde de bazı somut durumlar olabilir...

Cihan: Bu, MK'nın genel toplantısını, altı ayda bir yapılan tam üyeli toplantıları anlatıyor. MK belli güçlüklere katlanarak yedek üyeleri de dahil altı ayda bir biraraya geliyorsa, muhakkak ki bir dizi önemli şeyi tartışıyor ve bazı sonuçlara ulaşıyor demektir. Bu sonuçları bir yazılı değerlendirme olarak örgüte sunması ise son derece doğal.

Burada bir-iki kritik noktayı da hatırlatayım. Deniliyor ki; *"MK asil üyeleri kongrenin doğal delegeleridir."* Ben bu hükmün, burada yapıldığı gibi, asıl üyeleriyle sınırlandırılmasından yanayım. Kaldı ki, bunu kendi içinde ayrıca sınırlayıp daraltabiliriz, MK'ya da delegeyle temsil sistemi getirebiliriz. Zira yasadışı bir örgütüz biz, kongreleri zorunlu olarak çok kalabalık olmayan delege sayıları ile toplamak durumunda kalacağız. On küsur kişilik bir MK kurduğunuz zaman, toplayacağınız 20 küsur kişilik bir kongrenin nerdeyse yarısı MK üyelerinden oluşur. Bu ise parti iradesinin merkezi organ şahsında peşinen ipotek altına alınması gibi bir risk yaratır. Bunun için bu sınırlamayı getirmenin özel bir önem taşıdığını düşünüyorum. Burada *"yedek üyeler oy hakkı olmayan delegeler olarak bulunurlar"* gibi bir kayıt konabilir. Ama bu da, partinin en ileri kadrolarının, adı üzerinde MK yedek üyesi kadrolarının, parti kongresine oy hakkı olmadan katılmaları gibi bir biçimsizlik yaratıyor. Dolayısıyla, MK yedek üyeleri genellikle belli il örgütlerinin başında ya da içinde kimseler oldukları için, bunlar kendi örgütlerinden seçilerek, dolayısıyla oy hakkı kazanmış delegeler olarak, kongre platformuna gelme hakkına sahip olmuş oluyorlar. Üzerinde tartışılabilinir. Tüzük taslağı bu, zaten tartışılıyor da.

Bir öteki soruna geçiyorum. *"Bir MK üyesinin görevden alınması, ancak yedek üyelerin de hazır bulunduğu tam üyeli MK toplantısında ve katılımcıların üçte iki oy çoğunluğu ile mümkün olabilir."* Mesela TDKP tüzüğünün disiplin bölümünde, bir MK üyesi nasıl ihraç edilir, nasıl görevden alınır üzerine ayrıntıya inen hükümler var. Hiç gerek yok bence. Bu hüküm bu durumu kapsıyor zaten. MK bir üyesini durduk yerde görevden almaz. Belli ki ya gerçekten gelişmenin çok gerisinde kalmıştır, kapasite bakımından zorlanıyordur, MK'nın çalışmasında bir hantallıktan öteye bir engel yaratıyordur. Böyle durumlar da çoğu kere oylamayı bile gerektirmiyor. Yoldaşça tartışmalarla bu sorun çözülüyor. Genellikle de bu yol tercih edilmeli. Nitekim bizim kendi örgüt yaşamımızın değişik safhalarında bunun örnekleri yaşandı.

Bu madde (görevden alma) gerçekten zorunlu durumlarda, partiye karşı suç işleyen bir MK üyesine uygulanabilir. Ve bu kararın nasıl alınacağı, "üçte iki oy çoğunluğuyla mümkün olabilir" vurgusunda var. Bu özel durumda yedek üyelerin de oy hakkı vardır. Bir kongrenin seçtiği bir MK üyesini görevden almak çok önemli bir uygulama olduğu için, ağır bir ceza olduğu için, yedek üyelerin de katıldığı bir toplantıda bu kararın alınması uygun olur.

Semih: Bu tersinden, partinin çıkarları açısından, zorlaştırıcı bir etken de olamaz mı?

Cihan: Suç işleyen MK üyeleri üzerinden düşünüldüğünde, böyle bir koşul partinin kendisini zora sokmasıdır, diyorsun. Ama ben de diyorum ki, bir parti MK'sı bu yetkisini kötüye de kullanabilir. Neticede partide demokrasiyi güçlendirmeye yönelik bir vurgu bu.Sen diyorsun ki, tersi bir sonuca da yolaçabilir. Bu da kuşkusuz doğrudur. Her avantajın belli dezavantajları muhakkak ki vardır.

Bozulmuş bir örgütte bu meseleler bir dizi garip uygulamaya, ayak oyunu denilen türden davranışlara konu olur. Ama devrimci bir örgütte bu hüküm yalnızca hata yapma payını azaltır. Devrimci bir örgütte siz bunun avantajını varsaymak zorundasınız, dezavantajını değil.

Bu karar uzun bir tartışmanın ardından ve MK asil üyeleriyle sınırlı kalmayan daha geniş

bir bileşimle alınacağı için, daha sağlıklı, daha verimli, amaca daha uygun, parti çıkarına daha uygun, demokrasiye daha uygun bir karar alma şansın artmış olursunuz. Bir meseleyi dört kişiyle tartışmak ile yedi kişiyle tartışmak arasında önemli bir fark var.

Tuna: Kongrenin onları yedek üye olarak seçtiği bir yerde, bu kongrenin iradesi üzerinden bakılırsa, aslında böyle bir istisnai durum bence de gerekli.

Cihan: Köklü partilerin böyle bir uygulamaya ihtiyaç duymalarının gerisinde buradaki hata payını azaltma kaygısı var.

Mesela ünlü 10. Kongre'de bir hizipler sorunu var. Orada parti birliği üzerine alınan kararda bir MK üyesinin MK'dan ve gerektiğinde partiden ihracına ilişkin çok özel koşulların ürünü olan özel bir karar alınıyor. Burada bir MK üyesinin görevden alınması, MK yedek üyelerinin ve Merkez Kontrol Komisyonu üyelerinin katıldığı bir MK plenumunda üçte iki oy çoğunluğu şartına bağlanıyor. Düşünün ki bu karar kongrede MK'ya alınan bazı hizip önderlerinin yaratabileceği muhtemel sorunlara karşı gerekli bir önlem olarak düşünüldüğü halde, uygulama bir plenumun üçte iki oy çoğunluğu gibi zor bir şarta bağlanıyor. Dahası Lenin bunun özel bir karar sayılmasını ve ilgili maddenin kamuoyuna açıklanmamasını isteyebiliyor. Tüm bunlar kongrede seçilmiş bir MK üyesinin görevden alınmasına ilişkin bir hassasiyeti yansıtıyor.

Buradan çıkarılması gereken sonuç şu: Kongrenin seçtiği bir MK üyesini görevden almak kolay tercih edilmemesi gereken bir uygulama olduğu ölçüde, bu tür bir kararın alınmasının sorumluluk alanını yaymak amaca uygun bir davranış sayılmalıdır.

Kongrelerin toplanma periyoduna ilişkin sorunlar

Cezmi: Olağan kongreler için normal toplanma süresi iki yıl. Bir de azami erteleme süresi belirleniyor. Çok özel durumlarda, bunu aşmak gerektiği zaman, örgütün iradesine başvurarak, belli bir esnemeye gidilemez mi? Güvenlik vb. gerekçeler böyle bir ihtiyacı gündeme getirebilir. Örgüt iradesini ve kongrenin normal toplanma sürecini boşa çıkartmayacak bir tarzda, çok özel durumlarda azami erteleme süresinin aşılabileceğine ilişkin bir kayıt düşülemez mi?

Cihan: Bu tür kayıtlar düşersek, geleneksel örgütlerin tüzüklerinde olduğu gibi, tüzüğümüz ince ayrıntıları içermek zorunda kalır. Senin dediğin gibi gerçekten çok özel durumlar gündeme gelebilir. Ama böyle olağan dışı durumlarda bir parti sıkışmışlığına mutlaka bir çıkış bulur. Parti MK'sı İK'lardan görüş ister, onlardan ikişer delegeyi toplar, vb. Ama bunu tüzükte belirtmeye gerek yok. Geleneksel gruplardan birinin tüzüğünde böyle o kadar çok ayrıntı var ki; hepsi birden katledilirse şöyle şöyle olur diyor mesela. Bu bir tüzük hükmü gerektiriyor mu? Bir parti böyle bir durumda kendine elbette bir çıkış bulacaktır. Bunu belli bir biçime bağlamak mümkün mü? Her türlü özel durumu varsayarak belli açıklamalar getirirsek, tüzüğümüzün özü kaybolur. Biz kuşkusuz, yasadışılığı, siyasi polis koşullarını veri kabul ederek, bu temel üzerinde, buna rağmen normal çerçeve içinde yürüyebilecek bir tüzük koyuyoruz. Bizi çok zorlayan, bizim hiç hesaba katmayacağımız olağandışı durumlar kuşkusuz doğabilir.

Cezmi: Bir madde var; bu azami süre aşılırsa, illerin veya örgütün bir kongre için devreye girmesi sözkonusu. Bu zaten onunla birleştiği zaman, azami sürenin aşılması çok olağanüstü bir durumu ifade ediyor gibi bir anlam çıkıyor. Ama böyle olağanüstü durumlar olmadığı halde de bu süreyi uzatmak gerekebilir. Bu çerçevede, bir rahatlık getirmesi açısından bir kayıt konabilir.

Cihan: İki yılda bir toplanan bir kongre için bir yıl erteleme bence uzun bir süre. Altı aylık süreyle, MK'nın toplanmada teknik bakımdan zorlanması, ön tartışmaları hazırlamada zorlanması durumlarında, peşinen bir pay bırakıyorsun. Bunu peşinen düşünecek MK. Diyelim ki burada kongremizin seçtiği MK bir yılı geride bıraktıktan sonra, önümüzdeki yıl biz kongre toplayacağız hazırlığı içinde olacağı için, herşeyi buna göre gözetecek. Buna rağmen altı aylık bir kayma payı da var zaten. Amaca uygun bir tarzda kullanabilir bir altı ay var. Ama iki yılda bir toplanan bir kongreye bir yıl erteleme verdiniz mi, gerçekten biraz fazla bir pay vermiş olursunuz. Gevşeme yaratırsınız. Böyle bir

durumda MK, bir yıl geride kaldıktan sonra, "yeni bir yıla girdik, önümüzdeki yıl kongre var" diyecektir. Birçok şeyi buna göre düşünecek, planlayacaktır. Zamanını buna göre kullanacak, hazırlığını buna göre yapacaktır. Ona rağmen hayat ters gitti, umduğu gibi olmadı mı, altı aylık bir ek süre var. Bu az bir süre değil yasadışı yaşam ölçütleriyle.

Normalde toplanabiliyorsa ikinci yılında toplanmalı. Ama siyasi polisi şaşırtmak için iki ay öne alınır, üç ay sonraya alınır, bu zaten her zaman yapılmak zorunda. Ama bunun dışında kendimizi normal süreye göre ayarlamalıyız. Yetmediği zaman altı aylık süre az bir süre değil. Yoldaşlar biraz da kongremizi topladığımızda karşılaştığımız belli güçlük ve sorunlardan hareketle söylüyorlar. Altı ayı aşıp da örneğin sekiz-dokuz aya çıktığı zaman kimse zaten bir şey demez. Çünkü orada işleyen bir süreç var zaten. Fiilen altıncı ay tutmamıştır da, yedinci-sekizinci aya sarkmıştır, ama süreç başlamıştır. Örneğin kongre gündemine ilişkin bir takım şeyler dağıtılmıştır, parti bunu tartışıyordur, delege seçimleri yapılıyordur, vb.

Bu ancak ihlal durumlarında bir problem olur. "Parti tüzüğünü çiğneyerek" deniliyor, dikkat ederseniz. Eğer MK'nın parti tüzüğünü çiğneyerek bir kongre toplamama gibi bir niyet varsa, böyle bir durumda zaten iş çok başkadır. Ama bir MK canla başla bir kongre toplamaya çalışıyordur da, evdeki hesap çarşıya uymadığı için, pratikte bazı şeyleri yer değiştirip kayıyordur. Uzatma süresi örneğin 1 Mayıs'ın neresine denk geliyordur, örgütsel amaca uygun olmuyordur. Bunlar pratikte bir partinin anlayışı içerisinde çözümünü bulacak sorunlar. Bu bir partinin önüne engel olarak çıkmaz, tüzük hükmü olarak da engel olarak çıkmaz. Ama bu şekliyle tüzük, bir parti MK'sını bu noktada hizaya sokar, bir çerçeve çizmiş olur. Yani MK zamanını bilir, planını bilir. Belirsizlik ya da erteleme payındaki aşırı esneklik her zaman gevşekliğe müsait bir zemin yaratır.

Cezmi: 2.5 yıl yeterli mi, azami süre için?

Cihan: Fazlasıyla yeterlidir de, MK iyi bir plan yapmamış olabilir, gecikme doğabilir. MK'nın iki yılın üzerine altı ayı da iyi değerlendirmemesi durumunda, faaliyet raporunda bu tüzüğün gereklerini niye yerine getirmediği konusunda verecek bir hesabı da olur. Kongrenin de bu MK'ya bir çift sözü olur herhalde.

Tekrar ediyorum, şunlar iki farklı durumdur: Bir MK tüzüğü çiğner, örgüt iradesini çiğner, fiili durum yaratarak ipe un sererse, bu başka bir durumdur. Bir de MK genel planda ve kongre toplamada iyi niyetlidir de, iyi bir çalışma düzenini tutturamadığı için azami süre aşılmıştır, fakat kongreyi toplama süreci de başlamıştır. Bu daha değişik bir durum. Bu ikincisi yoldaşça bir eleştiriyle çözülecek bir durum. Orada nihayet bir tüzük ihlali vardır, ama bu yoldaşça bir eleştirinin konusu olabilecek bir sorundur, bir kongre platformu ya da bir örgüt bünyesinde.

Bir de gerçekten MK'nın örgüte karşı zaman kazanmaya, örgütü oyalamaya, örgüt çoğunluğunun iradesini çiğnemeye (bir parti bunları varsaymak zorunda, tüzük bir yerde bir "örgütlü güvensizlik" belgesidir) çalışması sözkonusudur. Böyle durumlarda mesele zaten bir başka renk kazanır. Neticede MK oraya buraya kaçamaz, bir yerde toplamak zorunda kalır. Topladığında da kongre bir hesaplaşma platformudur zaten. Çok çok örgütün iradesini çiğneyerek bir sene kazanmıştır, ama gayri meşru bir konuma düşmüştür. Burada ifade edildiği gibi, örgüt içinde gücünü tam da tüzükten alan yeni otorite kaynakları çıkar ortaya.

Burada belli pratik güçlükler var kuşkusuz. Taslakta deniliyor ki, *"MK'nın, tüzük hükümlerine aykırı davranarak, olağan ya da olağanüstü kongreleri zamanında toplamaması durumunda, mevcut il komitelerinin salt çoğunluğu MK yetkilerine sahip geçici bir organ oluşturarak..."* Taslakta bu madde sözkonusu güçlüğü aşan bir biçimde formüle edilmiş. Mesela başka tüzüklerde deniliyor ki; *"bir önceki kongrede temsil edilen delegelerin üçte biri."* Bir önceki kongrenin üzerinden iki yıl geçiyor. Parti diyelim ki ikiye-üçe katlanmış. İki sene önce partide olmuş olmak, o partinin iradesini belirlemeye yetebilir mi gerçekten? Bu durumdaki bir azınlık parti yetkilerini üstlenmeye kalkabilir mi? Bu bir örnek.

Bir başka örnek vereyim. Mesela, "MK toplanmazsa", deniliyor, "üyelerin salt çoğunluğu ya da üçte biri". Ama partinin toplam üye sayısına ilişkin bilgiler ve kayıtlar

ancak MK'da bulunabilir. MK'mn devre dışı kalacağı/bırakılacağı bir durumda bu sayılar ve oranlar nasıl saptanacak? Pratik uygulaması o kadar zor olan bir şey ki. Bir partide üye referandumu yapma olanaklarına sahip olan organ (iç illegalitenin getirdiği sınırlılıklardar dolayı da) yalnızca MK. Dolayısıyla tüzüklerine bu maddeyi yazanların bunların fiiliyatta nasıl uygulanacağı konusunda bir fikirleri olduğunu sanmıyorum. Legal partilerde bu iyi-kötü belli. Bu tüzüklere dikkatle bakın, Komintern'in hazırladığı tüzükler büyük ölçüde legal parti durumlarını gözetiyor. Çünkü hep altında illegal partiler için özel durumlara vurgular yapılıyor, kayıtlar düşülüyor. Yani kayıtlar illegal parti için düşülüyor, legal parti için değil. Örnek ya da model tüzük, normalde legal parti için düşünülmüş. Orada iyi-kötü üye kayıtları belli, sayıları biliniyor vb... Türkiye'nin illegal örgütleri bu olguyu gözetmeden ezbere bir tutumla madde taklit edince böyle gariplikler doğabiliyor.

Tabi ben getirilen görüşlere karşılık kendi düşüncemi savunuyorum da, neticede bu bir taslaktır ve eğer bir yılı savunan yoldaşların önerisi makul görülürse, doğal olarak tüzüğe kesin biçim verildiğinde, buna uygun bir değişikliğe gidilecektir.

Yerel yayın organları için MK izni ve onayı

Celil: İK'larla ilgili bölümün son maddesinde; *"İK, MK tarafından onaylanmak kaydıyla, kendi sorumluluk alanında parti çizgisi doğrultusunda yerel yayın organları ya da bültenler çıkarabilir."* deniliyor. Yayın organları daha farklı, ama bültenler biraz daha esnek yayınlar değil mi?

Cihan: Bültenler için de gerekiyor bence. Bu biraz da bugünkü örgütsel durumumuzu gözetmekten de gelen bir vurgu. Örneğin Güneyli yoldaşlarımız, bültenlerin çokluğuna bakarak "biz de kendi bültenimizi çıkaralım" demek yoluna gittiler. Biz bunun çok da gerekli olmadığını söylemek durumunda kaldık.

Bu kayıt bir yanıyla bakıldığında bir başka yerdeki, *"Parti yaşamı, işleyişi...."* bölümündeki, *"Yere parti örgütleri kendi sorumluluk alanlarında parti çizgisi çerçevesinde geniş bir inisiyatifle çalışırlar. Kendi yerel çalışmalarında, bu çalışmanın sorunlarını karara bağlamada özerktirler."* maddesiyle biraz çelişki oluşturuyor. Ama bu çelişki sadece yayın organlarının bir partinin güç kullanımını etkileyen bir sorun olmasından geliyor. Ne anlamda? Güç dağılımında, merkezi yayınlara katkı sorununda, vb. Buradaki sınırlama bu tür bir sınırlama.

Ama genel olarak yerel faaliyetin her sorunu için bir özerklik vurgusu var tüzükte. Burada sadece partinin merkezi yayın organlarının esenliğini gözeten bir sınırlama getiriliyor. Bu sınırlamanın sınırları MK'ya danışmaktan ibarettir aslında. Onayı deniyor ama; temelde, bir partinin MK'sının çok gerekli görmediği bir yayını, bir İK'nın, "tüzükte benim yetkim var, ben çıkarmak istiyorum" diyerek çok özel bir şekilde bir ısrar konusu edeceğini zannetmiyorum. Öyle derse, tüzüğümüz "MK'nın onayı şarttır" diyor.

Normalde bu tür sorunlar demokratik bir tartışmayla çözülür. Ama çok zorunlu, uzlaşmaz durumlar doğarsa, MK'nm onayı esastır. Çünkü partinin güçlerini, olanaklarını, partinin merkezi yayın organlarına katkılara duyduğu ihtiyacı, en iyi MK değerlendirir. Yerel örgüt biraz kısımcı, biraz dar hevesler üzerinden de bakabilir. Durumu genel planda en iyi MK değerlendirebildiği için, bu onay yetkisi bizim bugünkü durumumuzda bence şart. Yarın bizim, Celil yoldaşın deyimiyle, her biri kendi bölgesinde gerçekten MK çapında olan; kapasitesi, deneyimi, partinin genel durumunu gözetme yeteneği vb. bakımlardan yetkin yerel il örgütlerimiz olur da, o zaman tutar MK onayı gibi kayıtları kaldırırız. Çok özel durumlarla tüzüğümüzü zorlamayalım. Onlar hayatın somutluğu içinde çözülebilir sorunlar.

Demokratik-merkeziyetçiliğin yorumu

Cezmi: Demokratik merkeziyetçilikle ilgili 1. ve 2. madde birlikte düşünüldüğü zaman, 1. maddede demokratik merkeziyetçilik ilkesinin yorumunun ve uygulanmasının belli koşulları ya da siyasal mantığı bizim süreçlerimiz üzerinden mi ifade ediliyor?

Cihan: Genel planda ifade ediliyor.

Bu temelde demokrasiyle merkeziyetçiliğin devrimci birliği ve karşılıklı dengesidir. Bu denge neye göre kurulur. Örneğin illegalitenin

koşullarına göre. Burada sadece seçim maddesini ilgilendiriyormuş gibi görünüyor, aslında tüzüğün tümünü ilgilendiren bir madde o. Yani haklar, görevler, disiplin suçları vb.'ni de ilgilendiriyor. İllegalite, demokrasi ile merkeziyetçilik arasındaki dengeyi etkiliyor bildiğimiz gibi. İkincisi, sunuş konuşmamda da söyledim, örgütün politik ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyi bunu etkiliyor. Üçüncüsü, devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişi ve koşulları etkiliyor. Örneğin Bolşevikler, 1905'de, bir devrimci yükseliş zemininde, il çapında bütün üyelerin katılımıyla (bu biraz partinin yarı-legal biçimde geçişi de oluyor) il konferansları toplama yoluna gidebiliyorlar.

Toplamında tüzüğü belirleyen bir yanı var demokratik merkeziyetçilik ilkesinin. Çünkü bu devrimci marksist bir partinin temel işleyiş yasasıdır. Bu, bütün tüzüğü bir yerde kesendir.

Cezmi: Aday üyelerin *"yönetici komitelere üye olma dışında"* diye bir kayıt var. Burada komiteler alt-üst ilişkisi üzerinden tanımlanıyor, değil mi? Bugünkü yapımız üzerinden söylüyorum; İK, altında bölge komitesi, onun altında da başka komiteler var.

Cihan: Buradaki sorun şu: Aday üyelerin zaten seçme ve seçilme hakkı yok. O zaman bu yönetici komite vurgusu nereden çıkıyor, o madde bunu içermiyor mu denilecektir. Aslında konuşmamız gereken bir problem bu. Tüzük kendi örgütsel gelişme düzeyimize uygun olmalı diyoruz ama, bugünkü düzeyimiz şu haliyle çok dar, çok sınırlıysa, bizim bunu bir an önce kırmamız gerekiyorsa, bunu kolaylaştıracak hükümlerin de olması lazım. Diyelim ki altı aylık, bir yıllık bir örgütsel atılımla bu kongre sonrasında gidermeye çalıştığımız bir durumu da içermesi gerekecek. Buradaki yönetici komite vurgusu şunu anlatıyor. Siz bölge komitesi kuruyorsunuz, İstanbul İK'nın altında. Normalde buraya aday üyeleri almamak gerekiyor. Ama varsanız baksanız yer yer aday üyelerden de oluşuyor bazı komiteler. Tüzüğe aykırı bir hüküm bu denilerek bizim elimizi-kolumuzu bağlar, bunu buradan çıkaralım diyorsanız, çıkaralım. Her komite yönetici bir organdır. Mesela alttaki yedi tane hücreye kumanda eden bir fabrika komitesi düşünün. Üst komiteler ancak üyelerden oluşabilir. Oysa bugün bizde yoldaşın sözünü ettiği bazı alt komiteler, gerçekte altında henüz hücre bulunmayan en alt örgüt birimi durumundadırlar. Bir tür alt bölge hücreleri bunlar.

(Anlaşılamayan karşılık konuşmalar...)

Cihan: Tuna yoldaşın sözünü ettiği güçlük, "gerekli durumlarda MK doğrudan üye alabilir" gibi bir tüzük hükmü ile giderilebilir.

Tuna: MK gerekli durumlarda yönetici organlara aday üyeler de alabilir, gibi bir istisna da olabilir.

Cihan: Bir insanı örgüte üye almak kolay, ama yönetici organa almak daha zor bana göre. Yönetici organa alacak kadar güvendikten sonra üyeliğe alacak kadar da güvenilebilir demektir. Bu bizde geçmişten beri yapılan bir tartışma, bu nedenle de söylüyorum.

(...)

"Parti politikasının sorunları" ve partinin tüm düşünce gücünün harekete geçirilmesi

Cezmi: Parti üyesinin hakları bölümünün 1. maddesinde, *"yer aldığı parti örgütünde ve parti yayınlarında, parti politikasının sorunları üzerine tartışmalara özgürce katılmak"* deniliyor. Burada bir kapsam tanımlaması yapılıyor. Parti politikası yerine parti faaliyetinin demek daha doğru değil mi?

Cihan: Politika tanımı genel ideolojik çizgiyi akla getirmiyor. Diyelim ki dinsel gericilik gelişiyor, siz de bunu bir tehlike varsaydınız. Buna karşı mücadelenin sorunları, partinin önemli bir taktik sorunu. Bu konuda bir tartışma olabilir, böyle bir tartışmayı herhangi bir üye gerekli görebilir. Partinin politika oluşturma süreçleri vardır ve bunlar bizim içe kapattığımız süreçler de değildir. Sözkonusu hüküm bu gibi durumları akla getiriyor, yoksa parti programının ya da çizgisinin özgürce tartışılmasını değil. Partinin taktik politik çizgisini anlatan bir tanım bu. Daha açıklayıcı olabilmesi için "parti taktiğinin sorunları üzerine" de denebilir.

(Kaydedilmeyen tartışmalar...)

Cihan: Tartışmayı hep belli bir hesaplaşmayla ilerleyecek, bir yerlerde bir sonuca bağlanacak bir tartışma olarak algılamak gerekli mi sence? Nihayetinde parti üyesinin hakları burada parti demokrasisi çerçevesindeki haklarıdır. Bir parti neden kendi içinde

tartışmayı canlı tutar? Daha verimli ve isabetli politikalar üretebilmek, partinin kollektif zihinsel gücünü en ileri düzeyde harekete geçirebilmek için. Bunu böyle algılamak mümkünken, neden sorunu salt anlaşmazlık ve çatışma olarak anlıyorsun ki? Genç yoldaşlarımıza diyoruz ki, otursunlar politik yayın organına gençlik çalışmasının sorunları üzerine bir şeyler yazsınlar. Hukuk terörüdür, irtica mı postal mı tartışmasıdır, vb... Bunu böyle de kavramak mümkün.

Diyeceksiniz ki, burada parti üyesi özel olarak ne kazanmış olur, kazanan yine partidir. Zaten parti üyesi ile partinin kazanımları organik bir bütündür. Buradaki ilişki bir şirket ile hisse senedi sahibi arasındaki bir ilişki değil ki. Nihayetinde bu, "düşünen önderler, uygulayan militanlar" kötü geleneğini kırabilmek için, partinin bütün bir zihinsel faaliyetini, parti politikası doğrultusunda ve partinin düşünsel gelişmesi için harekete geçirmek anlamına geliyor. Bir parti kendi üyesine bu hakkı tanıyorsa, politika üretmeyi dar bir kastın işi olmaktan çıkarıyor demektir. Bir devrimciye tanınan bundan daha iyi ve anlamlı hak ne olabilir ki? Bundan kârlı çıkacak olan partidir, denilecektir. Ne güzel işte! Bir parti üyesinin arzu edeceği en iyi şey de bu değil midir? İnanmış, kendini adamış dava adamı bir parti üyesi için kendi zihni, entellektül, fiziki yeteneklerinden dava doğrultusunda partinin en iyi biçimde yararlanmasıdır asıl önemli olan. Zaten demokrasinin amacı ve işlevi de işin özünde budur. Parti üyelerinin gelişip serpilmesini, parti yaşamıyla bütünleşmesini, partinin düşünsel hayatını zenginleştirmesini sağlamaktır.

Dolayısıyla ilgili hükmün "parti politikası" olarak kalması, fakat çarpık bir anlam taşımaması gerekiyor. Bir partinin programı, bir partinin genel ilkesel temeli olur olmaz tartışılmaz tabi ki. Bu tartışmanın bir adabı, bir yöntemi olur. Nitekim buna ilişkin bir hüküm de var. Bu tartışma hangi durumda ve nasıl nasıl gündeme getirilecek, ben bunu taslakta bilerek açıkta bıraktım.

Parti içi politik tartışmanın koşulları ve yöntemi

Bir partide azınlığın kendi düşüncelerini ortaya koyabilmek hakkı vardır, parti bu hakkı tanımalıdır. Çünkü gerçekten azınlığın haklı olduğu durumlar da olabilir, parti bu imkandan yararlanmasını da bilebilmelidir. Ama bunun şu veya bu çaptaki bir azınlığın ikide bir tali sorunları tartışma gündemine getirmesi olayına dönüşmemesi için, bir azınlığın bir parti çoğunluğunu ikide bir uğraştırıp durmaması için de, partinin buna belli bir yöntemsel çerçeve, bir asgari sınır getirmesi lazım. Tüzüğün, bir parti bir takım meseleleri, şu şu durumlarda, şu şu koşullarda tartışır, diyebilmesi lazım. Yoksa üç insan çıkar, biz bu meseleyi çok önemli görüyoruz, parti bunu bir tartışsın, der. Partinin işi yoksa tartışsın! Bu parti programı ile ilgili olmayabilir, başka bir mesele olabilir. Örneğin partimizin Sultan Abdülhamit'e karşı tavrı nedir, biz bunu tartışmak istiyoruz, diyenler de çıkabilir. Kasten uç ve abes bir örnek verdim, ama gerçekten bu denli gülünç bir politik sorun üzerine tartışmak isteyenler de çıkabilir. Görünürde bu bir politik sorun olur da, o dönemde kalkıp o sorunu tartışmak da abes olabilir. Örneğin, TİKB'nin içindeki gelişme çok önemlidir, partimizin buna karşı tavrı nedir? Nitekim bir yoldaş kalkıp zaten bunu yazmış da; bu meselede parti zamanında politika saptamasını bilmelidir, yoksa bilmem ne olur, demiş. İyi de, mecbur muyuz biz buna? Bir sürü işimiz varken, TİKB'nin içindeki bölünmenin tarafları tam ne ifade ediyor, çok mu önemli bu bizim için? Türkiye solunda bölünmeden geçilmiyor, işiniz yoksa bunları tartışıp tahlil edin. Bu da belki çok uygun bir örnek olmadı, ama bir örnek işte...

Zamansız bir tartışmayı bir partinin gündemine sokmak, dayatmak -buna prim verilmemelidir. Ama bu demokrasiyi de boğmamalıdır. Burada devrimci kaygılar ve niyet çok önemli aslında. Öyle durumlar olabilir ki, niyeti bozmuş bir grup insan gerçekten sizi anlamsız şeylerle uğraştırmaya kalkabilir. Ama öyle de durumlar olabilir ki, partinin disiplinine uyan, görevlerini yapan, partiye emek veren insanlar, bir tartışmayı kendilerince çok önemli de görebilirler. Onlar azınlık da olsalar, onların hakları bizim için çok saygı değerdir. Biz onların kendi haklarını gerçekleştirebilecekleri, hassasiyetlerini ortaya koyabilecekleri bir durumu da tüzüğümüzde gözetmek durumundayız. Ben sıkışıklık içinde

bunun nasıl uygulanacağı konusunda karar veremediğim için açıkta bıraktım. Üzerinde biraz daha sükunetle düşünmek istediğim bir konu. Taslakta açıkta bırakılan nadir noktalardan biridir bu.

Mesela TDKP, SBKP'nin 1939'daki tüzüğünden olduğu gibi alarak, buna belli hükümler getirmiş; *"Parti Merkez Komitesinde ciddi bir soruna ilişkin olarak istikrarlı bir çoğunluk yoksa"* diyor, yani salt çoğunluk yoksa demiyor.

Öyle olabilir ki gerçekten, siz 21 kişilik bir MK'sınız, 11 kişi, yani salt çoğunluk belli bir konuda aynı düşünüyordur, ama MK'nın diğer 10 üyesinin farklı düşünmesi devrimci bir parti için önemli bir problemdir. Bu durumda, biz salt çoğunluğa sahibiz, işimize bakalım demez ciddi bir devrimci partinin kendisini ve partisini ciddiye alan MK'sı. Kendi 10 MK üyesinin bir meselede başka türlü düşünmesi bir sıkıntı kaynağıdır, bir güçlük alanıdır onun için.

O zaman MK der ki, neticede bir değerlendirme yapmak için bir çoğunluk oyu olmakla birlikte, buradaki 10 kişilik azınlık MK düzeyinde ciddi bir azınlıktır; bu durumda bu meseleyi götürelim, partide tartışalım, parti ne diyor bu konuda, on bakalım. Çoğunluk olduğu halde, hukuki hakkına rağmen, bizzat MK çoğunluğu parti düzeyinde bir tartışmayı gerekli görebilir. Parti azınlığına duyduğu güven ve saygıdan dolayı, yoksa bu özel mesele üzerinden değil. 10 MK üyesi yoldaşımızın bu meselede böyle düşünmesi önemli bir güçlüktür, o zaman partiye götürelim; ola ki parti önünde bu mesele tartışıldığı zaman daha açık bir fikre ve dolayısıyla daha istikrarlı bir çoğunluğa ulaşmak için daha iyi imkanlar yakalanabilir. Ya da böylece MK çoğunluğunun sözkonusu sorunda yanlış düşündüğü açığa çıkabilir.

Bir tartışma parti gündemine böyle girer. Gerçekten de bu makul bir uygulama bana göre. Ya da bir partinin mevcut il komitelerinden üçte biri böyle bir şeyi isteyebilir. Az diyeceksiniz ama, bu örneğin İstanbul, Ankara, İzmir olduğu zaman da gerçekte partinin altıda beşi demektir. Sayısal olarak bakarsanız, diyelim ki İstanbul il komitesi de bir il komitesidir, Kırşehir il komitesi de, ama ağırlık çok başka bir şeydir. Böyle üç tane komite istediği zaman, bir parti bunu tartışmak zorundadır. Birliğini korumak istiyorsa tartışmak zorundadır. Aman çoğunluk başka türlü düşünüyor demek bir şey değiştirmez burada. Böyle bir ciddi azınlığını kaybetmek parti için bir risktir, kaybetmemek için siz o tartışmayı açarsınız. Bu, partinin birliğini sıkıntıya girmeden korumak imkanı verir size. Bunlar hep bir önderliğin yeteneğini, basiretini, çapını gösteren ve sınayan durumlardır. Artı, bir parti kendi tüzüğüne bu durumları gözeten belli hükümler koyarsa, öngörülü davranmış ve partide belli sıkıntılı anları partinin birliğini koruyacak tarzda nasıl atlatabileceğine de önden bir çözüm getirmiş olacaktır.

Burada bir rahatlık sağlandıysa eğer, bu maddeleri neye göre bağlayalım, nasıl somutlayalım demek yerine, bence bu konuda ilgili hükümler düzenlemek için parti MK'sına yetki verelim. MK bu durumları gözeten, amaca en uygun bazı formüller koysun, şöyle şöyle durumlarda parti genel tartışmalar açabilir, vb. desin. Çünkü bir partide tartışmayı düzenli ve amaca uygun biçimde yapmak da önemli. Az önce de söyledim; uluorta ikide bir onu tartışalım, bunu tartışalım, ya da ben bunu önemli görüyorum denilmesiyle bir parti tartışma içine çekilmez, tartışmaz. Bir parti gerçekten kendi politik çıkarı için, kendi özel birliği için gerekli ve zorunlu gördüğü durumlarda, bir tartışmayı gündeme getirebilmelidir.

Peki, tüzüğümüzün başka maddeleri diyor ki; bir örgüt üyesi kendi görüşlerini parti önünde açmak hakkına sahiptir! Kuşkusuz açsın! Ama açılan her görüşü partinin bütününde tartışmak gibi bir zorunluluk olabilir mi? Falanca üye diyor ki bu meseleleri tartışalım, o halde bütün parti olarak hazırlanalım, tartışalım denebilir mi? Parti üyesi nihayetinde kendi görüşlerini partiye duyurmak hakkına sahiptir. Sonra da bir başka parti üyesi kalkar, duyurulmuş düşünceye ilişkin bir değerlendirme ortaya koyar, tartışma bu sınırlar içinde kalır.

Genel bir tartışma ise başka bir şeydir. Bütün bir partiyi taraf olmaya çağıran bir tartışmadır bu. Deminden beri üzerinde durduğum, tartıştığım sorun böyle bir genel tartışma durumudur.

Parti üyesinin hakları maddesinin ilk şıkkında vurgulanan ise daha farklı bir durumu anlatıyor. Politika üretmede bütün parti güçlerini seferber etme, buna katılmayı örgüt üyeleri için bir hak (ki aynı zamanda bir görev) haline getirmedir burada sözkonusu olan. Bugüne kadarki MYO ya da PYO şahsında yaşanan deneyimimize bakıldığında, kastedilen şeyin çok iyi anlaşılabilmesi lazım. Bizim o "düşünen önderler, uygulayan militanlar" çarpıklığını geride bıraktık derken anlattığımız neyse, *"Ekim bir kürsüdür!"* derken dile getirdiğimiz parti üyelerini "düşünen ve savaşan militan"lar olarak yetişirmek politikamızın anlamı neyse, parti politikasının sorunlarının tartışılması ve parti politikasının oluşturulmasına katılmak dediğimiz şey de odur. Bence dirayetli bir önderlik, politika oluştururken, kendi örgütünün bütün zihinsel enerjisini ve yaratıcılığını sürekli olarak harekete geçirmeye ve emmeye çalışır. Bunun için çok özel bir çaba harcar. Parti demokrasisini en iyi bir biçimde işletir. Parti üyelerini düşünmeye, düşüncelerini, önerilerini ve uyarılarını ortaya koymaya mümkün mertebe teşvik ederek yapar bunu. Burada sap ile saman, pozitif olan ile negatif olan karışacaktır ama, uzun vadede bundan parti kazançlı çıkacaktır. Zaten "yan ürün"ü olmayan, olumsuz yan sonuçlar yaratmayan hiçbir ciddi devrimci çözüm ve uygulama da yoktur gerçek hayatta.

Temmuz: *"Parti yaşamı, işleyişi..."* bölümünün 5. maddesi hizipler ile ilgili; *"Partide hiziplerin varlığı demokratik merkeziyetçilik ilkesiyle bağdaşmaz. Partinin birliğini, işleyişini ve disiplinini zaafa uğratan..."* deniliyor. "Disiplinini zaafa uğratan" tamam, ama "birliğini zaafa uğratan" denilince, bu ideolojik ve taktik bir birlik anlamına da geliyor. Her ciddi tartışma birliği bir şekilde zaafa uğratır. "İşleyişi ve disiplini" dememiz yeterli değil mi?

Cihan: Burada sözkonusu olan "partiyi bölmeye yönelik gruplaşmalar"dır. Ona bakarsanız, aslında "disiplinini" demek bile yeterlidir. Parti disiplinini, programını, tüzüğünü kabul etme, tüm bunlar belli vurgulardır. Hizip hareketleri genellikle partiyi bölmeye yöneldikleri için, tüzüklerde "partinin birliğini" denilmiştir. Aslında bir parti tüzüğü örgütün davranış normlarını, yaşam ve işleyiş düzenini belirlediğine göre, parti tüzüğünü çiğnemeye yönelen deseniz bile çok şey anlatır. Hizip bir partiyi bölme hareketi olduğu ölçüde bu vurgu yapılıyor.

Ama en masum tartışmalara, bu tartışmalar etrafında doğal olarak belli azınlık ağırlığı oluşturmanın kendisine, partide oluşan belli bir eğilimin giderek yayılmasına MK kalkıp hizip damgası asarsa, ne olacak diyeceksiniz. Ben de diyorum ki; öyle durumlarda bir tüzükteki en iyi ve en net tanımlar bile sizi bir şeyden kurtarmaz. Evet, tüzük bir örgütlü güvensizlik belgesidir ama, komünist partisi aynı zamanda çok sağlam bir güvene dayanan da bir oluşumdur. Bu tür ağır durumları varsayarak konuşursak diyorum, tüzük zaten o noktada bizim hiçbir işimize yaramaz. Ben bunu hep anlatmaya çalışıyorum. Ama Lenin'in partisinde gene de bir işlevi olabilmiştir. Gerçi zamanı gelmiş tüzüğü bir yana da bırakmışlardır; ama yine de tüzük parti yaşamında işlevsel olabilmişse, bu çok köklü bir parti olması sayesindedir.

Disiplin cezaları ve uygulama sorunları

Bayram: "Uyarı" ile "ihtar" arasındaki fark nedir?

Cihan: Uyarı burada kelimenin gerçek anlamına çok yakın bir vurgu. Diyelim bir kadro randevu ihlali üzerinden ya da bunu bir eğilim haline getirme potansiyeli üzerinden uyarılmıştır. "Bunu bir daha yapmamalısın" diyerek, organ bir uyarı kararı alır.

İhtar ise bir dahaki sefere cezai bir uygulamaya konu olabileceğini anlatıyor. Yani bir üst basamağı oluyor, cezaya da kapıyı aralayan. Bu son ihtar denilir ya! İhtar aslında artık bu meselenin davranışlara konu olacağını, organ üyeliğinin tartışılmasını, yani cezai bir durumu gündeme getirilebileceğini anlatıyor. Uyarı ile ihtar arasında bir ton vurgusu vardır.

İhtar etmek, artık bir daha affetmeyiz demek gibi bir şey. Ama uyarı bunu tekrarlamamaya yönelik bir uyarı gerçekten. Cezai bir durumdan çok, bu ciddi bir zaafiyettir, bunu terketmek, bir daha yapmamak

gerektiği konusunda daha resmi bir tutum. Yoldaşça uyarı her zaman yapılır, bunu kastetmiyorum. Bir ceza olarak uyarı, bir organın bir değerlendirme yapması, yoldaşın bu konuda kendisine iyi bakıp gözden geçirmesi çağrısı demektir. Bu hala yapıcı bir eleştiri, sadece bu sınırlar içerisinde uyarı. Yapıcı, ama vurgulu bir eleştiri. İhtar bir cezai tutuma; organ üyeliğini gözden geçirmeye, ilgiliyi görevden almaya yönelik bir tutuma kapı aralıyor.

Bayram: Cezaların çeşitleri yetersiz değil mi? Çok değişik durumlar olabilir. İhtarın bir üst basamağı olarak kınama olabilir. İhraç cezasından kesin ihraç anlamı çıkıyor; yanısıra süreli ihraçlar olabilmeli, bir ya da iki yıl gibi... Çünkü çok farklı durumlar olabilir. Ama ceza çeşitlerini sınırladığınız zaman esnek tutumlar ortadan kalkabilir.

Cihan: Bu sorunu ben de düşündüm. Tüzük taslağında soruşturma sırasında üyeliğin dondurulabileceği zaten dile getiriliyor. Yanısıra üyelik dondurma gibi bir ceza da olabilir, üyeliği bir yıl askıya alma örneğin.

Bunun dışında, bir parti üyesi partiden ihraç ediliyorsa, iş oraya varmışsa gerçekten (bu ilk maddeyi onun için vurguluyorum), diyelim ki bir yıllık bir askıya alma, bir dondurma değil de ihraç gündeme gelmişse, burada üyeye ilişkin bir umutsuzluk vardır. Bu umutsuzluk ne zaman bir umuda döner? Parti bunu kestiremez, ona bir süre koyamaz. Geçici ihraç yerine üyelik hakları askıya alınsın bence. Geçici ihraç bir tür yeniden kazanmayı içeriyor. Madem böyle, o zaman üyelik haklarını dondursun, kendine bağlı bir birimde çalıştırsın. İhraç bir üyeden gerçekten umut kesildiği zaman verilir. Böyle bir durumda da "bir sene sonra yeniden" üyeliğe alınacağını düşünmek çok mantıklı değil. Bu üyeyi, ihraç etmemelisiniz o zaman. Geçici ihraç kavramını biliyorum; ama geçici ihraç, kesin ihraç bunlar tam neye göre? Ben diyorum ki, bir örgüt kadrosuyla ilişkinizi onarabilecek durumdaysanız, bu umudu taşıyorsunuz, o zaman ihraç etmeyin. Üyelik haklarını dondurun, üyelik haklarını kullanamayan bir üyeniz olarak kalsın sizin.

Bu "geçici ihraç" bana daha çok derneklere ya da sendikalara özgü bir uygulama gibi görünüyor. Derneklerde ve sendikalarda farklı siyasal yapılar var, farklı iradeler, farklı çıkarlar var. Oralarda ancak bir süre için onun iradesine ipotek koymak, bir başka siyasal eğilimin ya da çıkarın hakkı olabiliyor. Yani sen ona yeniden hakkını tanımak zorunda kalıyorsun. Onu yoldaş olarak kazanmak anlamında değil. Diyelim ki baro üyeliğinden geçici olarak ihraç ediyorsun, geçici olarak belli haklardan men ediyorsun. Aslında o ısrarla baro üyesi olarak kalmak da istiyor. Ama öyle bir zaaf yaratmış ki, sen onu geçici bir süre için ihraç ediyorsun. Bir süre sonra onun meslek haklarını yeniden tanımak zorundasın.

Ama parti üyeliği böyle bir sorun değil; böyle farklı siyasal çıkarların, ideolojilerin, hesapların, grupların bir çatışma alanı değil parti. Bir parti bence üyesini bir sene sonra yeniden kazanabileceğini umuyorsa ihraç etmemeli. İhraç ediyorsa, zaten ondan umut kestiği için ediyordur. O zaman da üç ay sonra da kazanabilirsin, 30 yıl kazanamayabilirsin de. Böyle bir tartışmaya gelmez bir parti. Bu geçici ihraç, dernekleri, kitle örgütlerini, sendikaları örnek almaktan gelen bir şey. Bir sendika kendine muhalefet etti diye bir muhalefetin önderini bir yolunu bulup iki sene sendikadan uzaklaştırabiliyor. Ömür boyu uzaklaştıramıyor ama. Adam işçi, neye göre men edecek ki onu. Ama sendika tüzüğünde bunların yeri yaratılıyor.

Bir siyasi partide, ideolojik-politik birliği olan bir yapıda bu böyle olmaz. Bir partinin üyesinden herşeye rağmen umudu varsa, ihraç etmemeli bence. En ağır ceza üyeliğini dondurmak, üyelik haklarını askıya almak olabilir. Ama üyelik hakları askıya alınmış bir üye olarak gene de bir parti biriminde, bir organında da çalıştırılır. İhraç edildiğinde ise, orada hesap kesilir. Ben bu sorunu böyle kavrıyorum.

Yönetici organlara raporlar

Raporlar sorununa biraz değinmek istiyorum. İki aylık raporlar, sanıldığı gibi rapor yükünü azaltmıyor, tersine artırıyor. İki aylık bir rapor kapsamlı bir değerlendirmeyi, bir dizi ayrıntıyı gerektirir. Aylık raporlar ise,

sınırlı gelişmeleri, daha dar hacimler içerisinde ve daha rahat bir üslupla MK'ya sürekli olarak akıtmak demektir. Bu, MK'nın gelişmeleri zamanında izleyebilmesi imkanı demektir. Bana göre üç aylık bir rapor en zor raporlardan biridir. Çünkü çok şeyi uzun değerlendirmeler halinde vermek zorundasınız. Aylık bir raporda bunu 3-4 sayfa olarak tutabilmeniz mümkündür ve çok daha işlevseldir. Bir takım şeyler zamanında ulaşır ve aylık raporlar üstüste bindiğinde, diyelim altı ayda 30 sayfalık hacimde bir rapor olur. Ama gelişmeler zamanında ulaştığı için, MK'nın hareket üzerindeki kontrolü kolaylaşır. İK sorunları biriktirmeyip seri bir biçimde ve mütavazi sınırlar içinde yazdığı için de, rapor ağır bir yük olmaktan çıkar.

Siz 3-4 ayda bir verilmiş raporların formu üzerinden bakıyorsunuz, her ay bunu nasıl verelim diyorsunuz. Ben de diyorum ki, o üç-dört ayda sorunlar biriktiği için, MK bu süreçte habersiz bırakıldığı için, müdahalede gecikiyor. Halbuki çok daha özlü, son gelişmeleri içeren pratik durumların, onların bazı özel yönlerinin kısa ve bir rahatlık içerisinde formüle edildiği metinler olduğu zaman, bu hem MK'nın örgüt üzerinde canlı bir yönetimi ve denetimi, hem de İK'nın raporu bir yük olmaktan çıkarıp MK'yı bilgilendirme imkanına dönüştürmesi bakımından işlevsel olacaktır.

Denilecektir ki, ama bu da hep kısa, biraz yüzeysel, biraz yeni gelişmeleri veren metinlerin MK'ya iletilmesiyle sınırlı kalacaktır. Hayır, hiç de öyle olmayacaktır. Diyelim ki İK dördüncü ya da beşinci ayda, bir MK toplantısı öncesine denk gelen genel raporunu hacimli de tutabilecektir. Bu, ilin faaliyetine dört-beş ay üzerinden bakarak kaleme alma imkanı olacaktır. İK zaman zaman böyle genel değerlendirmelere ihtiyaç duymayacak mıdır? Daha derinlikli değerlendirmeler ancak böyle raporlara konu olur. Zaten daha derinlikli bir değerlendirme de ancak 4-5 ayda bir gündeme gelir. Bunlar dönemsel raporlar olacaktır.

Alt bölge komiteleri

Semih: Alt bölge komiteleri ile ilgili olarak fiili uygulamada, burada il komitelerine tanınmış görevler çerçevesinde söylenenleri alt bölge örgütleri için de az-çok uyguluyoruz. *"Parti yaşamı, işleyişi..."* bölümünün 7. maddesinin b şıkkında; *"belirli bir bölgedeki tüm parti hücreleri tek bir parti örgütünde (alt komiteler) toplanırlar..."* deniliyor. Biz buraya; il komiteleri, "yeni üye atama ve üyeleri görevden alma" dışında, diğer görevleri bölge çerçevesinde gerçekleştirecek bölge alt komiteleri oluşturur, diye bir madde ekleyebilir miyiz?

Cihan: Burada var. İK ile ilgili bölümün 2. maddesinin son cümlesi bu kasıtla yazılmıştır. *"İK, partinin ildeki güçlerinin dağılımını yapar, yeni parti birimleri oluşturur..."* Burada kastedilen, hücreler, alt komiteler vb.'leridir. Bu madde il komitesine yetki bakımından çok geniş bir inisiyatif alanı açıyor. "Yeni parti birimleri"nin yanına bir parantez açarak "alt komiteler, hücreler vb." diye yazabiliriz.

"Yeni parti birimleri", bu esnek ifade İK'ya geniş bir inisiyatif alanı, serbest bir yorum alanı açıyor. Alt komite kurar, üst komite kurar, propaganda-ajitasyon bölümü kurar, tabanda hücre kurar. Alt komite ne ifade eder diye soruyorsan, bu da IV. bölümün 7.maddesinin b şıkkında var: *"Belirli bir bölgedeki tüm parti hücreleri tek bir parti örgütünde (alt komiteler) toplanırlar ve il düzeyinde tek yönetici organ olarak il komitesine bağlanırlar."* Bu İstanbul'daki duruma bir vurgu mesela. İl komitesi asıl yönetici organdır, diğerleri ara biçimlerdir.

Aday üyelerin kongrede temsili sorunu

Yoldaşların taslak tüzüğünde de yer alan bir nokta vardı; *"Aday üyelerin kongrede temsili Merkez Komitesinin saptayacağı esaslara göre sağlanır."* Bizim öyle il örgütlerimiz olabilir ki, 10 tane üyesi, 30 tane aday üyesi olabilir. MK bu il örgütüne 30 aday üye ağırlığını gözeten bir temsil imkanını tanıyabilir. Aday üyelerin seçme-seçilme hakkı yoktur normalde. Ama partide 30 aday üye bir ağırlıktır. Parti o il örgütüne kongrede temsil hakkı verirken, bunu sadece 10 üye üzerinden değil, 30 aday üyenin ağırlığını da gözeterek verir. Neticede seçilecek delegeler gene ancak üyelerden seçilebilir. Ama gerideki 30 aday

üyenin de varlığı parti yaşamında bir biçimde hesaba katılmış olur. Bu aday üyelerin haklarına getirilen sınırlamalara ters gibi görünüyor, ama bir karşı denge aynı zamanda. Bir parti düşünün; bin üyesi, üç bin aday üyesi var ve bir kongre topluyor. Bu üç bin aday üyenin ağırlığı bir biçimde yansıyabilmeli kongreye. Bağlı bulundukları il örgütleri üzerinden, o il örgütlerindeki üye bileşiminin temsil yeteneği üzerinden.

Ama bu keyfi bir biçimde saptanamaz, MK'da belli esaslara bağlanır. Der ki mesela; her 5 üyeye bir delege, artı her 15 aday üyeye ek bir delege. Ama delege gene üye delege olmak zorundadır. Aday üyelerin ağırlığı o il örgütüne yalnızca ek temsil hakkı sağlıyor. Bizim İzmir kentinden varolan 10 üyemize beşer üye üzerinden iki delege, artı oradaki 30 aday üyeye 15'er kişiye bir delege olmak üzere artı iki delege gelecek. Bizim İzmir'de 10 tane parti üyemiz var, fakat dört tane delege gelmiş olacak. Bunlar yetkili parti delegeleri olacaklar. Ve önemli bir nokta. Yalnızca seçilenler değil, seçme durumunda olanlar da yalnızca parti üyeleri olacaktır.

Parti üyeliğine ilişkin bazı sorunlar

Bayram: İşçi olmayabilir, taşeron olabilir örneğin, dolayısıyla artı-değer sömürüsü sözkonusudur. Bu tür durumlarda ne olacak? Yaşam içerisinde bu tür örneklerle de karşılaşabiliriz. Böyleleri parti üyesi olabilirler mi?

Cihan: Bazı partilerin tüzüğünde "Parti milliyet, cinsiyet ve sınıf farkı gözetmeksizin, bu koşulları yerine getirenleri alır" diyor. Bazılarında "milliyet, cinsiyet" diyor, sınıf kökenini koymuyor. Ben oraya birşey koymadım. Biz bir komünist partisiyiz.

Tüzükteki cümleye dikkat ederseniz "üye olabilir" diyor, "olur" demiyor. "Olabilir" ile "olur" aynı şey değil. "Ben bu hükümleri yerine getiriyorum, o halde üyeyim." Hayır! Olabilirsin, bunlar asgari koşullar. Gerisi, üye alacak organ hangisi ise, onun değerlendirmesi sorunu. Parti tüzüğünü, programını, aidatını ödemeyi kabul eden, bir hücresinde yeralmaya hazır olan herkesi partiye alıyor muyuz? Başvurular bunun üzerinden kabul edilebilir mi?

Tuna: "Milliyet, cinsiyet ayrımı gözetmez"i tüzüğe koymak gerekiyor mu?

Cihan: Hayır, bir komünist partisinin tüzüğünde, ben bunun yalnızca bir yineleme olduğunu düşünüyorum. Komünist kimlik zaten burjuva düzene özgü bu eşitsizliklerin temelden reddidir.

Tuna: Bir insan müslüman iken de parti üyesi olabilir; bu sorun 3. Genel Kongerans'ta da tartışılıyor. Bu bir tartışma mı, yoksa karar mı?

Cihan: Çok özel bir alan bu. Bence bunu bir parti hükmü haline getirmek, dine geniş bir alan açmak demektir. İstisnai durumlar vardır; dinsel inançlarını atamayan bazı işçilerin parti üyesi olabileceği söyleniyor. Ama dinin parti üyesiyle tanrı arasında bir mesele olduğu düşüncesine de Lenin, bu tam bir oportünizmdir, orası bir savaş alanıdır, diyerek kesin bir dille karşı çıkıyor. Yani bir emekçinin, bir işçinin kendi inançlarını henüz atamaması parti üyesi olmasına engel değil, ama bir parti, burada bu benim üyemle tanrı arasındaki bir sorundur, ben buna saygı duyarım demez, diyemez. Bu gerçekten yüzyılların kökleşmiş önyargısını üzerinden atamayan bir işçiye gösterilmiş geçici olması kaçınılmaz bir toleranstır. Zira bu sorun aynı zamanda bir ideolojik savaş alanıdır. Parti tüzüğünde siz kalkıp fark gözetilmez dediğiniz zaman, böylece partide dinsel inanca bir meşruluk alanı açmış olursunuz. Bu olacak şey değil. Zira partinin bilimsel ideolojisi belli, diyalektik materyalist dünya görüşü belli. Bunu benimsemeyen, kendini buna göre yeniden şekillendirmeyenler parti üyesi olabilirler mi?

Bu bir pratik yorum alanı. Ve gerçekten her üyenin kendi durumuyla çok bağlantılı. Üye adayı vardır, inançları çok önemlidir, bu ciddi bir problem alanıdır. Öylesi de vardır ki, parti onu tanıyor ve tartıyordur zaten. Onun partinin dünya görüşüne temelde bir itirazı yoktur, dahası onun esaslarını benimsiyordur da. Ama inancını da henüz içinden atamıyordur. Parti ise bunu engel olarak görmüyordur. Bu bir yorum alanı, bir hüküm alanı değil. Hüküm alanı bir genelleştirme eğilimi taşır, başımıza böyle sıkıntılar almamız için hiçbir neden yok.

Öte yandan, yerli tüzüklerden birinde

diyor ki; "milliyet ve cinsiyet ayrımı gözetmez, işçi ve emekçi kökenlilere öncelik tanır." Bu bir vurgu oluyor, ama bence çok gerekli bir vurgu değil. Parti kadro politikasında, sınıf bileşimi politikasında bunları fazlasıyla vurguluyor. İkincisi, parti bölümünde partinin proleter kimliği konusundaki hassasiyet ve tanımı zaten yer alacak. Tüzüğün başlangıcını oluşturacak bu bölüm tüm tüzüğe bir temel olacak zaten.

Bayram: Yaş konusuna girenler var, buna da gerek kalmıyor.

Cihan: Yaş konusuna girenler var, ama ben girmeyelim, bir sınır koymayalım, diyorum. Bizim 16 yaşında zehir gibi yoldaşlarımız da olabilir, biz onları 16 yaşında partiye alabiliriz. Bugün İsveç'te ya da Norveç'te seçmen yaşının 16'ya düşürülmesine ilişkin çok ciddi bir kampanya var, toplumda epey bir destek de bulan. Bu reşit yaş sınırına ilişkin yerleşik kalıpların sorgulandığını gösteriyor. Bu konuda niye elimizi-kolumuzu bağlayalım ki? Bence biz 16 yaşındaki bir genci de partiye üye alabiliriz.

Tuna: Bugünkü sınıf mücadelesi şartlarında 15 yaşında gerilla komutanları var. Siyasal planda 18 yaşına gelmeden üye almayalım demenin bir anlam yok ki.

Cihan: Kuşkusuz. Bir başka sorun da şu: Tüzük taslağında parti üyesi olma koşulu olarak *"parti kararlarına uyan"* diye bir ek vurgu var. Örneğin bu bir fazlalık gibi görünüyor. Çeşitli tüzüklerde de var bu vurgu. 1912'den itibaren Bolşevik Parti'sinin tüzüğüne konulmuş. Çünkü parti programını, tüzüğünü, bu genel çerçeveyi kabul etmenin yanısıra, onlarda parti kararlarına uymak vurgusu bir ihtiyaç haline gelmiş. Diyeceksiniz ki disiplin bölümünde ayrıca var, başka yerlerde ayrıca var. Ama üyelik tanımında bu vurgu, sanıyorum daha özel bir işlev taşıyabiliyor. Yine de ben tereddütlüyüm...

Tuna: Problem tüzükten kaynaklı değil. Parti örgütlerinden birinde yer alan, kararlarına uyan vb., deniliyor. Aşağıdaki bölümlerde zaten örgütlerin nasıl çalıştığı ortaya konuluyor, onun için kararlara uymamak gibi bir hakları yok. O işleyişin içerisinde bu zaten çıkıyor. Yani "örgütlerinden birinde yer alan" ifadesi "kararlara uyan" kaydını biraz gereksizleştiriyor. Bolşevik Partisi deneyiminde, 1912'ye kadar, Bolşeviklerle Menşeviklerin fiili bir biçimde irade farklılığından doğan ciddi bir durum var. Bu durum gözetilerek yapılmış bir vurgu bu çok büyük ihtimalle.

Cihan: Bir tekrar olduğu çok kesin. Onu ben de kabul ediyorum. Ama açıklığa bir vurgu. Bir vurgu bakımından işlevsel olabilir. Böyle vurgularla tüzüğümüzü ağırlaştırmayalım da denebilir, çıkarabiliriz. Bir tekrar olduğunun ben de farkındayım. Bir parti örgütünde yer almanın, hatta bu tüzüğü kabul etmenin ne demek olduğu yeterince açık. Tüzüğü kabul eden neyi kabul ediyor? Parti kararlarına uymayı kabul ediyor. Zaten tüzük başka neyi içeriyor ki? Bu nedenle çıkabiliriz de.

Bayram: Partiye üye alınmasıyla ilgili, yanılmıyorsam 1917 tüzüğünde, tek tek başvuru hükmü yer alıyor. Fakat daha önceki RSDİP tüzüklerinde böyle bir hüküm yok. Oradaki mantık nedir?

Cihan: Deneyimin sağladığı bir açıklık olabilir. Mesela biz bunun ne anlama geldiğini biliyoruz. Bizim talihsiz bir birlik deneyimimiz var. Tasfiyeci öğelerin '92'de X diye bilinen bir politika düzenbazıyla giriştikleri pazarlıklar ve imzaladıkları bir "protokol" var. Burada "pazarlık masasına" getirilmiş belli kartlar var; "taraflar üyeleri arasında bunu konuşurlar." Gerçekten eşit konundaki iki parti birleştiği zaman, zaten bir üst partide, bir üst formda birleşiyorlar. Ama bir grubun bir partiye katılması sözkonusu ise, temel olan o partidir ve o partinin ölçülerine göre yeni üye kayıt yenilemesi yapılır. Katılan örgütün üyeleri olsa bile, üyeler tek tek elden geçirilerek partiye alınmak durumundalar. Biz grup olarak geliyoruz, üyelerimizin sorumluluğunu taşıyoruz, dolayısıyla toplu üye kabulü, diyemezler. Buradan gelen bir ihtiyaç o. Bir partiyle bir grubun birleşmesi gibi durumların yarattığı bir sorun. Grup halinde partiye üye alınmıyor. Yoksa bir parti aynı anda çok sayıda üye almaz anlamına gelmiyor. Lenin öldüğü zaman Bolşevik Partisi bir üye kampanyası açıyor, onbinlerce, yüzbinlerce işçi bir anda partiye katılıyor, Lenin'in ölümünü vesile yaparak. Bu bir kitle hareketine dönüşüyor. Böyle bir durum değil sözünü ettiğim. Bir grup gelip size katılmak istiyor: "Benim kendime göre bir hukukum, bir yaşamım vardı. Buradan gelen 30 üyem, 40 aday üyem var. Bu 30 üye artı 40 aday üyenin partiye kabul edilmesi

gerekir", diyebilir mi mesela? Parti bu tür bir üye alımını kabul etmez. Parti üyeleri tek tek alır, insanları tek tek özgeçmişleri, vaadleri, partiye ne verecekleri üzerinden değerlendirir, beğendiğini alır beğenmediğini kapıda bırakır deyim uygunsa. Bunu anlatan bir şey bu.

Osman: 11 yıllık ideolojik ve teorik birikimimizin süzülmüş halini bir program formu içerisinde ortaya koyduk. Ben tüzüğün genel yapısına baktığımda, tüzük formu çerçevesinde bir sorun yok. Tabi ki redaksiyonla ilgili noktaları dışında bırakıyorum. Tek tek formülasyonlarda veya belli maddelerin cümle tekrarlarında bir takım sorunlar olabilir. Onu dışında tutuyorum. Ama tüzüğün yapısına genel olarak baktığımızda, herhangi bir sorun yok.

Aday üyelik süresi ve süreci üzerine

Cemal: "Partiye alınma"ya ilişkin bölümün b şıkkında, *"aday üyelik süresi en az altı ay, en çok bir yıldır"* diye bir kayıt var. Bu klasik bir tanımlama. Ama bu "altı aylık" süre kaydının çok işlevsel olduğunu düşünmüyorum. Aday üyelik başvurusuna talep ettiğimiz yoldaşlarımızın düzeyleri arasında belli farklılıklar var. Bir üye adayımız bir ay içerisinde de bir parti üyesi konumuna gelebilir, 11 ay sonra da gelebilir ya da düşer. Buna bir yıl olarak düşünülmesinin, altı ayı vurgusunun çıkarılmasının daha anlamlı olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu en az altı ay vurgusunun bir biçimselliği var. O ara aşamayı çıkararak bir yıl olarak koymak, ama iki ay sonra da eğer biz bunu üye olarak alabileceksek, bu konuda elimizi kolumuzu bağlamamak gerekir. Zaten biz aday üyelik başvurusunu aldığımızda, onun asgari bir süreci var. Biz bunu gözardı etmiyoruz. Aldığımız koşullarda aday üyeliği başlıyorsa, zaten belli bir güven var. Öncesinde bir deneme süresi zaten var.

Temmuz: Şu anki pratiğimizde aday üyelik öncesindeki deneme süresi bir örgütsel şekilsizliği besleyebiliyor. Bu onu aşmanın da bir aracı.

Cezmi: Bu bir üyeliğe hazırlama süreci. Bu anlamda bir işlevi var.

Cemal: Ben pratikte pek bir işe yaradığını görmedim.

Celil: Altı ay sonra aday üye hakkında değerlendirme yapıyoruz, olumlu veya olumsuz anlamda. Olumlu anlamda değerlendirme yapılıyorsa, zaten üyeliğe almıyor. Ama olumsuz anlamda bir değerlendirme yapılıyorsa, bir yetersizlik var ise, tekrar bir ikinci altı ay süre tanıyor, o yetersizliklerin aşması için. Böyle bir işlevi var bu uygulamanın.

Cihan: Örgütsel şekilsizlik dediğimiz sorunu çözebilirsek, o zaman yoldaşın söylediği sakınca ortadan kalkar. Erken bir tarihte aday üyelik sürecini başlatırsak ve bunlar hızlı gelişen insanlarsa, bu en az süre kısaltılmak istendiğine göre ve bu hızlı gelişen insanlar gözetilerek öneriliyorsa eğer, biz bir an önce biz partiye başvurmalarını sağlamak, onlara bu bilinci vermek, bu motivasyonu kazandırmak doğrultusunda elimizi çabuk tutabiliriz. O zaman süreyi oradan kısaltırız.

Temmuz: Doğrudan üyeliğe alma konusunda MK'ya yetki de verilebilir.

Cihan: Tabi, MK yetkisini böyle de kullanabilir. Mesela bizim aday üyelik süresi gerektirmeyen, üyelik süreçleri çeşitli nedenlerle geciken kadrolarımız da olabilir. Böyle durumlarda İK'nın tasarruf hakkı yoktur, ama bizim bu yoldaşımızın deneme süresine gerek yoktur, şimdiden üye alınabilir diyerek, MK'ya özel olarak önerebilir. Bu kayıtla olursa, bu "en az" süresi, örgüte başvuracak insanlara gerçekten deneme süresi bilincini yerleştireceği için yararlı olacaktır

Cemal: "En çok bir yıl" olması vurgusu zaten bizim için o süreyi belirliyor. O açıdan söylüyorum.

Cihan: Bu maddeyi şöyle değiştirebilir miyiz o zaman: "Aday üyelik süreci en çok bir yıldır." Dolayısıyla gerektiğinde üç ay içerisinde bile üye olarak alalım.

(...)

(Ara oylama: İlgili hükmün tüzükteki şekliyle korunması büyük bir çoğunlukla kabul edildi.)

Üyeliği onaylama yetkisi

Cemal: *"Süresi dolan aday üyelerin üyeliği parti il komiteleri tarafından bir sonuca bağlanır. Üyeliğin kesinleşmesi MK onayını gerektirir."* MK zaten üyeliğe alınmasında temel inisiyatif alanı olduğu için, *"parti İK'ları*

tarafından bir sonuca bağlanır" cümlesini ya tümüyle çıkarmak ya da öneriyle birleştirmek gerekli.

Cihan: Buradaki mesele şu: Aday üyeler büyük ölçüde hücrelerde istihdam edilen kadrolar oluyorlar. Bunları İK'lar tanıyor, eğitiyor, faaliyete yöneltiyor. Dolayısıyla, bunlara ilişkin süreler dolduğu zaman üye olup olamayacaklarını değerlendirmek yeteneğine ve bilgisine sahip olan organ da İK'dır. İK bunu bir sonuca bağlar. Ama örgüte üye almak, özellikle de dar bir örgüte üye almak, bir örgütün geleceğini çok ilgilendiren bir sorun da olduğu için, MK'ya aslında gerektiği durumda veto kullanmak gibi bir hak veriliyor. Partinin genel çıkarlarını gözeten bir tür emniyet sübabı bu MK onayı hükmü. Ve bu, örgütün bugünkü gelişmişlik ve olgunluk düzeyiyle çok bağlantılı bir durum.

Bana kalırsa, çok gecikmeden bu yetki tümüyle İK'lara devredilmelidir. İllerde daha alt organlara bile devredilebilinir. Bir MK çoğu durumda zaten İK'nın onayladığı üyelikleri onaylıyor. Ama diyelim ki bir yerde ilkesiz bir üye politikası vardır, MK onu farkeder, farkettiği bir durumda, partinin genel çıkarları adına kendi yetkisi burada bir sübaptır. Ya da bazen durumu gerçekten problemli olan, üyeliğe kabul edilmesi problemli olan belli kimseler vardır. Orada MK gibi, daha olgun, daha deneyimli, partinin çıkarlarını gözetmekte bakışaçısı ve deneyimden de gelen daha üstün bir konumu olan bir organa bir onay yetkisi vermek, gene de bir imkandır. Çoğu durumda İK'ların tasarrufu orada sonucu belirleyen bir etken oluyor. Neticede bu iş İK'da bitiyor bir yerde. MK'nm yetkisi biçimsel oluyor diyeceğim, ama tam doğru olmuyor. Zira MK gerektiğinde o yetkiyi etkili bir biçimde kullanabilmek imkanına sahip oluyor. Çoğu durumda o yetki biçimsel gibi kalıyor, ama tam da kritik durumlar için önemli bir imkan oluyor, partinin çıkarları adına.

Cemal: Ben bugünkü somutumuzda, tam da MK'nın ordaki hakimiyetine bir vurgu yapamaya çalıştım.

Cihan: Bir bölge düşünün; Ankara'da, alttan bir fabrikada bir aday üye işçi yoldaşımız var. Üyelik süresi geliyor. MK bunu neye göre değerlendirsin ki. Sözkonusu kadroyu yakından tanımaz, faaliyetini bilmez, gidişatını bilmez. Bunları İK'lar bilir, bu değerlendirmeleri en iyi İK'lar yapabilir. Dolayısıyla üyeliği sorununu da en iyi İK'lar bir sonuca bağlayabilir.

Sonuçta üyeliğin kesinleşmesi konusunda MK'nın burada bir ihtiyat payı var, bir veto hakkı vardır. Aslında MK onaylar da, gerçekten çok dikkat çeken bir şey varsa, raporlar üzerinden, bilgi eksikliği gibi bir olay olabilir, bir durum olabilir. Ya da bir il alanında örgüt üyeliği konumunun ilkesizce istismar edildiğini görebilir. Mesela partide politik görüş ayrılıkları vardır, ilin teki kadroyu şişiriyordur. Böyle durumlar olamaz mı bir parti yaşamında? MK o politikaya sınırlama getirebilme hakkına, üyelikleri reddetme hakkına sahip. O üyelikler geçerli olmaz. Ama o maddenin tekrarlardan arındırmak bakımından yeniden formüle edilmesinde yarar var.

Bir kez daha MK üyesinin görevden alınması sorunu

Cemal: MK'dan bir üyenin görevden alınması sorununa daha önce değindi yoldaşlar. Kongre platformu delegeler nezdinde MK'yı görevlendirdiği ölçüde, MK'nm kendi içerisinde üyenin üyelik haklarını düşürmesi, onu MK'nın dışına düşürmesi, ister istemez kongre delegelerinin inisiyatifinin biraz dışına çıkıyor. Bu vurgu yapıldı daha öncesinden. Ama benim burada söylemek istediğim, kongre delegelerinin hepsinin biraraya gelerek böyle bir kararı vermesi değil. İllegal bir partisiniz. Ama MK kendi içerisinde bir tartışma yürütüyordur, o tartışmada eğilimler nettir. Bunu yazılı metinler olarak kongre delegelerine ifade etmesi, kongre delegelerinin de bunun üzerinden kendi inisiyatiflerini koyabilmeleri açısından bir vurgu...

Cihan: Ben diyorum ki, bu bir MK üyesinin gerçekten partiye karşı ağır suç çizgisine kaydığı bir durumda olabilir ancak. Normalde bir üyesi gerilese de, bir MK o üyesini bu yüzden görevden almaz. Buradaki kayıt bir kötüye kullanmaya karşı alınmış bir tedbir.

Normal durumda bir MK, tasfiyeci amaçlarla, ayak oyunlarıyla bir üyesini

görevden almaz. Belli ki böyle bir durumda ağır ve katlanılamaz bir suç sözkonusudur. Böyle bir ciddi durumda bile, kongre iradesine karşı hassasiyetin bir gereği olarak, üçte iki çoğunluk şartı aranıyor. Bir MK'da, üstelik yedek üyelerin de dahil olduğu bir oylamada, üçte iki gibi bir çoğunluk çok önemli bir şarttır.

Bir hücrede örneğin bu böyle değil. Ben aslında sekreter seçimi vb. sorunlar için hücrede üçte iki çoğunluk vurgusu yapacaktım, ama bakıyorum, hücre üç kişi olursa üçte iki çoğunluk zaten iki kişi oluyor, karar zaten üçe iki alınıyor. Dört kişi olursa dörde üç alınıyor. Beş kişi olsa karar alması için beşte üç oluyor, oran biraz düşüyor. Altı kişi olursa altıya dört oluyor (yani salt çoğunluk aynı zamanda üçte ikiye eşit oluyor gene). Yani üçte iki vurgusu bir totoloji oluyor, bileşimi dar olduğu ölçüde.

Ama geniş bir MK'da üçte iki çoğunluk önemli bir koşul oluyor. 15 kişilik bir MK düşünün, salt çoğunluk 8 kişi, üçte iki 10 kişidir. Bu fark önemli, bazen tek oy bile çok önemli olabiliyor.

Bir partide tüzük bence bir "örgütlü güvensizlik" belgesidir, ama bir parti gene de güvene dayalı bir örgüttür. Bir partide bir MK kendi üyeleri üzerinden siyasi ahlaka aykırı davranışlara girmişse, zaten o partide bir çürüme vardır. Biz böyle durumları çok varsaymak zorunda değiliz. Bir partide gerçekten bir MK üyesinin görevden alınması ancak ciddi bir parti suçu durumunda gündeme gelebilir. Partiye ciddi bir zarar veriliyordur, parti tabanı karşısında bile parti MK'sının onurunu gözetmek gibi sorunlar vardır. Böyle bir durumda bu sözkonusu olabilir. Devrimci bir partinin MK'sının böyle bir yetkiyi kötüye kullanabilmesi; üçte iki çoğunluk, artı yedek üyelerin hazır bulunduğu toplantıya rağmen böyle bir şeyin olması, çok düşünülmesi gereken bir durum değil bence.

MK'ya parti programını, tüzüğünü ve temel programatik tezleri yayına hazırlama görev ve yetkisi

Ben tüzüğün esasına ilişkin çeşitli sorunları ön konuşmamda belirttim. Kongre bunu bu şekliyle kesinleşmiş biçim olarak değil, yapılmış tartışmaları da içeren bir taslak olarak onaylamalıdır. Kongre, burada temel hükümlerde, yani bir partinin iç yaşamında esasa ilişkin olan (hak, yetki, sorumluluk, davranış alanı vb.) konularda, bunlara ilişkin sorunlarda bir mutabakat sağladığını ortaya koymalıdır. Bunun ötesinde, hükümlerde amaca en uygun formüllendirme, gerektiğinde amacı aşmayan, tersine amacı güçlendiren eklemeler, çıkarmalar konusunda redaksiyon çerçevesinde MK'ya bir esneklik alanı bırakmalı ve onu tüzüğümüzün kesin biçimi için yetkilendirmelidir.

Tüzüğün en kritik noktalarında, yani bir parti kongresi nedir, MK nedir, parti üyesinin temel hakları nelerdir, yetki nedir, üyelik nedir, üyeliğe alım nedir, üyelikten çıkarma nedir, bunları hangi organlar yapar, hangi kurumlar yetkilidir vb.'ne ilişkin meselelerde bir anlaşma varsa, bence tüzük üzerine kongrede bir anlaşma var demektir. Gerisini, tüzüğü oturup yapı olarak sükunetle, dikkatle düşünüp, en açık, tekrarları en az içeren, anlamsızlıkları en az taşıyan, bazı ek vurgular içermesi gerekiyorsa bunları da içeren bir tarzda hazırlamak görevini, MK'ya bırakmakta fayda var bence.

Tüzüğün esası onaylanmalıdır deyim uygunsa. Tüzük esastan, temel hükümleri üzerinden, mantığı üzerinden onaylanmıştır diyen bir çerçevede onaylansın. Yoksa bu metin bu yapısıyla onaylanmıştır demek, bence kendimizi boşu boşuna bağlamak demektir. Gerek yoktur buna. Zaten parti yaşamını, işleyişini, örgütlenmesini ilgilendiren esasa ilişkin bir problem olsaydı, burada ciddi tartışmalara konu olurdu. Olmadığına göre, esas olan budur, özünde onaylanacak olan budur.

Aynı şey parti programı için de geçerlidir. Parti program taslağını bölüm bölüm ayrıntılı olarak tartıştık. Program üzerine ön hazırlık tartışmalarının kayıtları delegelere önden sunulmuş bulunduğu için, bu tartışma çok daha rahat, verimli ve amaca uygun bir biçimde gerçekleşti. Bir takım ayrıntılı noktalarda şöyle olsa daha iyi olur, böyle olsa daha iyi olabilir, denebilir. Ama bir parti programının neticede genel bir çerçevesi, bir teorik temeli, çağa ve

temel sorunlara bir bakışı vardır, Türkiye devriminin sorunlarına ve bunların devrimci çözümlerine genel bir bakışı vardır. Bazı sorunların ilkesel çerçevesi vardır vb. Tüm bunlar ise ayrıntılı olarak tartışılmış ve sonuçta programımız onaylanmıştır.

Ama ben buna rağmen MK'ya, programı yayınlamadan önce, yapılan tartışmaları ve dile getirilen çeşitli görüş, öneri ve kaygıları da gözeterek titiz ve dikkatli bir redaksiyondan geçirme yetkisi tanınmasını öneriyorum.

Bir üçüncü önerim daha olacak. İdeolojik çizgimizin temel sorunlarını oluşturan bazı konularda temel tezler formüle edelim. Örneğin tarım sorunlarına ve ulusal soruna ilişkin metinler bunun ilk birer kaba taslağı sayılmalıdır. Temel tezlerin hazırlanması MK'ya bırakılmalıdır. Kongre bunu da bir sonuca bağlamalıdır. Bu konuda bir rahatlık göstermelidir. Çünkü biz sağlam ideolojik birliği olan bir hareketiz. 1. Genel Konferansın bir takım temel metinlerini yayınladık, onlar kongrede hazırlanan metinler değildi. Bunlar kongrede görevlendirilen MK'dan iki yoldaşın hazırladığı metinlerdi. Ama biz kongrede çok kapsamlı tartışmalar yaptık, bunun özü-özeti tutulup metinler halinde ayrıca yazılmıştır. Bir kongrede yazılmaz öyle şeyler, yazılamaz. Önden yazılabilinir. Ciddi tartışma noktaları varsa önden yazmak önemlidir, çünkü kongre delegeleri tartışmalar üzerinden hangi temel tezleri oylayacağını, hangi tarafı tutacağını bilebilmek durumundadır. Ama partide genel bir ideolojik birlik varsa, bu konuda büyük bir rahatlık varsa, hele hele temel noktalara ilişkin hiçbir sıkıntı yoksa, ayrıntılarda bir takım yaklaşım farklılıkları olsa bile, bu çok önemli değildir.

Bir kuruluş kongresi toplamış ve çalışmalarımızın sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bu kongrede bu hareketin ideolojik çizgisi, bu çizgideki sağlam birlik olgusu üzerinde döne döne durduk. Madem temel ideolojik çizgide, programatik çerçevede bir rahatlık, bir birlik var, bu birlik temel tezler halinde bizim kongremizin materyali haline gelmelidir. Bunu tercih etmeliyiz, bundan kazançlı çıkarız. Nasıl ki 1. Genel Konferansımızın *"Dünyada Durum"* metni bugün bizim için temel bir belgedir, *"Kürt Ulusal Sorunu"* temel bir belgedir, *"Parti"* metni temel bir belgedir. Biz onları bir konferansın imzasını taşıdığı için önemsemiyoruz, bir konferans vesile edilerek düşünsel temelimiz en özlü bir biçimde formüle edilmeye çalışıldığı için, özlü belgeler olduğu için, bugün için anlamını korumayı başaran belgeler olduğu için onlardan sürekli yararlanıyoruz. Ben aynı şeyi kongre tezleri için de yapalım diyorum. Temel sorunlar üzerine temel tezler kaleme alalım.

Bunlar hazırlanıp delegelere gönderilsin denebilir. Ama ben burada kritik bir noktayı belirteceğim. Bir meselesinin tartışılmasının ardından, yani kollektif bir zemin üzerinde karşılıklı fikir-alış verişi üzerinden, bir oylama demokratik bir oylama olabilir. Bir birey tek başına bakacaktır, belki de bir şeyi anlayamadığı için karşı çıkacaktır, ya da tersinden kolayından onaylayacaktır. Ama kollektif tartışma, dolayısıyla karşılıklı etkileme ve etkinlenme ortamında bütün bunlar ortadan kalkıyor. Bu tarzda tek tek bireylerden referandum yapmak demokrasi olmuyor. Tersine, bu biçimsel uygulama sakıncalı bir durum yaratır. Birey o özgür demokratik hakkını özgür bir tartışmanın ardından kullanabilmeli ki, bu gerçekten demokrasi olsun. Tartışmanın, aydınlanmanın, neyin neden öyle dendiğinin açıklanmasının ardından... Dolayısıyla, tezlerin kaleme alınmasını MK'nın yetkisine verilmesini öneriyorum.

(...)

Cihan: Kongremiz tarafından onaylanmak üzere üç önemli öneri formüle etmiştim. Yapılan oylama sonucu bu öneriler kongrece kabul edilmiş, bir çekimser dışında oy birliği ile onaylanmıştır. Bunan böyle MK bu önerilerin gereklerini yerine getirmekle yetkilidir.

Buna göre; partinin programına ve tüzüğüne tartışmalar ışığında son biçimini vererek partiye ve kamuoyuna sunmak; partinin programa dayanak oluşturan Temel Tezler'ini, kendi çalışma düzeni içerisinde belli bir sıralamayla kaleme alarak, parti kongre materyalinin bir parçası olarak partiye ve kamuoyuna sunmak, MK'nın görev ve yetkisi dahilindedir.

TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri

Kongreye Sunulan Tüzük Taslağı

I
Parti

(Partinin tanımı, amaçları ve temel ilkeleri...)

II
Parti üyeliği

1) Parti üyesi:

Parti programı ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birinde yeralan ve üye aidatını düzenli olarak ödeyen herkes, Türkiye Komünist İşçi Partisi'ne (TKİP) üye olabilir.

2) Parti üyesinin görevleri:

a) Marksizm-Leninizmi ve parti çizgisini sistematik bir biçimde inceleyerek ideolojik kavrayışını ve düzeyini sürekli olarak güçlendirmek.

b) Parti çizgisini ve kararlarını hayata geçirmek için azami çaba harcamak.

c) Parti tüzüğüne ve parti disiplininin gereklerine tam olarak uymak.

d) Partinin ideolojik çizgisini ve örgütsel birliğini sapmalara, hizipçi-bölücü saldırılara karşı kararlılıkla savunmak.

e) Proleter ve emekçi kitlelerle bağlarını geliştirmek, onları parti çizgisinin doğruluğuna inandırmak için sürekli çaba harcamak.

f) Partiye karşı açık ve dürüst davranmak. Parti yaşamında eleştiri-özeleştiri silahını parti kuralları ve değerleri temelinde sürekli bir biçimde kullanmak.

g) Parti örgütünün güvenliği için düşmana karşı uyanıklık göstermek. İllegalitenin gereklerine ve gizlilik kurallarına eksiksiz olarak uymak.

h) Siyasi poliste, mahkemede ve zindanda komünist partisi üyesi olmanın onuru ve sorumluluğu ile hareket etmek. Düşmanın zulmünü yiğitçe göğüslemek, örgütsel sırları canı pahasına korumak.

k) Partinin maddi olanaklarını titizlikle korumak ve geliştirmek. Kendi maddi olanaklarını tüm olarak partiye açık tutmak.

3) Parti üyesinin hakları:

(Bu bölüm İşlevsel Bir Örgüt Demokrasisi İçin başlıklı kongre metninin örgüt üyesinin haklarına ilişkin bölümü (s.1) ile birlikte düşünülmelidir.)

1) Yeraldığı parti örgütünde ve parti yayınlarında, parti politikasının sorunları üzerine tartışmalara özgürce katılmak.

2) Parti organlarına seçmek ve seçilmek.

3) Örgütsel konumundan bağımsız olarak tüm parti organlarını ya da görevlilerini eleştirmek.

4) Organında kendi faaliyeti ve tavırlarına ilişkin tartışmalarda bizzat bulunmak.

5) Kişisel ya da parti ile ilgili tüm sorunlarda Merkez Komitesi de dahil tüm yönetici organlara soru, eleştiri, istek, duyuru ve önerilerini iletmek ve açıklama istemek.

4) Partiye alınma:

a) Üyeler partiye bireysel olarak kabul edilir. Üyelik başvurusu yazılı olarak yapılmak ve başvuranın ayrıntılı özgeçmişini içermek zorundadır.

b) Üyelik başvurularını kabule yetkili en alt yönetici örgüt parti il komitesidir. Üyelik başvurusunun kabulüyle birlikte, bir deneme ve sınama statüsü olarak aday üyelik başlar. Aday üyelik süresi en az altı ay, en çok bir yıldır. Bu süre yurtdışmda en az bir yıl, en çok iki yıldır.

c) Süresi dolan aday üyelerin üyeliği parti il komiteleri tarafından bir sonuca bağlanır. Üyeliğin kesinleşmesi Merkez Komitesi onayını gerektirir. Üyeliği reddedilen aday üyeye bunun nedenleri yazılı olarak bildirilir. Bu durumdaki aday üyeler, parti Merkez Komitesi ya da parti kongresi şahsında, yazılı itirazda bulunabilirler.

5) Aday üyeler seçme, seçilme ve yönetici komitelere üye olma dışında, üyelerle aynı hak ve görevlere sahiptirler. Aday üyelerin kongrede temsili Merkez Komitesinin saptayacağı esaslara göre sağlanır.

III
Partinin temel organları

Parti Kongresi

1) Partinin en yüksek organı parti kongresidir. Olağan kongreler iki yılda bir toplanır. Zorunlu durumlarda kongreler bir yıla kadar ertelenebilir.

2) Parti kongresi çağrısı ve gündemi en az üç ay önceden parti örgütlerine ve üyelerine duyurulur. Kongrede temsil edilme kuralları ve delege seçim yöntemi Merkez Komitesi tarafından belirlenir. Mevcut parti üyelerinin en az yarısı temsil ediliyorsa kongre toplanabilir.

3) Olağanüstü kongreler, Merkez Komitesi kararıyla ya da mevcut İK'larm üçte ikisinin, istemiyle, ya da mevcut üyelerin en az yarısının istemi üzerine, en geç 6 ay içinde toplanır.

4) Merkez Komitesinin, tüzük hükümlerine aykırı davranarak, olağan ya da olağanüstü kongreleri zamanında toplamaması durumunda, mevcut il komitelerinin salt çoğunluğu Merkez Komitesi yetkilerine sahip geçici bir organ oluşturarak parti kongresinin toplanmasını sağlama yoluna giderler.

5) Parti kongresi;

a) Merkez Komitesi faaliyet raporunu değerlendirir ve sonuca bağlar.

b) Parti program ve tüzüğünü gözden geçirir, gerekli gördüğü değişiklikleri yapar.

c) Parti politikasının önemli sorunları üzerine taktik çizgiyi belirler.

d) Merkez Komitesini seçer.

6) Kongrede parti program ve tüzüğünün değiştirilmesine ilişkin kararlar ancak üçte iki oy çoğunluğu ile alımbilir. Tüm öteki kararlar için salt çoğunluk yeterlidir.

Merkez Komitesi (MK)

1) Merkez Komitesi, iki kongre arası dönemde partinin en yüksek organıdır. Parti

programı, tüzüğü ve kongrece saptanmış genel çizgi çerçevesinde partinin tüm faaliyetlerine önderlik eder, partinin pratik çalışmasını yönetir. Partinin güç ve olanaklarının dağılımını yapar. Çeşitli parti organları kurar ya da gerektiğinde görevden alır.

2) MK genel toplantısı en az 6 ayda bir yapılır. MK yedek üyeleri bu toplantılara oy hakkı olmaksızın katılırlar. Her tam üyeli toplantının ardından MK kendi faaliyeti, partinin genel durumu, yeni hedef ve yönelimleri hakkında partiye yazılı bir değerlendirme sunar.

3) Kendi iç örgütlenmesini ve çalışma düzenini saptamak, Merkez Komitesinin kendi yetkisi dahilindedir.

4) MK üye kaybı durumunda doğan boşluğu yeni üyelerle giderebilir. MK'ya yeni üyelerin alınması için üçte iki oy çoğunluğu gereklidir.

5) Bir MK üyesinin görevden alınması ancak yedek üyelerin de hazır bulunduğu tam üyeli MK toplantısında ve tüm katılımcıların üçte iki oy çoğunluğu ile mümkün olabilir.

6) MK asil üyeleri kongrenin doğal delegeleridir.

7) İki kongre arası dönemde yerel ya da ulusal düzeyde çeşitli türden parti konferansları toplamak, MK'nın yetkisi dahilindedir. MK konferanslara delege toplama şeklini kendi saptar. Ulusal düzeydeki konferansların kararları, ancak MK tarafından onaylandığı takdirde yürürlüğe girer ve tüm partiyi bağlar.

İl Komiteleri (İK)

1) İl komiteleri MK tarafından oluşturulur. Oluşturulmuş İK'lar, MK tarafından onaylanmak kaydıyla, kendi bileşimlerinde değişikliklere gidebilirler. (Yeni üye atama ya da mevcut üyeleri görevden alma)

2) İK sekreterini kendi seçer. Bu seçimin geçerlilik kazanması için MK tarafından onaylanması şarttır.

3) İK, sorumlu olduğu alandaki tüm parti örgütlerinin faaliyetini, partinin genel çizgisi ve Merkez Komitesi'nin karar ve direktifleri doğrultusunda yönetmekle yükümlüdür. İK, partinin ildeki güçlerinin dağılımını yapar, yeni parti birimlerini oluşturur, il kasasını yönetir.

4) İK'lar ildeki faaliyet hakkında MK'ya her ay düzenli raporlar vermekle yükümlüdür.

5) İK, her üç ayda bir, il faaliyetinin genel bir değerlendirmesini içeren, il çalışmasının yeni görev ve hedeflerini belirleyen yazılı bir raporu il örgütüne sunmakla yükümlüdür. Bu rapor iç illegalitenin gereklerini ihlal etmeksizin kaleme alınmalıdır.

6) İK, MK tarafından onaylanmak kaydıyla, kendi sorumluluk alanında parti çizgisi doğrultusunda yerel yayın organları ya da bültenler çıkarabilir.

Hücre

1) Hücre partinin temel örgütüdür. En az üç en fazla yedi üye ya da aday üyeden oluşur. Hücreler fabrika, işletme ve ihtiyaç duyulan öteki kurum ve alanlarda oluşturulur.

2) Hücre kendi içinde sekreterini seçer. Bu seçimin geçerlilik kazanması için il komitesi tarafından onaylanması şarttır. Aday üyeler hücre sekreteri olamazlar.

3) Hücrenin görev ve sorumlulukları *(Yazılacak...)*

4) Hücreler kendi faaliyetleri ile ilgili olarak her ay bağlı bulundukları yönetici organa yazılı rapor vermekle yükümlüdürler. Bu raporların bir örneği geciktirilmeksizin MK'ya iletilir.

IV
Parti yaşamı, işleyişi ve iç demokrasi

1) Partinin temel örgütlenme ilkesi demokratik merkeziyetçiliktir. Bu ilkenin yorumu ve uygulanması illegalite koşullarına, partinin siyasal ve örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ve nihayet devrimci sınıf mücadelesinin genel gidişine tabidir.

2) Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin genel anlamı şudur:

a) Partide birey örgüte, azınlık çoğunluğa, alt organlar üst organlara, bütün örgüt Merkez Komitesine, Merkez Komitesi parti kongresine tabidir.

b) İllegalite koşullarının getirdiği zorunlu sınırlamalar elverdiği ölçüde, parti yönetici organlarının oluşumunda seçim ilkesi uygulanır.

c) Partide üst organların kararları, kendine bağlı alt organlar için kesin bir biçimde bağlayıcıdır.

d) Her düzeyde parti organlarında kararlar ancak özgürce yapılmış tartışmaların ardından ve oy çokluğuyla alınır. Alınmış kararlar tüm üyeler için bağlayıcıdır, koşulsuz olarak uygulanmak zorundadır.

e) Alt organlar üst organlara ve tersinden yönetici organlar kendilerine bağlı parti örgütlerine düzenli raporlar vermekle yükümlüdürler.

3) Yerel parti örgütleri kendi sorumluluk alanlarında, parti çizgisi çerçevesinde geniş bir inisiyatifle çalışırlar. Kendi yerel çalışmalarında, bu çalışmaların sonunlarını karara bağlamada özerktirler.

4) Partide yatay örgütsel ilişki yasaktır. Hiçbir parti organı ya da üyesi, bağlı olduğu üst organ ve sorumluluğu altındaki alt organlar dışındaki parti organ ve üyeleriyle yetkili organların bilgisi ve onayı olmaksızın örgütsel ilişkiye giremez.

5) Partide hiziplerin varlığı demokratik merkeziyetçilik ilkesiyle bağdaşmaz. Partinin birliğini, işleyişini ve disiplini zaafa uğratan, parti çizgisinin ve kararlarının uygulanmasını engelemeye yönelen her parti içi gruplaşma bir hizip hareketidir.

6) Parti siyasetinin tüm sorunlarının parti örgütlerinde ya da bir bütün olarak partide tartışılması, parti üyelerinin dokunulmaz hakkıdır ve parti içi demokrasinin temel bir gereğidir. (Partide genel bir tarışmanın koşulları ve yöntemi)

7) Türkiye Komünist İşçi Partisi üretim ve bölge esasına göre örgütlenir. Bunun anlamı şudur:

a) Partinin temel örgütleri fabrika, işletme ve hizmet kurumları esasına göre kurulan hücrelerdir. Gerekli durumlarda, semtlerde ve öteki alan ve kurumlarda da parti hücreleri kurulabilir.

b) Belirli bir bölgedeki tüm parti hücreleri tek bir parti örgütünde (alt komiteler) toplanırlar ve il düzeyinde tek yönetici organ olarak il komitesine bağlanırlar.

V
Parti disiplini

1) Partide bütün üyeler için aynı ölçüde geçerli tek tip disiplin uygulanır. En tam ve sıkı bir disiplin, tüm parti üyelerinin ve örgütlerinin en üstün görevidir.

2) Parti programına ve çizgisine aykırı hareket eden, parti tüzüğünü ihlal eden, parti kararlarını uygulamayan, parti içi demokrasiyi çiğneyen, yetkilerini kötüye kullanan, tutum ve

davranışlarıyla partinin itibarını sarsan, parti sırlarını deşifre eden, partiyi aldatan, partiyi ilgilendiren bilgileri partiden gizleyen her parti üyesi ya da organı, disiplin suçu işlemiş demektir.

3) Disiplin suçu işlemekle suçlananlar, bu konuda partiye yazılı savunma verirler ve ilgili organ önünde sözlü savunma yaparlar.

4) Disiplin suçunun niteliğine ve ağırlığına göre uyarı, ihtar, belirli bir süre yönetici olamama, aday üyeliğe düşürülme,üyeliğin geçici olarak dondurulması ve partiden ihraç cezaları verilebilir. Sözkonusu suçu herhangi bir parti örgütü işlemişse, organın feshi ve genel üye kayıt yenilenmesi yoluna gidilebilir. Disiplin soruşturması süresince üyelik dondurulabilir.

5) Bir parti üyesine uyarı ve ihtar cezaları, bulunduğu parti organı ya da daha üst organlar tarafından verilir.

6) Partiden ihraç en büyük parti cezasıdır ve Merkez Komitesi tarafından karara bağlanır.

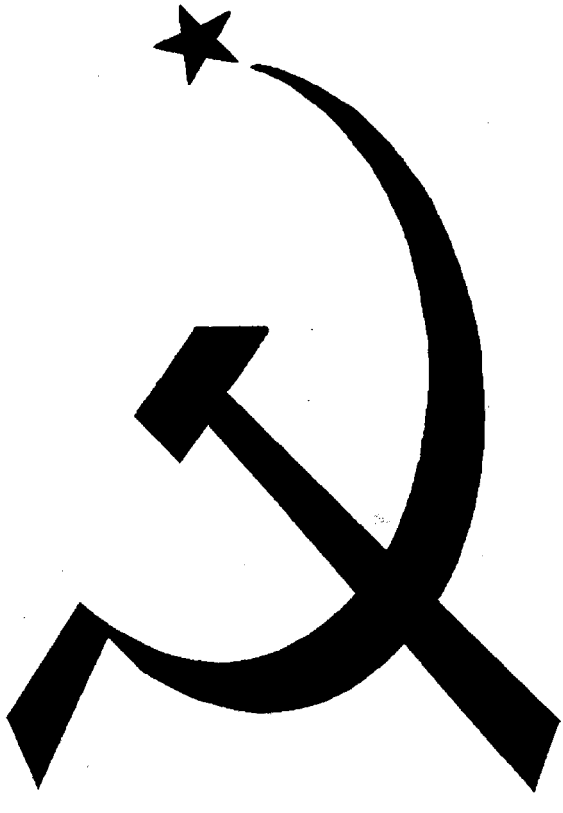
7) Cezalandırılan üyelerin bir üst organdan başlayarak Merkez Komitesine kadar itiraz etme hakları vardır. Partiden ihraç edilen üyeler, kongre nezdinde itirazda bulunabilirler.

8) Üyelerle ilgili disiplin kuralları aday üyeler için de geçerlidir. Ancak aday üyeler için ihraç kararını il komiteleri alır.

VI
Partinin mali kaynakları

Partinin mali kaynakları üyelerin aidatları, bağışlar, bağış kampanyalarının gelirleri ve öteki gelirlerdir.

Parti üye aidatları Merkez Komitesi tarafından belirlenen esaslara göre saptanır.

207. sayımızda yayınlanan Yurtdışı Çalışması konulu tutanakların ara bir bölümü teknik nedenlerle eksik çıkmıştır. Aşağıdaki bu bölümün tam metnini sunuyoruz.

Yurtdışı çalışmasının önemi ve esasları

Cihan: Türkiye'deki tüm temel siyasal akımlar Avrupa'yı son 25-30 yıldır bir çalışma alanı olarak kullanıyorlar. Devletten dincisine, faşistinden devrimcisine kadar bu böyle. Burada milyonlarca Türkiyeli işçi ve emekçi var. Yurtdışının partimiz için taşıdığı önemi vurgulamak için söze buradan giriyorum. Her zaman bu öneme uygun bir tutum içinde olduk. Ama partili kimlikle birlikte, bu önemin çok daha fazla artacağı bir döneme girmiş bulunuyoruz.

Yurtdışı herşeyden önce Türkiye'deki sınıf mücedelesinin doğrudan etkisi altında olan ve Türkiye'yi de doğrudan etkileyebilen bir alan olduğu için, bizim için önemli. Hem Türkiye'deki gelişmeler yurtdışına, somutta Avrupa'ya yansıyor, Avrupa'daki Türkiye'li kitleyi, onlar üzerinden Avrupa'daki iç yaşamı etkiliyor. Hem de tersinden, Avrupa'da gösterilen çeşitli tepkiler, konulan ağırlıklar, gündeme getirilen girişimler, Türkiye'deki sınıf mücadelesini yakından etkileyebiliyor. Bütün temel siyasal akımlar bunun bilinciyle hareket ediyorlar. Yurtdışı bizim için bu açıdan da çok önemli.

İkincisi; biz devrimci bir siyasal hareketiz, mücadelemizin enternasyonal karakteri ve boyutları var. Dünyadan destek almak ve kendimizi dünyaya tanıtmak -birbirini tamamlayan bu ikili görev açısından, yurtdışı çok önemli bir imkan. Değerlendirmesini bilen devrimci bir parti için yurtdışı Türkiye devriminin dışarıya açılan çok etkili bir penceresi. Yurtdışı çalışmasının partimiz için ikinci büyük önemi burdan gelmektedir.

İlk ikisinin de bir sonucu olarak, yurtdışında, Türkiye'deki mücadeleye hem siyasal, hem maddi ve teknik destek almak için çok geniş imkanları var. Devrimci bir akımın bunu nasıl etkili bir biçimde kullanabildiğine Kürt ulusal hareketinin pratik deneyimi yeterli bir örnektir. Kürt hareketinin bir takım temel ihtiyaçlarının karşılanmasında ve dünya ölçeğinde politik bir destek yaratılmasında yurtdışı çok önemli bir rol oynamıştır. Kürt hareketinin pratiği göstermiştir ki, güven veren bir parti ve mücadele ülke topraklarında üretilebildiği taktirde, yurtdışmda çok büyük fedakarlıkları harekete geçirmek olanaklı olabilmektedir. Bugün biz Türkiye'ye yurtdışından yetişmiş devrimci göndermekte zorlanabiliyoruz. Ama PKK'nin buradan yüzlerce Kürt gencini savaşmaya gönderdiğini biliyoruz. Bu insanlar gönüllü olarak, bir dizi ayrıcalığı çiğneyerek gittiler.

Yurtdışı çalışmasının iki temel açıdan önem taşıdığını söylemiştim. Üçüncüsüne geçiyorum. Yurtdışı yalnızca dünyaya açılan bir pencere değil, yanısıra buradaki sınıf mücadelesine katılmak ve bu mücadeleyi ideolojik ve politik olarak etkileyebilmek imkanı da demektir. Enternasyonal bir hareket için bunun ayrıca bir önemi var. Sözkonusu ülkelerde sosyal barışın belli ölçülerde tesis edilebildiği, mücadelenin belli bakımlardan durgun olduğu, radikalizmin zayıf olduğu ülkeler olduğu da düşünülürse, derin çelişkilerle, büyük sosyal çalkantılarla ve radikal devrimci çıkışlarla karakterize olan bir ülkenin etkisini buraya taşımanın apayrı bir önemi vardır.

Bu üç temel noktadan dolayı, yurtdışı çalışması partimiz için çok önemli. Bu üç temel nokta bizim on küsur yıllık dönemde yurtdışına bakarken formüle ettiğimiz noktalardır. En başından itibaren yurtdışına genel bakışımız buydu. Bu perspektif her zaman yurtdışı örgütüne verilmeye, bir çalışma düzeyi oturtulmaya çalışıldı. '96 yılında yeni bir müdahalede yapıldı, Temsilciler Konferansı toplandı, burada meseleler gündeme getirildi. Bu epeyce yararlı oldu, somut açıklık sağladı, bizim dışımızda da ilgi çekti. Bazı siyasal akımların yurtdışı çalışmasına kendince bir katkıda da bulundu.

Bü müdahalenin yurtdışı çalışmasında bir soluk olacağı, yeni bir dönemi başlatacağı umudu vardı. Bunun bazı ilk belirtileri açığı da

çıktı. Ama bugünkü durum üzerinden baktığımızda, buna süreklilik kazandırılamadığı ve yurtdışı çalışmasının yeniden bir zayıflama, bir zaafiyet içerisine girdiğini görüyoruz. '97 yılında verilen konferans vesilesiyle yurtdışı çalışması üzerinden yapılmış bir değerlendirme ve yurtdışı örgütünün önüne konulmuş bir hedefler ve görevler planı var. Ortaya konulan somut hedef, bir yıl içerisinde PKK dışındaki en önemli ve en kitlesel devrimci siyasal akım olabileceğimizdir. Ülke avantajlarını da kullanırsak ve iyi çalışırsak bu kesinlikle olanaklıdır, denilmektedir bu değerlendirmede. Bu dönem gerçekten bir dizi avantajımız vardı. Bunlar birikmiş ve yanyana düşmüşlerdi. Onların kullanılabileceği umudu vardı. Ama bu değerlendirmenin yapıldığı yıl, yazık ki sonuçta bir gerileme yılı oldu bizim için. Çalışmaya bir türlü bir tempo ve bir istikrar kazandırılamadı.

Bu yurtdışının zor bir alan olduğunu da gösteriyor. '70'lerde, Türkiye'de devrimci siyasal mücadelenin güçlü olduğu bir dönemde, yurtdışmda güçlü bir devrimci taban vardı. '80'lerin ortasında bu taban hala belli ölçülerde korunabiliyordu. 12 Eylül'ün beslediği ideolojik ve örgütsel tasfiyeye, büyük moral ve maddi yıkıma rağmen, yıllar sonra yurtdışmda hala belli bir canlılık vardı. Ama Türkiye'nin gerçekleri, Türkiye'deki sol akımın yaşadığı tasfiyeci süreçlerin gerçekleri, '80'li yılların ortalarında yurtdışına da yansıdı ve dağılmayı hızlandırdı. Bunun üzerine '89 çöküşü de binince, çok daha büyük bir tahribat, tasfiye, dağılma yaşandı. Devrimci hareket kitlesel konumunu kaybetti. İnsanların bir kısmı kendi dar kişisel yaşamına döndü. Bir kısmı Kürt hareketinin yurtsever tabanında yer aldı. Öteki bir kısmı ise Alevi dernekleri içerisinde sonuçta düzen güçleri tarafından kontrol altına alınabildi...

'70'lerin ve '80'li yılların ilk yarısının deneyimi, kendine özgü temeller üzerinde Kürt hareketinindaha sonraki deneyimi, Türkiye'de etkili bir sınıf mücadelesinin yurtdışmda da önemli destekler yaratabildiğini somut olarak göstermiştir. 12 Eylül yenilgisi, 89 çöküşü vb. gelişmelerin de böyle bir etkinlik yaratmaya engel olmadığını, yine yurtsever hareketin kendi deneyimi göstermiştir. Yurtdışı en büyük fedakarlıkların yapılabildiği bir alan olabildi bu dönemde. İnsanlar keselerinin ağzını da açtılar, çocuklarını da savaşa gönderebildiler. Burada yıllarca büyük bir kitlesel hareketliliğin tabanını da oluşturdular.

Bugün bunda büyük bir gerileme var. Gelinen yer Türkiye'dekine benzer bir yer. Heyecanda büyük bir kırılma var, fedakarlıkta bir zayıflama var. Mücadelenin hedeflerine ulaşmasına olan inançta bir kırılma var. Sınırlı hedeflere ve büyük açmazlara sahip ulusal bir hareketin geldiği yer bu nihayet.

Bunları şunun için hatırlattım. Bizim yurtdışında çalışmaya başladığımız dönem 12 Eylül tasfiyeciliğinin yıkıcı etkilerinin yurtdışına da nihayet yansıdığı bir dönem. Yurtdışındaki emekçi kitlelerin devrimci akımlara olan güvenin kaybettiği bir dönem. Geçmişte devrimci hareketin burada yönetim kademesini ya da kadrosal temelini oluşturan insanların dejenere olduğu, düzene karıştığı, köşeyi döndüğü ve bunun da emekçiler tarafından izlenebildiği bir yıkım alanıydı yurtdışı.

Böyle bir alanda farklı olduğumuzu iddia etmek ve emekçilere bu anlamda güven vermek kolay değil. İnsanlar farklılığımızı pratikte görmek istiyorlar, o pratik de yurtdışı pratiği değil. Zaten isteseniz de yurtdışmda iyi bir pratik yaratamıyorsunuz. Çünkü elinizdeki insan malzemesi de bu tahribatın bir parçası. Biz burdaki çalışmanın kendi bağımsız temeli üzerinde, buradaki sınıf mücadelesinin imkanları üzerinde devrimci yurtdışı örgütü yaratmaya çalışmakla birlikte bundan başarısız kaldık. İnsanlar hep Türkiye'ye bakıyorlar; Türkiye'de güven verici bir gelişme göremedikleri sürece de, buranın kendi sınırları içerisindeki müdahaleler de kendi başına çok fazla bir sonuç yaratamayabiliyor.

Türkiye'deki mücadelenin olumlu gelişmesi, artı onun içinde sizin olumlu gelişme seyriniz etkili bir yurtdışı çalışmasının ve örgütlenmesinin olmazsa olmaz koşulu olarak bizim karşımıza çıkıyor. İdeolojik müdahalenin, bu çerçevede gösterilen pratik çabaların etkisi bir yere kadar oluyor. Biz bu konuda bütün yeteneklerimizi kullanmaya çalıştık, ama ancak mevcut yere ve düzeye gelebildik. Bugün herşeye rağmen iyi-kötü bir tabanımız varsa, bunu bu özel çabaya borçluyuz. Sarf ettiğimiz çaba ancak bu tabanı tutabilmeye yetti. O dar çeperimizdeki insanlar en kritik anlarda bize desteklerini verdiler, ama hep belli bir ihtiyatla da yaklaştılar. Bir gelişme beklediler, belli bir gelişme olduğunu gördüler de, zamanla hissettiler de, ama hep belli kuşkularla da karşıladılar. Doğrusunu isterseniz,

Türkiye'deki gelişme tempomuzdan çok memnun da kalmadılar.

Bundan çıkarılması gereken sonuç şu: Partinin ülkedeki başarılı bir gelişmesi sadece bizim yurtdışı güçlerimizin toparlanmasını kolaylaştırmayacak, aynı zamanda bize daha geniş bir kitle tabanını da hızla sağlayacaktır. Bu, kendi güçlerimizin toparlanması, bir faaliyet kapasitesi, etkili bir çaba olarak yansıyacaktır yurtdışına aynı zamanda. Bu da bizi yurtdışında büyütecek, güçlen direcektir.

Bugün bizim etki alanımız dışında olan, ama devrimci hareketle şu veya bu şekilde ilişkisini sürdüren belli bir kesim var. Türkiye'deki her gelişme bunları dolaysız olarak etkiliyor. Bu bir veri. Bunun böyle olmaması arzu edilebilir. Avurupa'daki kitlelerin, oradaki sınıf mücadelesiyle çok daha sıkı bir biçimde içiçe geçebilmesi istenebilir. Böyle olmuyor ama; kültür farklığı var, dil farklılığı var, başka şeyler var. İnsanların kendi memleketlerine olan çok özel ilgisi var. Özellikle ilk kuşaklar için bu böyle.

Genç kuşaklar bu açıdan biraz daha farklı. Onların kültürel şekillenmeleri çok karmaşık özellikler gösteriyor. Onlar Türkçe'yi yeterince bilmiyorlar, daha çok Almanca, Fransızca ya da bir başka Avurupa dili konuşuyorlar. Onlara Türkçe birşeyler anlatmak, çok birşey anlatamamak anlamına geliyor. Bu kuşak yeni yetişiyor ve henüz biz bu kuşağı yeterince tanımıyoruz. Gençlik çalışmasındaki başarısızlığımızın gerisinde bizim bu kuşağı iyi tanıyamamamız ve buna uygun bir müdahaleyi yapamamız da var. Bazıları bunu iyi başarıyorlar, örneğin DİDİF bu kuşağı nispeten daha iyi değerlendiriyor. Eski tabanlarını büyük ölçüde kaybettiler, ama bu yeni taban üzerinde, biraz apolitik bir eksende, sportif, kültürel faaliyet alanlarının dışına çıkmayı çok fazla zorlamadan, gençliğin potansiyelinden kısmen yararlanabiliyorlar. Kürt hareketi ise yurtseverlik bilinci üzerinden, bu potansiyeli çok yaygın bir biçimde açığa çıkartmayı başardı.

Şunu anlatmaya çalışıyorum. Eski kuşaklar Türkiye'ye bakıyorlar, dolayısıyla size de Türkiye'deki politik ve örgütsel performansınız üzerinden bakıyorlar. Bugün böyle bir nesnel güçlük olduğunu hesaba katmak durumundayız. Bize özgü olan çeşitli zaaflar bundan çok bağımsız değil. Bozuk bir insan malzemesi var yurtdışında. Arif yoldaşın raporunda da var bu gerçek. Ama bu insanlar zamanında büyük fedakarlıklar yapmışlar, bu da bir gerçek. Biz şimdi bu insan malzemesine yılgın, yorgun, mülteciliği bir yaşam tarzı olarak yaşayan, fedakarlığa yanaşmayan, buradaki ayrıcalıkların üzerine yatan bir kitle diye eleştiriyoruz, suçluyoruz. Ama bu insanlar bir dönem büyük fedakarlıklar yapmışlar. İçlerinden bazıları varını-yoğunu vermişler, gününü-zamanını vermişler, ama sonuçta hayal kırıklığına uğramışlar. Bu bozuk, bu tahrip olmuş insan malzemesi, sorunun bu yönü kavrandığı zaman bir anlam taşıyabiliyor. Ve devrimci hareketten umudunu kesmiş bu insanların, güven veren bir yurtsever harekete nasıl bağlanabildiğini, biz hiç değilse Kürt kitleleri üzerinden görebildik.

Konuşmamın ilk bölümünde üç boyutluluk olayını vurgulamaya çalıştım. Onun dışında burdaki çalışmanın imkanları nelerdir. Bu biraz daha somut bir sorun, öncede ona yanıt vermeye çalıştım,. Bunun dışında partimiz burada güçlenmek istiyorsa, Türkiye'de güçlenmeli bence. Biz burda kendi iç dinamikleriyle güçlenmek için her şeyi yapıyoruz, ama en büyük emek verdiğimiz insanlar bile elimizin içinden kayıp gidiyorlar. Devrimci kadro yetiştirdiğimizi zannediyoruz, üç sene sonra bakıyoruz ki bozuk bir mülteci çıkmış çıka çıka. Emeğin en büyüğü verildiği halde, Türkiye'ye adam çıkarıp gönderemiyoruz. Bir kaç kişi gönderdik, bunlar geldiler burada bir süre çalıştılar, ama burada bazı yoldaşların bilidiği gibi, zorlukların ardından da kaçıp geri gittiler. Ama uğruna ölünecek bir dava gördüğü zaman ölümü giden yüzlerce insanın buradan çıkabildiğini, Kürt hareketi kendi deneyimi üzerinden somut olarak gösterdi. Bunlar genç ve eğitim almış insanlar.

Bu genel perspektifin ötesinde somut olarak şunları söyleyeceğim. Parti kongresi yurtdışı çalışmasının, herşeye rağmen olanakları zorlayarak, bir yurtdışı komitesi aracılığıyla sürdürülmesini merkez komitesine tavsiye etmeli. Bugüne kadar bu alanda birçok yurtdışı komitesini dağıtmak zorunda kaldık. Sonuncusunu da kongreyi önceleyen süreçte dağıtmak zorunda kaldık. Daha geniş ve esnek bir platform kuruldu yerine. Çeşitli bölgelerde dayandığımız insanlardan oluşan, yapılacak işlerin konuşulduğu, bu açıdan politik-örgütselbir yönlendirmenin de yapılabildiği bir platform bu. Ama partili kimlikle birlikte, yeniden bir yurtdışı komitesi oluşturmamız gerekiyor. Birincisi bu.

İkincisi; yurtdışmda parti örgütünü genişletmekten sözetti Sergen yoldaş. Buna ilke olarak karşı çıkılamaz şüphesiz, zaten fiiliyatta böyle bir uygulama da var. Ama çok hassas davranılması gereken bir alan. Başlangıçta biz burada üye ve aday üye alımı yapmadık, kurallarımız çok katıydı. Her an Türkiye'ye gitmeye hazır olacak, gidip oradaki mücadelede yer almaya hazır olacak bir devrimcilik anlayışına sahip olan herkes aday üyelik için başvurabilir, diye koyduk meseleyi, halen de bu geçerli. Bazı insanlar başvurdular ve Türkiye'ye de geldiler. Yeni dönemde de bazı insanların iyi özelliklerini veri alarak, ileri devrimciliği zaman içersinde onlara kavratma, onların devrimci kişiliğini zaman içerisinde geliştirme perspektifiyle, iyi niyetli bazı insanları üye aldık, ama bazılarını da ihraç etmek zorunda kaldık. Daha geniş bir hücremiz vardı, şimdi daha dar bir hücremiz var.

Yurtdışı çalışması biraz kendini bulmadan, dış koşulları da hesaba katarak, bu konuda çok aceleci davranmanın yarar sağlayacağını zannetmiyorum. En iyi niyetli insanlar bile zaman içerisinde bir biçimde problemli olabiliyorlar. Devrimcilik anlayışında zaten belirgin bir zayıflık var. Yurtdışı bugün bizim normlarımıza uygun komünist militan çıkartmıyor. Samimi komünist sempatizanları çıkarabilir, samimi parti sempatizanlar çıkarabilir. Ama kolay kolay komünist militan çıkartmıyor. İnsanların fedakarlıklarının sınırları oluyor, devrimcilik anlayışlarının sınırları oluyor. Bunlar bizim kabul edemeyeceğimiz sınırlar. Bunlar parti üyeliği konumunu ve onuruyla bağdaşamayan sınırlar. Bu konuda çok acele etmemeliyiz. Tersine parti kongresi bu konuda belirgin bir ihtiyat tavsiye etmeli. Biz iki sene sonra bir başka karar alabiliriz, ama şimdi, özellikle bazı başarısız uygulamaların ardından, daha ihtiyatlı davranmalıyız.

Ancak yanlış bir görüntünün ortaya çıkmaması için şunu da belirtmek istiyorum. Yurtdışındaki en iyi insan malzemesi herşeye rağmen bizde. Bunu içtenlikle söylüyorum ve bu benim dolaysız gözlemim. Ben en sert bir biçimde yurtdışı toplantılarında insanları eleştirirken de bunu söylüyorum. Ya da sert eleştirilererim karşısında bazen onlardan biri kalkıp bana, bizden daha iyisi de yok diyorlar. Yurtdışmda gerçekten de daha iyisi yok, en iyisi bizde. Ama bu çok tartışmalı bir insan malzemesi, en iyisi bizde olduğu halde bu böyle. En iyisinin bizde olmasının gerisinde de yılların emeği var, bu insanlarla en ileri düzeyde ilgileniliyor.

Sonuç olarak, yurtdışında çok tartışmalı, çok yıpranmış, tahrip olmuş bir insan malzemesine sahibiz. Bunun çeşitli nedenleri var. Yurtdışmda devrimciliğe güven kalmadı, devrimci hareketlere güven kalmadı. Bir sürü düzeysiz, samimiyetsiz, ikiyüzlü insan var çeşitli hareketlerin etrafında. Hareketler onlarla iyi anlaşıyorlar, deyim uygunsa birbirlerini iyi idare ediyorlar. Oysa biz yurtdışında samimiyetsizliği, ikiyüzlülüğü kabul etmiyoruz. Bize bir takım olanaklarını sunmayan insanlarla ilişkimizi kesiyoruz, bu kadar katı bir tutum alıyoruz. Bazı insanları kovuyoruz, bu açıdan pragmatist bir tutumumuz yok. Diğer örgütler bu açıdan çok farklı. Biz mesela mülteci akını kabul etmiyoruz. Türkiye'den buraya insan getirilmesini başından itibaren yasakladık, şu veya bu nedenle akrabalarına yardım etmek isteyen insanlarla problemli olduk, bunların bazılarına ceza bile verdik. Ama diğer örgütlerde bu böyle değil. Bu tür örgütler her türlü zaafla bağdaşabiliyorlar. Mülteci akınını kendileri için bir kitle tabanı sayabiliyorlar, bu tür sorunlara çok faydacı yaklaşıyorlar.

Herşeye rağmen yurtdışında en iyi insan malzemesinin bizde olduğunu belirttim. Ama bu yurtdışında en iyi çalışan örgütüz anlamına gelmiyor. O bozuk insan malzemesine rağmen bazı eski örgütler bizden daha iyi çalışabiliyorlar. Çalışma tarzında, politika yapma alanındaki zayıflıklarımız yurtdışma da bir biçimde yansıyor. İnsanlar iyi niyetli, belli fedakarlıklara da hazır, ama doğru ve etkili bir çalışmayı bir türlü oturtamıyorlar.

Yurtdışmdaki sorunların neler olduğunu Arif yoldaş raporunda ifade etmiş, bunlara girmem gerekmiyor. Kadrosu yok gerçekten, çeperimizi örgütleyebilmiş değiliz, bir önderlik organı yok. Bu konuda girişimler olmadığı anlamına gelmiyor. Ama yine de mevcut durumun tablosunu veriyor.

Bunun dışında söylenecekleri yoldaşlar söylediler. Yurtdışındaki insanlar, büyüyen, güçlenen ve sınıf yönelimi içerisinde mevzi kazanan bir hareket görmek istiyorlar. Benim kongeremiz şahsında partimize son olarak söyleyeceğim budur. Bu, yurtdışı çalışmamıza soluk aldırtmanı, ona tempo kazandıramm, onu güçlendirip sıçratmanın olmazsa olmaz koşuludur.